

पुनर्निर्माण सम्बन्धी ऐन, नियम, कार्यविधि तथा मापदण्डहरू

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण
सिंहदरबार, काठमाडौं

पुनर्निर्माण सम्बन्धी ऐन, नियम, मापदण्ड तथा कार्यविधिहरू

प्रकाशक

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण
सिंहदरवार, काठमाडौं

सहकार्य

मन्तव्य

भूकम्पले पुऱ्याएको क्षतिबाट हामी विस्तारै उठ्दैछौं । २०७२ सालको भूकम्प र त्यस पछिका परकम्प, क्षतिका हिसावले हाम्रो लागि ठूलो र कहालीलाग्दो थियो । हामीसँग भएको स्रोत, साधन र क्षमता अनुरूप पुनर्निर्माणका कामहरू भईरहेका छन् । यसका लागि भूकम्पबाट प्रभावित परिवार र स्वयं समुदायले गर्नु भएको प्रयास सहाहनीय छ ।

पुनर्निर्माणसँग सम्बन्धित निजी आवास, सामुदायिक र पुरातात्विक संरचनाको निर्माण, गुमेको जीविकाको पुनर्स्थापना र विपद् सामना गर्ने क्षमता अभिवृद्धिमा पनि आवश्यक प्रयास भैरहेको छ । विस्थापित र भूकम्पबाट प्रभावितहरूमध्ये पनि अझ कमजोर आफ्नो घडेरी जग्गा नभएका, एकल महिला, ज्येष्ठ नागरिक, अपांग, बालबालिका आदिलाई समेत समावेश गर्न गरेको प्रयत्नले दीगो पुनर्निर्माणको जग हालेको छ ।

स्थानीय तहको निर्वाचनपछि पुनर्निर्माणको कामलाई गति दिन र अझ गुणात्मक बनाउने अवसर प्राप्त भएको छ । हरेकले आफ्नो गाउँ एवं नगरपालिका अन्तर्गत पुनर्निर्माणलाई प्राथमिकतामा राखेर अगाडि बढ्दा हामीले लिएको लक्ष्य पूरा गर्न सहज हुनेछ । यस कार्यका लागि स्थानीय तहले गरेका शुरुवाती पहलले प्राधिकरणलाई उत्साहित बनाएको छ ।

यस बीचमा पुनर्निर्माणको कार्यलाई व्यवस्थित, कम विवादयुक्त र सहज बनाउन विभिन्न ऐन, नियमावली, कार्यविधि र मापदण्डहरू तयार गरी लागू भएका छन् । प्रस्तुत ऐन, नियमावली, कार्यविधि एवं मापदण्डको सँगालोको रूपमा प्रस्तुत पुस्तिकाले पुनर्निर्माणको काममा थप गति प्रदान गर्नेछ भन्नेमा विश्वस्त छु ।

प्रा. डा. गोविन्द पोखरेल
प्रमुख कार्यकारी अधिकृत,
राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण

दुई शब्द

पुनर्निर्माणको कार्यलाई प्रभावकारी बनाई समस्याहरुको सम्बोधनका लागि विभिन्न ऐन, नियमावली, कार्यविधि र मापदण्डहरु कार्यान्वयनमा छन् । पुनर्निर्माणको कामलाई थप गति दिन समयसीमा तोकेर काम गर्न आवश्यक भएकोले २०७५ असार मसान्तभित्र आवास पुनर्निर्माण सम्बन्धी अनुदान लिई सक्नु पर्ने गरी तोकिएको छ । उक्त कार्यलाई प्रभावकारी रूपले संचालन गर्ने निकायहरु एवं सम्बन्धित सबै पक्षहरुलाई समेत उपयोगी हुने ठानी पुनर्निर्माण कार्यसँग सम्बन्धित कार्यविधिहरू एवं मापदण्डहरु समेटी संगालोको रूपमा यो सामग्री प्रकाशन गरिएको छ ।

यस प्रकाशनमा सहकार्य गर्नु हुने संस्था, पदाधिकारी एवं कर्मचारीहरूलाई सूचना तथा सञ्चार उपसमितिको तर्फबाट हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छौं ।

संयोजक श्री ध्रुवप्रसाद शर्मा
सदस्य डा. चन्द्रबहादुर श्रेष्ठ
सचिव श्री सर्वजीतप्रसाद महतो
राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण
(सूचना तथा सञ्चार उप-समिति)

विषयसूची

भूकम्पबाट प्रभावित संरचनाको पुनर्निर्माण सम्बन्धी ऐन, २०७२	१
भूकम्प प्रभावित संरचनाको पुनर्निर्माण सम्बन्धी नियमावली, २०७२	२०
भूकम्पबाट प्रभावित संरचनाको पुनर्निर्माणको लागि जग्गा प्राप्त सम्बन्धी कार्यविधि, २०७२	२८
भूकम्पबाट प्रभावित व्यक्तिको नाममा जग्गा दर्ता गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७२	३८
भूकम्पबाट प्रभावित व्यक्तिको पुनर्वास तथा स्थानान्तरणको लागि वन क्षेत्रको जग्गा उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७२	४७
भूकम्पबाट प्रभावित निजी आवास पुनर्निर्माण अनुदान वितरण कार्यविधि, २०७३	५३
जोखिमयुक्त वस्ती स्थानान्तरण तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धी कार्यविधि, २०७३	७९
“भूकम्पपीडितलाई बसोवासयोग्य जग्गा खरिद सम्बन्धी मापदण्ड, २०७४”	८४
पुनर्निर्माण सम्बन्धी गुनासो व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७४	९०
निजी आवास अनुदान वितरण एवं पुनर्निर्माण समय सीमा तालिका	१०७
समय सीमा तालिकाको सारांश	१०८

भूकम्पबाट प्रभावित संरचनाको पुनर्निर्माण सम्बन्धी ऐन, २०७२

प्रस्तावना: सम्बत् २०७२ बैशाख १२ गते गएको विनाशकारी भूकम्प र तत्पश्चातका परकम्पको प्रभावबाट क्षतिग्रस्त संरचनाको दीगो, दरिलो र योजनाबद्ध रूपमा यथाशीघ्र निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न तथा भूकम्पबाट विस्थापित भएका व्यक्ति र परिवारको पुनर्वास तथा स्थानान्तरण गरी राष्ट्रिय हित प्रवर्द्धन तथा सामाजिक न्याय प्रदान गर्न अधिकार सम्पन्न राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणको स्थापना सम्बन्धमा कानूनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

नेपालको संविधानको धारा २९६ को उपधारा (१) बमोजिमको व्यवस्थापिका संसदले यो ऐन बनाएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस ऐनको नाम “भूकम्पबाट प्रभावित संरचनाको पुनर्निर्माण सम्बन्धी ऐन, २०७२” रहेको छ ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुने छ ।

(३) यो ऐन प्राधिकरणको कार्यावधि कायम रहेसम्म बहाल रहनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा, -

(क) “कार्यकारी समिति” भन्नाले दफा ९ बमोजिमको कार्यकारी समिति सम्भन्नु पर्छ ।

- (ख) “**तोकिएको वा तोकिए बमोजिम**” भन्नाले यस ऐन अर्न्तगत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्भन्नु पर्छ ।
- (ग) “**निर्देशक समिति**” भन्नाले दफा ६ बमोजिमको निर्देशक समिति सम्भन्नु पर्छ ।
- (घ) “**पुनर्निर्माण**” भन्नाले भूकम्पबाट भएको क्षतिको दीगो,, दरिलो र योजनाबद्धरूपमा गरिने आर्थिक, सामाजिक वा भौतिक विकास, नवनिर्माण तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धी कार्य सम्भन्नु पर्छ ।
- (ङ) “**परिषद्**” भन्नाले दफा ५ बमोजिमको राष्ट्रिय पुनर्निर्माण परामर्श परिषद् सम्भन्नु पर्छ ।
- (च) “**प्रमुख कार्यकारी अधिकृत**” भन्नाले दफा ११ बमोजिम नियुक्त प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सम्भन्नु पर्छ ।
- (छ) “**प्राधिकरण**” भन्नाले दफा ३ बमोजिम स्थापना भएको राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण सम्भन्नु पर्छ ।
- (ज) “**भूकम्प**” भन्नाले सम्वत् २०७२ साल बैशाख १२ गते गएको भूकम्प र तत्पश्चातका परकम्प समेत सम्भन्नु पर्छ ।
- (झ) “**भूकम्पबाट प्रभावित क्षेत्र**” भन्नाले भूकम्पका कारण व्यापक रूपमा मानवीय वा भौतिक क्षति भई विशेष प्रकृतिको योजना वा कार्यक्रमबाट विस्थापितहरूको पुनर्वास र भौतिक तथा सामाजिक एवं पुरातात्विक संरचनाहरूको पुनर्निर्माण गर्नु पर्ने भनी नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकेको कुनै क्षेत्र सम्भन्नु पर्छ ।
- (ञ) “**सचिव**” भन्नाले दफा १३ बमोजिमको प्राधिकरणको सचिव सम्भन्नु पर्छ ।

३. प्राधिकरणको स्थापना : (१) भूकम्पबाट भएको क्षतिको पुनर्निर्माणको लागि राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण स्थापना गरिएको छ ।

(२) प्राधिकरणको कार्यक्षेत्र नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(३) प्राधिकरणको कार्याविधि पाँच बर्षको हुनेछ । कुनै कारणले सो अवधिमा पुनर्निर्माणको काम सम्पन्न नभएमा नेपाल सरकारले प्राधिकरणको कार्याविधि एक बर्षका लागि थप गर्न वा प्राधिकरणले गरी आएको यस ऐन बमोजिमको काम अन्य निकायले गर्ने गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम प्राधिकरणको कार्याविधि समाप्त भएपछि प्राधिकरणको हक, दायित्व र सम्पत्ति नेपाल सरकारमा सर्नेछ ।

(५) प्राधिकरणको सचिवालय काठमाण्डौं उपत्यकामा रहने छ ।

४. प्राधिकरणको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) प्राधिकरणको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ: -

- (क) भूकम्पबाट भएको क्षतिको यकिन गर्ने, गराउने,
- (ख) भूकम्पबाट प्रभावित क्षेत्र तोक्नको लागि नेपाल सरकारसमक्ष सिफारिश गर्ने,
- (ग) पुनर्निर्माणको प्राथमिकता निर्धारण गर्ने,
- (घ) पुनर्निर्माणको लागि आवश्यक नीति, योजना, बजेट तथा कार्यतालिका सहितको कार्यक्रम स्वीकृत गर्ने,
- (ङ) पुनर्निर्माण सम्बन्धी आयोजना स्वीकृत गर्ने,
- (च) पुनर्निर्माण सम्बन्धी काम गर्ने, गराउने,
- (छ) पुनर्निर्माण, एकीकृत बस्ती तथा एकीकृत आवास सम्बन्धी विकास लगायतका योजना वा कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि जग्गा प्राप्त गर्नु पर्ने भएमा यस ऐन बमोजिमको कार्याविधि अपनाई जग्गा प्राप्त गर्ने वा त्यस्तो कामको लागि कुनै निकाय वा पदाधिकारीलाई जिम्मेवारी दिने,
- (ज) एकीकृत बस्ती विकास, एकीकृत आवास विकास (हाउस पुलिड), पुनर्स्थापना

तथा स्थानान्तरणका लागि आवश्यक मापदण्ड बनाई उपर्युक्त स्थानको पहिचान गर्ने र त्यसको योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,

- (भ) पुनर्निर्माण वा एकीकृत बस्ती विकास सम्बन्धी आयोजना वा कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि कुनै व्यक्तिले गरेको वा गर्न लागेको कुनै काम रोक्ने वा तोकिएको गुणस्तर, मापदण्ड वा विधिबाट मात्र त्यस्तो काम गर्न सम्बन्धित व्यक्तिलाई आदेश दिने,
- (ज) पुनर्निर्माणको लागि कुनै व्यक्तिको भौतिक संरचना हटाउन आवश्यक भएमा प्रचलित कानून बमोजिम क्षतिपूर्ति दिई हटाई दिन सम्बन्धित निकायलाई आदेश दिने,
- (ट) शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, उद्योग, रोजगारी तथा पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनाका लागि आवश्यक पर्ने जनशक्ति विकास, पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनासंग सम्बन्धित कार्यक्रम तयार गरी लागू गर्ने, गराउने,
- (ठ) पुनर्निर्माण गर्ने जिम्मेवारी पाएको निकायलाई आवश्यक पर्ने बजेट तथा अन्य स्रोत साधन उपलब्ध गराउने,
- (ड) पुनर्निर्माणको लागि आवश्यकता अनुसार गैरसरकारी संस्था, निजी क्षेत्र वा समुदायलाई परिचालन गर्ने,
- (ढ) आवश्यकता अनुसार सरकारी, निजी वा गैरसरकारी क्षेत्र, समुदाय वा नेपालस्थित विदेशी संघ, संस्थासँगको सहकार्यमा उपयुक्त विधि चयन गरी पुनर्निर्माणको कार्य गर्ने गराउने,
- (ण) पुनर्निर्माण सम्बन्धी कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन विभिन्न निकायबीच समन्वय गर्ने,
- (त) पुनर्निर्माणको काममा संलग्न निकायको क्षमता विकास गर्ने, गराउने,
- (थ) पुनर्निर्माणको लागि आर्थिक श्रोत जुटाउने तथा त्यसको प्रभावकारी उपयोगको व्यवस्था गर्ने, गराउने,
- (द) क्षतिग्रस्त वा जोखिमयुक्त भौतिक संरचनाको प्राविधिक जाँच गरी वा गराई त्यस्तो भौतिक संरचना हटाउन वा भत्काउन सम्बन्धित व्यक्तिलाई आदेश दिने र त्यसरी संरचना नहटाए वा नभत्काएमा त्यस्तो संरचना आफैले हटाउने वा भत्काउने र त्यसरी संरचना हटाउँदा वा भत्काउँदा लागेको वास्तविक खर्च

सम्बन्धित धनीबाट सरकारी बाँकी सरह असुल उपर गर्न तत्काल सम्बन्धित निकाय वा पदाधिकारीलाई आदेश दिने,

तर तोकिए बमोजिम आर्थिक रूपले विपन्नताको कारण त्यस्तो संरचना धनी आफैले हटाउन वा भत्काउन नसक्ने भएमा प्राधिकरणले सरकारी खर्चमा सो संरचना हटाउन वा भत्काउन कुनै निकाय वा पदाधिकारीलाई निर्देशन दिन सक्नेछ ।

(ध) प्राधिकरणको निर्देशन बमोजिम भए गरेका काम, कारबाहीको आवश्यकता अनुसार निरीक्षण, जाँच तथा अनुगमन गर्ने, गराउने,

(न) भूकम्प प्रभावित क्षेत्रमा पुनर्निर्माण सम्बन्धी अन्य कार्य गर्ने, गराउने ।

(२) प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि प्राधिकरणले उपदफा (१) बमोजिम सम्पन्न गर्नु पर्ने पुनर्निर्माणको कार्य छिटो छरितो ढंगबाट सम्पन्न गर्न, गराउन भूकम्पबाट प्रभावित क्षेत्रमा गरिने पुनर्निर्माणको लागि जग्गा प्राप्त, जग्गा दर्ता, गुठी, सार्वजनिक खरिद, बन, प्राचीन स्मारक संरक्षण र वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन सम्बन्धी व्यवस्था नेपाल सरकारबाट स्वीकृत कार्यविधि बमोजिम हुनेछ ।

(३) उपदफा २ को प्रयोजनको लागि नेपाल सरकारले छुट्टाछुट्टै कार्यविधि बनाई लागू गर्नेछ ।

तर सार्वजनिक खरिद ऐनको मूलभूत सिद्धान्त विपरित हुने गरी कार्यविधि बनाईने छैन ।

(४) यस दफा बमोजिम कार्यविधि बनाउँदा वा कुनै काम गर्दा, गराउँदा पर्यावरणीय सन्तुलन, स्वस्थ प्रतिस्पर्धा, पारदर्शिता र जवाफदेहितामा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी गर्नु पर्नेछ ।

(५) उपदफा (३) बमोजिमको कार्यविधि नेपाल राजपत्रमा प्रकाशन गरिनेछ ।

५. राष्ट्रिय पुनर्निर्माण परामर्श परिषद्को गठन : (१) निर्देशक समितिलाई पुनर्निर्माण सम्बन्धी नीति तथा योजना तयार गर्ने सम्बन्धमा परामर्श दिने प्रयोजनको लागि एक राष्ट्रिय पुनर्निर्माण परामर्श परिषद् रहनेछ ।

(२) परिषद्को गठन देहायबमोजिम हुनेछ :-

(क)	प्रधानमन्त्री	-अध्यक्ष
(ख)	व्यवस्थापिका-संसदको प्रमुख विपक्षी दलको नेता	-उपाध्यक्ष
(ग)	प्रधानमन्त्रीले तोकेका मन्त्रीहरू	-सदस्य
(घ)	पूर्व प्रधानमन्त्रीहरू	-सदस्य
(ङ)	व्यवस्थापिका-संसदमा प्रतिनिधित्व गर्ने राजनैतिक दलका प्रमुखहरू	-सदस्य
(च)	भूकम्पबाट प्रभावित जिल्लाबाट व्यवस्थापिका-संसदमा प्रतिनिधित्व गर्ने संसद् सदस्यहरू मध्ये समावेशी सिद्धान्तको आधारमा प्रत्येक जिल्लाबाट प्रतिनिधित्व हुने गरी परामर्श परिषद्बाट मनोनीत चौधजना	-सदस्य
(छ)	प्रमुख कार्यकारी अधिकृत	-सदस्य
(ज)	राष्ट्रिय योजना आयोगको उपाध्यक्ष	-सदस्य
(झ)	नेपाल सरकारको मुख्य सचिव	-सदस्य
(ञ)	प्रधानसेनापति, नेपाली सेना	-सदस्य
(ट)	नेपाल राष्ट्र बैङ्कको गर्भनर	-सदस्य
(ठ)	प्रधानमन्त्रीले तोकेका नेपाल सरकारका सचिवहरू	-सदस्य
(ड)	प्रहरी महानिरीक्षक, नेपाल प्रहरी	-सदस्य
(ढ)	सशस्त्र प्रहरी महानिरीक्षक, सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल	-सदस्य
(ण)	विश्वविद्यालय, गैर सरकारी संस्था, नागरिक समाज वा	

निजी क्षेत्रका विज्ञमध्येबाट प्रतिनिधित्व हुने गरी
नेपाल सरकारले मनोनीत गरेका कर्मिमा दुई
महिलासहित पाँच जना

- सदस्य

- (त) सचिव -सदस्य-सचिव
- (३) परिषद्को बैठक कर्मिमा छ महिनामा एकपटक अध्यक्षले तोकेको मिति,
समय र स्थानमा बस्नेछ ।
- (४) परिषद्को बैठकमा आवश्यकता अनुसार अन्य कुनै विज्ञ वा
पदाधिकारीलाई आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।
- (५) परिषद्को बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि परिषद् आफैले निर्धारण
गरे बमोजिम हुनेछ ।

६. निर्देशक समिति : (१) प्राधिकरणको केन्द्रीय निकायको रूपमा कार्य गर्न एक
निर्देशक समिति रहनेछ ।

(२) निर्देशक समितिको गठन देहायबमोजिम हुनेछ :-

- (क) प्रधानमन्त्री -अध्यक्ष
- (ख) व्यवस्थापिका-संसद्को प्रमुख विपक्षी दलको नेता
वा निजले तोकेको उपनेता, व्यवस्थापिका-
संसद्को सदस्य रहेको पूर्व प्रधानमन्त्री, पूर्व सभामुख,
पूर्व उपप्रधानमन्त्री वा संवैधानिक परिषद्को
पूर्व सदस्यमध्येबाट एकजना -उपाध्यक्ष
- (ग) प्रधानमन्त्रीले तोकेका दुई जना मन्त्री -सदस्य
- (घ) प्रमुख कार्यकारी अधिकृत -सदस्य
- (ङ) राष्ट्रिय योजना आयोगको उपाध्यक्ष -सदस्य
- (च) नेपाल सरकारको मुख्य सचिव -सदस्य
- (छ) पूर्वाधार विकास तथा इन्जिनियरिङ्ग, कानून,

अर्थशास्त्र, व्यवस्थापन, भूगोल, भूगर्भशास्त्र,
पुरातत्व वा विकास योजना विषयमा नेपाल
सरकारबाट मान्यता प्राप्त विश्वविद्यालयबाट
स्नातकोत्तर गरी राष्ट्रिय, अन्तराष्ट्रिय क्षेत्रका
परियोजना लगायत सम्बन्धित क्षेत्रमा कम्तिमा
दश वर्षको अनुभव हासिल गरेका विज्ञमध्येबाट
समावेशी सिद्धान्तको आधारमा नेपाल सरकारले
मनोनीत गरेका तीन जना

-सदस्य

(ज) सचिव

-सदस्य-सचिव

- (३) उपदफा (२) को खण्ड (छ) बमोजिमका सदस्यहरू नेपाल सरकारले चाहेको अवधिसम्म आफ्नो पदमा बहाल रहनेछन् । कुनै कारणले निजहरूलाई सो पदबाट हटाउनु परेमा त्यसरी हटाउनु अघि निजहरूलाई सफाई पेश गर्ने मौका दिनु पर्नेछ ।
- (४) उपदफा (२) को खण्ड (छ) बमोजिमका सदस्यहरूको सुविधा नेपाल सरकारले तोके बमोजिम हुनेछ ।

७. निर्देशक समितिको बैठक सम्बन्धी व्यवस्था : (१) निर्देशक समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ ।

- (२) निर्देशक समितिको बैठकको सूचना र छलफल हुने विषय त्यस्तो बैठक बस्ने समयभन्दा सामान्यतया चौबीस घण्टा अगावै सचिवले सदस्यहरूलाई उपलब्ध गराउनेछ ।
- (३) निर्देशक समितिको कुल सदस्य संख्याको पचास प्रतिशतभन्दा बढी सदस्यहरू उपस्थित भएमा निर्देशक समितिको बैठकको लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।
- (४) निर्देशक समितिको बैठकको अध्यक्षता अध्यक्षले गर्नेछ ।
- (५) निर्देशक समितिको बैठकको निर्णय उपस्थित सदस्यहरूको बहुमतबाट

हुनेछ र मत बराबर भएमा बैठकको अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिनेछ ।

- (६) निर्देशक समितिले आवश्यकता अनुसार नेपाल सरकारका कुनै पदाधिकारी, कुनै निकाय वा संघ, संस्थाका प्रतिनिधि वा विज्ञलाई बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।
- (७) निर्देशक समितिको बैठकको निर्णय सचिवले प्रमाणित गर्नेछ ।
- (८) निर्देशक समितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि निर्देशक समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

८. निर्देशक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार : निर्देशक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ ।

- (क) कार्यकारी समितिले तयार गरेको पुनर्निर्माण सम्बन्धी नीति तथा योजना स्वीकृत गर्ने,
- (ख) पुनर्निर्माण सम्बन्धी कार्यलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन कार्यकारी समितिलाई निर्देशन दिने,
- (ग) प्राधिकरणको बजेट स्वीकृत गर्ने,
- (घ) प्राधिकरणको सांगठनिक संरचना स्वीकृत गर्ने ।

९. कार्यकारी समिति : (१) यस ऐन बमोजिम प्राधिकरणलाई तोकिएको काम, कर्तव्य र अधिकारको प्रयोग र पालना गर्न, गराउन एक कार्यकारी समिति रहनेछ ।

(२) कार्यकारी समितिको गठन देहाय बमोजिमको हुनेछ :-

- (क) प्रमुख कार्यकारी अधिकृत -अध्यक्ष
- (ख) नेपाल सरकारको मुख्य सचिवले तोकेको प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालयको सचिव -सदस्य

(ग) पूर्वाधार विकास तथा इन्जिनियरिङ्ग, कानून, अर्थशास्त्र, व्यवस्थापन, भूगोल, भूगर्भशास्त्र, पुरातत्व वा विकास योजना विषयमा नेपाल सरकारबाट मान्यता प्राप्त विश्वविद्यालयबाट स्नातकोत्तर गरी राष्ट्रिय, अन्तराष्ट्रिय क्षेत्रका परियोजना लगाएत सम्बन्धित क्षेत्रमा कम्तिमा दश वर्षको अनुभव हासिल गरेका विज्ञमध्येबाट समावेशी सिद्धान्तको आधारमा

नेपाल सरकारले मनोनीत गरेका चार जना

-सदस्य

(घ) सचिव

-सदस्य-सचिव

(३) उपदफा (२) को खण्ड (ग) बमोजिमका सदस्यहरू नेपाल सरकारले चाहेको अबधिसम्म आफ्नो पदमा बहाल रहनेछन् । कुनै कारणले निजहरूलाई सो पदबाट हटाउनु परेमा त्यसरी हटाउन अघि निजहरूलाई सफाई पेश गर्ने मौका दिनुपर्नेछ ।

(४) उपदफा २ को खण्ड (ग) बमोजिमका सदस्यहरूको पारिश्रमिक तथा सुविधा नेपाल सरकारले तोके बमोजिम हुनेछ ।

१०. कार्यकारी समितिको बैठक सम्बन्धी व्यवस्था : (१) कार्यकारी

समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ ।

(२) कार्यकारी समितिको बैठकको सूचना र छलफल हुने विषय त्यस्तो बैठक बस्ने समय भन्दा सामान्यतया चौविस घन्टा अगावै सचिवले सदस्यहरूलाई उपलब्ध गराउने छ ।

(३) कार्यकारी समितिको कूल सदस्य संख्याको पचास प्रतिशत भन्दा बढी सदस्यहरू उपस्थित भएमा कार्यकारी समितिको बैठकको लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

(४) कार्यकारी समितिको बैठकको अध्यक्षता अध्यक्षले गर्नेछ ।

(५) कार्यकारी समितिको बैठकको निर्णय उपस्थित सदस्यहरूको बहुमतबाट हुनेछ र मत बराबर भएमा अध्यक्षले निर्णायक मत दिनेछ ।

- (६) कार्यकारी समितिले आवश्यकता अनुसार नेपाल सरकारका कुनै पदाधिकारी, कुनै निकाय वा संघ, संस्थाका प्रतिनिधि वा विज्ञलाई बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।
- (७) कार्यकारी समितिको बैठकको निर्णय सचिवले प्रमाणित गर्ने छ ।
- (८) कार्यकारी समितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि कार्यकारी समिति आफैँले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

११. प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सम्बन्धी व्यवस्था : (१) प्राधिकरणको कार्यकारी प्रमुखको रूपमा पूरा समय काम गर्ने गरी एक प्रमुख कार्यकारी अधिकृत रहनेछ ।

- (२) नेपाल सरकारद्वारा मान्यता प्राप्त विश्वविद्यालयबाट प्रशासन, व्यवस्थापन, अर्थशास्त्र, ईन्जिनियरिङ्ग वा विकास योजनाको विषयमा कम्तिमा स्नातकोत्तर गरी सम्बन्धित क्षेत्रमा कम्तिमा पन्ध्र वर्षको अनुभव हासिल गरेका व्यक्तिहरूमध्येबाट नेपाल सरकारले प्रमुख कार्यकारी अधिकृत नियुक्त गर्नेछ ।
- (३) प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको पदावधि नियुक्त भएको मितिले पाँच वर्षको हुनेछ । नेपाल सरकारले प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको पदावधि आवश्यकता अनुसार बढीमा एकवर्षको लागि थप गर्न सक्नेछ ।
- (४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको काम सन्तोषजनक नभएमा नेपाल सरकारले निजलाई जुनसुकै बखत पदबाट हटाउन सक्नेछ ।

तर त्यसरी पदबाट हटाउन अघि निजलाई सफाई पेश गर्ने मौका दिनु पर्नेछ ।

- (५) कुनै कारणले प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको पद रिक्त भएमा नेपाल सरकारले उपदफा (२) बमोजिमको योग्यता पुगेका व्यक्तिमध्येबाट बाँकी अवधिको लागि त्यस्तो पदमा अर्को व्यक्ति नियुक्त गर्नेछ ।
- (६) प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको पारिश्रमिक, सेवाको अन्य शर्त र सुविधा नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकिदिए बमोजिम हुनेछ ।

१२. प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको काम, कर्तव्य र अधिकार : प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ :-

- (क) प्राधिकरणको पुनर्निर्माण सम्बन्धी नीति र योजनाको खाका तयार गरी निर्देशक समितिसमक्ष स्वीकृतको लागि पेश गर्न लगाउने,
- (ख) प्राधिकरणको काम कारबाहीका सम्बन्धमा विभिन्न निकाय बीच समन्वय कायम गर्ने,
- (ग) परिषद् र निर्देशक समितिको निर्देशन र निर्णयहरू कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,
- (घ) पुनर्निर्माण वा बस्ती विकासको क्रममा कुनै व्यक्तिको घर जग्गामा प्रवेश गर्ने, त्यस्तो ठाँउमा कसैको प्रवेशमा रोक लगाउने वा कुनै अवरोध भए त्यस्तो अवरोध हटाउने,
- (ङ) प्राधिकरणमा नियुक्त कर्मचारीले जिम्मेवारी पूरा नगरेमा हटाउनेसम्मको कारबाही गर्ने,
- (च) तोकिए बमोजिमका पुनर्निर्माण सम्बन्धी अन्य कार्यहरू गर्ने, गराउने ।

१३. प्राधिकरणको सचिव : (१) नेपाल सरकारले प्राधिकरणको सचिवको रूपमा कार्य गर्न निजामती सेवाको राजपत्राङ्कित विशिष्ट श्रेणीको अधिकृतहरूमध्येबाट एकजनालाई तोक्नेछ ।

(२) सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ :-

- (क) प्राधिकरणको प्रशासकीय प्रमुखको हैसियतमा काम गर्ने,
- (ख) प्राधिकरणले गर्ने पुनर्निर्माण सम्बन्धी कार्यको लागि आवश्यक पर्ने बस्तु तथा सेवा खरिद गर्ने, गराउने, श
- (ग) प्राधिकरणलाई आवश्यक पर्ने सूचना तथा विवरण संकलन गर्ने,
- (घ) कार्यकारी समितिको निर्णय एवं निर्देशनहरू कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,
- (ङ) कार्यकारी समितिबाट निर्णय हुनुपर्ने विषयमा प्रस्ताव तयार गरी कार्यकारी समितिको बैठकमा पेश गर्ने,

- (च) कार्यकारी समितिको निर्देशन बमोजिम सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन तथा निरीक्षण गर्ने, गराउने,
- (छ) तोकिए बमोजिम अन्य कार्यहरू गर्ने, गराउने ।

१४. कर्मचारी सम्बन्धी व्यवस्था : (१) प्राधिकरणलाई आवश्यक पर्ने कर्मचारी नेपाल सरकारले उपलब्ध गराउनेछ ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिम नेपाल सरकारले आवश्यक कर्मचारी उपलब्ध गराउन नसक्ने भएमा प्रमुख कार्यकारी अधिकृतले विभिन्न तहका कर्मचारी तोकिए बमोजिम करारमा नियुक्त गर्न सक्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम करारमा नियुक्त कर्मचारीको सेवा, शर्त र सुविधा करारपत्रमा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
- (४) कार्यकारी समितिले प्राधिकरणको कामका लागि आवश्यकता अनुसार विशेषज्ञको सेवा लिन सक्नेछ ।
- (५) उपदफा (४) बमोजिमको सेवा उपलब्ध गराउने विशेषज्ञको काम, कर्तव्य, अधिकार, पदावधि र सुविधा कार्यकारी समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।
- (६) कार्यकारी समितिले नेपाल सरकारबाट उपलब्ध गराईएका कर्मचारीलाई थप सुविधा उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।

१५. पुनर्निर्माण कोष : (१) प्राधिकरणको लागि एउटा छुट्टै पुनर्निर्माण कोष रहनेछ ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिमको कोषमा देहाय बमोजिमका रकमहरू रहनेछन् :-
- (क) नेपाल सरकारबाट प्राप्त रकम,
- (ख) प्रधानमन्त्री दैवी प्रकोप उद्धार कोषबाट प्राप्त रकम,
- (ग) कुनै संघ, संस्था वा व्यक्तिबाट प्राप्त रकम,

- (घ) विदेशी व्यक्ति, सरकार वा अन्तर्राष्ट्रिय संघ, संस्थाबाट नगद वा बस्तुगत सहायता वा कार्यक्रमवापत प्राप्त रकम,
- (ङ) अन्य कुनै श्रोतबाट प्राप्त रकम ।
- (३) उपदफा (२) को खण्ड (घ) बमोजिमको रकम प्राप्त गर्नु अघि प्राधिकरणले परराष्ट्र मन्त्रालयसँगको समन्वयमा अर्थ मन्त्रालयको स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।
- (४) उपदफा (१) बमोजिमको कोषको संचालन कार्यकारी समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।
- (५) प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि यस दफा बमोजिमको पुनर्निर्माण कोषमा रहेको रकम फ्रिज हुने छैन ।
- (६) उपदफा (१) बमोजिमको कोषको रकम पुनर्निर्माण सम्बन्धी कामका लागि मात्र खर्च गरिनेछ ।
- (७) प्राधिकरणले उपदफा (१) बमोजिमको कोषको बार्षिक कारोबारको स्थिति र अन्य हरहिसाबको प्रतिवेदन तयार गरी नेपाल सरकारसमक्ष पेश गर्नेछ ।

१६. प्रशासनिक खर्चका लागि रकम उपलब्ध गराउने : नेपाल सरकारले प्राधिकरणको प्रशासनिक खर्चको लागि आवश्यक रकम बार्षिक रूपमा उपलब्ध गराउनेछ ।

१७. कार्यालय स्थापना गर्न सक्ने : (१) प्राधिकरणले पुनर्निर्माण सम्बन्धी काम वा त्यस्तो कामको सुपरीवेक्षण, अनुगमन र समन्वय गर्न, गराउन आवश्यकता अनुसार कार्यालय स्थापना गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम स्थापना भएका कार्यालयको काम, कर्तव्य र अधिकार प्राधिकरणले तोके बमोजिम हुनेछ ।

१८. प्राधिकरणको सांगठनिक संरचना र दरबन्दी : प्राधिकरणका कर्मचारीको दरबन्दी र कार्य विवरण निर्देशक समितिबाट स्वीकृत सांगठनिक संरचना र बजेटको परिधिभित्र रही कार्यकारी समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।

१९. लेखा र लेखापरीक्षण : (१) प्राधिकरणको आय-व्ययको लेखा नेपाल सरकारले अपनाएको ढाँचा बमोजिम राख्नु पर्नेछ ।

(२) प्राधिकरणको कोषको आन्तरिक लेखा परीक्षण कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट र अन्तिम लेखा परीक्षण महालेखा परीक्षकबाट हुनेछ ।

२०. विकास र सहायता समन्वय तथा सहजिकरण समिति: विकास सहायताद्वारा सञ्चालित पुनर्निर्माण सम्बन्धी कार्यक्रमलाई प्रभावकारी र पारदर्शी बनाउनर त्यस्तो कार्यक्रमको अनुगमन गर्न, गराउन परिषद्ले प्रमुख कार्यकारी अधिकृतकोसंयोजकत्वमा राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय विकास साभेदारहरू र नागरिक समाजको समेत प्रतिनिधित्व हुने गरी बढीमा एघार सदस्य रहेको एक विकास सहायता समन्वय तथा सहजिकरण समिति गठन गर्नेछ ।

२१. निर्देशन दिन सक्ने : (१) प्राधिकरणले यस ऐन बमोजिम आफ्नो काम, कर्तव्य तथा अधिकारको प्रयोग गर्दा कुनै सार्वजनिक निकाय वा राष्ट्रसेवकलाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निर्देशन पालना गर्नु सम्बन्धित निकाय वा राष्ट्रसेवकको कर्तव्य हुनेछ ।

२२. कारबाहीको लागि लेखी पठाउने : (१) यस ऐन बमोजिम प्राधिकरणले दिएको निर्देशन कुनै राष्ट्रसेवकले पालना नगरेमा निजले आफ्नो सेवा शर्त सम्बन्धी प्रचलित कानूनको उल्लंघन गरेको मानिनेछ ।

(२) प्राधिकरणले दिएको निर्देशन पालना नगर्ने राष्ट्रसेवकलाई प्राधिकरणले कारबाहीको लागि सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउन सक्नेछ ।

- (३) उपदफा (२) बमोजिम कुनै निकायको प्रमुख वा राष्ट्रसेवकलाई कारबाहीको लागि लेखी आएमा अधिकारप्राप्त अधिकारीले निजलाई एक महिना भित्र कारबाही गरी सोको जानकारी प्राधिकरणलाई दिनु पर्नेछ ।
- (४) यस ऐन बमोजिम प्राधिकरणबाट प्रत्यायोजित अधिकार बमोजिम कुनै राष्ट्रसेवकले काम नगरेमा त्यस्तो राष्ट्रसेवकले गरेको काम कारबाहीको सम्बन्धमा प्राधिकरणले जाँजबुझ गर्न सक्नेछ ।
- (५) उपदफा (४) बमोजिम जाँजबुझ गर्दा प्राधिकरणले सम्बन्धित फाइल भिकाउन तथा सम्बद्ध व्यक्तिलाई समेत बुझ्न सक्नेछ ।
- (६) उपदफा (४) बमोजिम जाँचबुझ गर्दा कुनै राष्ट्रसेवकले गैरकानूनी काम कारबाही गरेको पाइएमा प्राधिकरणले त्यस्तो राष्ट्रसेवकलाई प्रचलित कानून बमोजिम कारबाहीको लागि सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउनेछ ।

२३. सार्वजनिक सुनुवाई गर्ने : प्राधिकरणले आफ्नो काम कारबाहीलाई प्रभावकारी र पारदर्शी बनाउन कम्तिमा छ महिनामा एकपटक सार्वजनिक सुनुवाई गर्नेछ ।

२४. प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्नुपर्ने : (१) प्राधिकरणले प्रत्येक चौमासिक रूपमा आफूले गरेका काम कारबाही र प्रशासनिक तथा पुनर्निर्माणका लागि भएको खर्च समेत समावेश गरी उपयुक्त माध्यमबाट प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ ।

- (२) प्राधिकरणले आफूले सम्पादन गरेको काम कारबाहीको बार्षिक प्रतिवेदन आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र नेपाल सरकारसमक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम प्राप्त हुन आएको प्रतिवेदन नेपाल सरकारले व्यवस्थापिका-संसदसमक्ष पेश गर्नेछ ।

२५. जिल्ला समन्वय समिति : (१) भूकम्पबाट प्रभावित क्षेत्रमा प्राधिकरणबाट भए गरेको काम कारबाहीमा समन्वय गर्न प्रत्येक जिल्लामा एक जिल्ला समन्वय समिति रहनेछ ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिमको जिल्ला समन्वय समितिमा सम्बन्धित जिल्लाबाट व्वस्थापिका-संसद्मा प्रतिनिधित्व गर्ने संसद् सदस्य, सम्बन्धित जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारी र स्थानीय विकास अधिकारी रहनेछन् ।
- (३) जिल्ला समन्वय समितिको संयोजक उपदफा (२) बमोजिमका संसद् सदस्यमध्येबाट नेपाली वर्णानुक्रमको नाम अनुसार प्रत्येक छ महिनामा पालैपालै गरी हुनेछ ।
- (४) उपदफा (१) बमोजिमको जिल्ला समन्वय समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ :-
- (क) प्राधिकरणबाट भए गरेको काम कारबाहीमा समन्वय गर्ने,
- (ख) प्राधिकरणबाट भए गरेको काम कारबाहीको अनुगमन गर्ने,
- (ग) प्राधिकरणबाट भए गरेको काम कारबाहीको समीक्षा गर्ने,
- (घ) प्राधिकरणको कामसँग सम्बन्धित जिल्लास्थित पदाधिकारी वा कर्मचारीले यस ऐन विपरित कुनै काम गरेमा कारबाहीको लागि सिफारिश गर्ने,
- (ङ) तोकिए बमोजिम अन्य कार्य गर्ने ।
- (५) उपदफा (४) को प्रयोजनको लागि जिल्ला समन्वय समितिले सो समितिमा आवश्यकता अनुसार जिल्लास्थित कुनै निकायका पदाधिकारी, महिला तथा समाजसेवीलाई आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

२६. पुनरावेदन सम्बन्धी व्यवस्था : (१) यस ऐनमा उल्लिखित काम कर्तव्य र अधिकारको प्रयोग गर्दा प्राधिकरणले गरेको निर्णय वा आदेश उपर चित्त नबुझ्ने पक्षले उपदफा (२) बमोजिमको पुनरावेदन समितिसमक्ष पुनरावेदन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम परेको पुनरावेदनको कारबाही र किनारा गर्न नेपाल सरकारले देहाय बमोजिमको एक पुनरावेदन समिति गठन गर्नेछ :-

- (क) पुनरावेदन अदालतको बहालवाला न्यायाधीशमध्येबाट न्याय परिषद्को सिफारिशमा नेपाल सरकारले तोकिएको न्यायाधीश

-अध्यक्ष

(ख) पूर्वाधार, इन्जिनियरिङ्ग, कानून, अर्थशास्त्र, व्यवस्थापन, आर्थिक वा सामाजिक विकास, पुरातत्व, सार्वजिक खरिद वा सामाजिक विकासको विषयमा मान्यताप्राप्त विश्वविद्यालयबाट कम्तिमा स्नातकोत्तर गरी सम्बन्धित क्षेत्रमा कम्तिमा पन्ध्र बर्षको कार्य अनुभव भएका व्यक्तिहरूमध्येबाट प्रतिनिधित्व हुने गरी नेपाल सरकारले नियुक्त गरेका दुई जना

-सदस्य

(३) पुनरावेदन समितिका अध्यक्ष र सदस्यको सुविधा पुनरावेदन अदालतका न्यायाधीश सरह हुनेछ ।

(४) उपदफा (२) को खण्ड (ख) बमोजिम नियुक्त सदस्यलाई निजको खराव आचरण वा कार्यक्षमताको अभावको आधारमा पदीय जिम्मेवारी पूरा गर्न नसक्ने भनी नेपाल सरकारले गठन गरेको जाँचबुझ समितिले पदमुक्त गर्न सिफारिश गरेमा नेपाल सरकारले निजलाई जुनसुकै बखत पदबाट हटाउन सक्नेछ ।

तर त्यसरी पदबाट हटाउनु अघि निजलाई सफाई पेश गर्ने मौका दिनु पर्नेछ ।

(५) पुनरावेदन समितिलाई आवश्यक पर्ने कर्मचारी नेपाल सरकारले उपलब्ध गराउनेछ ।

(६) यस दफा बमोजिम पुनरावेदन समितिले पुनरावेदनको कारबाही र किनारा गर्दा प्रचलित कानून बमोजिम पुनरावेदन अदालतलाई भए सरहको अधिकारको प्रयोग गर्नेछ ।

(७) पुनरावेदन समितिले यस दफा बमोजिम पुनरावेदनको कारबाही र किनारा गर्दा सिक्षित कार्यविधि ऐन, २०२८ बमोजिमको कार्यविधि अवलम्बन गर्नेछ ।

(८) पुनरावेदन समितिले गरेको निर्णय वा आदेश अन्तिम हुनेछ ।

(९) पुनरावेदन समितिको कार्यविधि प्राधिकरण विघटन भएको मितिले एक बर्षसम्म रहनेछ । पुनरावेदन समितिले आफूलाई तोकिएको कार्यविधि भित्र फछ्यौट गर्न बाँकी रहेका पुनरावेदन र सोसंग सम्बन्धित मिसिल प्राधिकरणको केन्द्रीय कार्यालय रहेको स्थानको क्षेत्राधिकार भएको पुनरावेदन अदालतमा सर्नेछ ।

२७. यसै ऐन बमोजिम हुने : यस ऐनमा लेखिएजति कुरामा यसै ऐन बमोजिम र यस ऐनले नसमेटेको विषयमा अन्य प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

२८. अधिकार प्रत्यायोजन : प्राधिकरणले आफूलाई प्राप्त अधिकारमध्ये आवश्यकता अनुसार केही अधिकार प्रमुख कार्यकारी अधिकृत, सदस्य, सचिव वा नेपाल सरकारको कुनै निकाय वा अधिकृतलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

२९. नेपाल सरकारसंग सम्पर्क : प्राधिकरणले नेपाल सरकारसँग सम्पर्क राख्दा प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमार्फत राख्नु पर्नेछ ।

३०. नियम बनाउन सक्ने : नेपाल सरकारले यस ऐनको कार्यान्वयनको लागि आवश्यक नियम बनाउन सक्नेछ ।

३१. निर्देशिका वा कार्यविधि बनाई लागू गर्न सक्ने : यो ऐन वा यस ऐन अर्न्तगत बनेको नियमको अधिनमा रही प्राधिकरणले आफ्नो कार्य संचालन गर्न आवश्यक निर्देशिका वा कार्यविधि बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।

३२. बचाउ : भूकम्पबाट प्रभावित संरचनाको पुनर्निर्माण सम्बन्धी अध्यादेश, २०७२ बमोजिम प्राधिकरणको नामबाट भइसकेका खर्च, पत्राचार, कायम गरेको बैंक खाता तथा लेखा श्रेस्ता यसै ऐन बमोजिम भए गरेको मानिनेछ ।

भूकम्प प्रभावित संरचनाको पुनर्निर्माण सम्बन्धी नियमावली, २०७२

भूकम्पबाट प्रभावित संरचनाको पुनर्निर्माण सम्बन्धी ऐन, २०७२ को दफा ३० ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल सरकारले देहायको नियमहरू बनाएको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यी नियमहरूको नाम “भूकम्पबाट प्रभावित संरचनाको पुनर्निर्माण सम्बन्धी नियमावली, २०७२” रहेको छ ।

(२) यो नियमावली तुरुन्त प्रारम्भ हुने छ ।

२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस नियमावलीमा, -

(क) “**आयोजना**” भन्नाले पुनर्निर्माण, एकीकृत वस्ती विकास वा एकीकृत आवास विकास लगायत भूकम्पबाट प्रभावित व्यक्ति वा परिवारको पुर्नवास वा स्थानान्तरण सम्बन्धी योजना, कार्यक्रम वा आयोजना सम्भन्नु पर्छ ।

(ख) “**ऐन**” भन्नाले भूकम्पबाट प्रभावित संरचनाको पुनर्निर्माण सम्बन्धी ऐन, २०७२ सम्भन्नु पर्छ ।

(ग) “**जिल्ला समन्वय समिति**” भन्नाले ऐनको दफा २५ बमोजिमको जिल्ला समन्वय समिति सम्भन्नु पर्छ ।

३. पुनर्निर्माणको लागि प्राथमिकताको आधार : ऐनको दफा ४ को उपदफा (१) को खण्ड (ग) बमोजिम प्राधिकरणले देहायको आधारमा पुनर्निर्माणको प्राथमिकता निर्धारण गरी आयोजना कार्यान्वयन गर्नु वा गराउनु पर्नेछ ।

- (क) अत्यावश्यक सेवा प्रवाह गर्ने सरकारी, सार्वजनिक निकाय तथा स्वास्थ्य संस्था सम्बन्धी,
- (ख) ग्रामीण आवास, ग्रामीण पूर्वाधार, एकीकृत बस्ती विकास तथा सार्वजनिक शिक्षण संस्था सम्बन्धी,
- (ग) सहरी आवास, सहरी पूर्वाधार, तथा एकीकृत बस्ती विकास सम्बन्धी,
- (घ) खण्ड (क) मा उल्लिखित बाहेक क्षतिग्रस्त वा जोखिमयुक्त सरकारी तथा सार्वजनिक निकायको संरचना सम्बन्धी,
- (ङ) विश्व सम्पदा सूचीमा परेका वा पुरातात्विक महत्वका संरचना सम्बन्धी, र
- (च) प्राधिकरणले पुनर्निर्माणको लागि आवश्यक ठानेका अन्य संरचना सम्बन्धी ।

४. आयोजना कार्यान्वयन गर्दा पालना गर्नु पर्ने गुणस्तर, मापदण्ड तथा विधि: सम्बन्धित निकायले ऐनको दफा ४ को उपदफा (१) को खण्ड (भ) बमोजिम पुनर्निर्माण वा एकीकृत बस्ती विकास सम्बन्धी आयोजना कार्यान्वयन गर्दा प्राधिकरणले निर्धारण गरी दिए बमोजिमको गुणस्तर, मापदण्ड तथा विधिको पालना गर्नु पर्नेछ ।

५. सरकारी खर्चमा संरचना हटाउन वा भत्काउन निर्देशन दिने: (१) आर्थिकरूपले विपन्न देहायका व्यक्तिले भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त वा जोखिमयुक्त संरचना आफैले हटाउन वा भत्काउन नसक्ने भएमा त्यस्तो संरचना हटाउन वा भत्काउन प्राधिकरणसमक्ष निवेदन दिन सक्नेछ :-

- (क) नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकायबाट अति गरिब व्यक्तिको परिचयपत्र प्राप्त गरेको व्यक्ति,
 - (ख) खण्ड (क) बमोजिम परिचयपत्र प्राप्त नगरिसकेको भए वार्षिक पचास हजार भन्दा कम आय भएको व्यक्ति, वा
 - (ग) क्षतिग्रस्त वा जोखिमयुक्त संरचना हटाउन वा भत्काउन आवश्यक पर्ने प्रविधि वा उपकरणको लागत व्यहोर्न आर्थिक रूपले असमर्थ भएको व्यक्ति ।
- स्पष्टीकरण: यस उपनियमको प्रयोजनको लागि “व्यक्ति” भन्नाले निजको एकासगोलको परिवार समेतलाई जनाउँछ ।

- (२) उपनियम (१) को खण्ड (ख) र (ग) मा उल्लिखित व्यक्तिले निवेदन साथ सम्बन्धित स्थानीय निकाय वा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको सिफारिश समेत पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (३) उपनियम (१) बमोजिम परेको निवेदन जाँचबुझ गर्दा निवेदनको व्यहोरा मनासिव देखिएमा प्राधिकरणले सरकारी खर्चमा त्यस्तो संरचना हटाउन वा भत्काउन कुनै निकाय वा पदाधिकारीलाई निर्देशन दिन सक्नेछ ।

६. प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) ऐनको दफा १२ मा उल्लिखित काम, कर्तव्य र अधिकारको अतिरिक्त प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ :-

- (क) भूकम्पबाट भएको क्षतिको विवरण तयार गरी वा गर्न लगाई त्यस्तो क्षतिको यकिन गर्न कार्यकारी समितिसमक्ष पेश गर्न लगाउने,
- (ख) एकीकृत बस्ती बिकास, एकीकृत आवास विकास, पुनर्स्थापना तथा स्थानान्तरणको लागि आवश्यक मापदण्ड बनाउन र उपयुक्त स्थानको पहिचान गर्न लगाई कार्यकारी समितिसमक्ष पेश गर्न लगाउने,
- (ग) शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, उद्योग, रोजगारी तथा पुनर्निमाण र पुनर्स्थापना सम्बन्धी कार्यक्रम तथा सो को लागि आवश्यक पर्ने जनशक्ति विकास योजना तयार गरी कार्यकारी समितिसमक्ष पेश गर्न लगाउने,

- (घ) पुनर्निर्माणको लागि गैर सरकारी संस्था, निजी क्षेत्र वा समुदायलाई परिचालन गर्ने रणनीति तयार गरी निर्देशक समिति समक्ष पेश गर्न लगाउने,
- (ङ) पुनर्निर्माणको काममा संलग्न निकायको क्षमता विकास सम्बन्धमा आवश्यक कार्य गर्ने, गराउने,
- (च) पुनर्निर्माणको लागि आवश्यक श्रोत जुटाउन तथा त्यसको प्रभावकारी उपयोगको व्यवस्था मिलाउन आवश्यक कार्य गर्ने वा गर्न लगाउने ।

७. सचिवको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार : ऐनका दफा १३ को उपदफा

(२) मा उल्लिखित काम, कर्तव्य र अधिकारको अतिरिक्त सचिवको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ ।

- (क) प्राधिकरणको वार्षिक खरिद योजना तयार गर्ने वा गर्न लगाउने,
- (ख) प्रचलित कानून बमोजिम लेखा उत्तरदायी अधिकारीले पालना गर्नुपर्ने जिम्मेवारी पालना गर्ने,
- (ग) पुनर्निर्माणको कार्यमा सहयोग पुऱ्याउन सक्ने राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थाको सूची तयार गर्ने,
- (घ) पुनर्निर्माणको लागि कुनै भौतिक संरचना हटाउन वा भत्काउन आवश्यक भए, नभएको अध्ययन गरी वा गराई कार्यकारी समितिसमक्ष पेश गर्ने,
- (ङ) प्राधिकरणसमक्ष परेका निवेदनका सम्बन्धमा आवश्यक जाँचबुझ गर्ने वा गराउने,
- (च) प्राधिकरणलाई प्राप्त हुन आएको रकम ऐनको दफा १५ बमोजिमको पुनर्निर्माण कोषमा जम्मा गर्ने वा गर्न लगाउने,
- (छ) प्राधिकरणको तर्फबाट गर्नुपर्ने प्रवर्द्धनात्मक कार्यहरू गर्ने वा गराउने,
- (ज) प्राधिकरणको सम्पत्ति जिम्मामा राख्ने वा राख्न लगाउने ।

८. कर्मचारी व्यवस्थापन सम्बन्धी व्यवस्था: (१) ऐनको दफा १४ को उपदफा

(१) बमोजिम प्राधिकरणले नेपाल सरकारसमक्ष कर्मचारी माग गर्दा स्वीकृत सांगठनिक

संरचना र दरबन्दीको आधारमा आफ्नो लागि आवश्यक पर्ने कर्मचारीको सम्बन्धित सेवा, समूह, पद, श्रेणी वा तह तथा संख्या समेतको विवरण खुलाई पठाउनु पर्नेछ ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिम माग भएको एक महिनाभित्र कर्मचारी उपलब्ध हुन नसकेमा प्राधिकरण आफैले करारमा कर्मचारी नियुक्ति गर्न सक्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम करारमा कर्मचारी नियुक्ति गर्ने सम्बन्धमा सिफारिश गर्न प्राधिकरणका सचिवको अध्यक्षतामा प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय र सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको सहसचिव र प्राधिकरणको प्रशासन हेर्ने सहसचिव रहेको एक पदपूर्ति समिति रहनेछ ।
- (४) उपनियम (३) बमोजिम पदपूर्ति समितिले पदपूर्ति गर्नुपर्ने पदको संख्या, श्रेणी वा तह, आवश्यक योग्यता, कार्य विवरण था अन्य आवश्यक विवरण खुलाई पन्ध्र दिनको म्याद दिई खुला प्रतिस्पर्धाको लागि विज्ञापन आवाहन गर्नु पर्नेछ ।
- (५) उपनियम (४) बमोजिम खुला प्रतिस्पर्धाको माध्यमबाट कर्मचारी छनौट गर्दा आवश्यकता अनुसार लिखित, मौखिक वा प्रयोगात्मक परीक्षाको आधारमा गरिनेछ ।
- (६) उपनियम (५) बमोजिमको प्रतिस्पर्धाबाट छनौट भई उपनियम (३) बमोजिमको पदपूर्ति समितिले सिफारिश गरेको उम्मेदवारलाई प्रमुख कार्यकारी अधिकृतले प्राधिकरणको कर्मचारीमा नियुक्ति गर्नेछ ।
- (७) उपनियम (६) बमोजिम नियुक्ति गर्नु अघि त्यस्तो व्यक्तिसँग प्राधिकरणले अनुसूचीको ढाँचामा करार गर्नु पर्नेछ ।
- (८) उपनियम (३) बमोजिमको पदपूर्ति समितिले कर्मचारी छनौट गर्दा अपनाउनु पर्ने अन्य कार्यविधि सो समितिले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

९. जिल्ला समन्वय समितिको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार: ऐनको दफा २५ मा उल्लेख भएका काम, कर्तव्य र अधिकारका अतिरिक्त जिल्ला समन्वय समितिको अन्य काम कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछन् :-

- (क) जिल्लाभिन्न प्राधिकरण र अन्य निकायबाट भएको पुनर्निर्माण सम्बन्धी कार्यको समन्वय गर्ने,
- (ख) पुनर्निर्माणको लागि सम्बन्धित जिल्लामा छुट्टयाईएको रकम नपुग भएमा प्राधिकरण समक्ष माग गर्न लगाउने,
- (ग) जिल्लाभिन्न सञ्चालित अयोजनाको कार्य गर्ने कुनै पनि कार्यालयबाट भए गरेका कार्यको सम्बन्धमा अनुगमन गरी प्राधिकरणलाई प्रतिवेदन दिने,
- (घ) जिल्लाभिन्न सञ्चालित पुनर्निर्माण सम्बन्धी आयोजनालाई थप प्रभावकारी बनाउनु पर्ने देखिएमा सुधार वा परिमार्जनका लागि सम्बन्धित निकायमा सिफारिश गर्ने ।

१०. जिल्ला समन्वय समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि: जिल्ला समन्वय समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि सो समिति आफैँले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

११. जिल्ला समन्वय समितिको सचिवालय: (१) जिल्ला समन्वय समितिको सचिवालय प्राधिकरणको कार्यालय रहेको भए सो स्थानमा र नभए जिल्ला समन्वय समितिले तोकेको स्थानमा रहनेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको सचिवालयको लागि आवश्यक पर्ने कर्मचारी सम्बन्धित जिल्लाको प्रमुख अधिकारीले उपलब्ध गराउनेछ ।

१२. आचारसंहिता पालना गर्नुपर्ने : कार्यकारी समितिका सदस्यहरूले प्राधिकरणले निर्धारण गरे बमोजिमको आचार संहिता पालना गर्नु पर्नेछ ।

१३. अधिकार प्रत्यायोजन : प्रमुख कार्यकारी अधिकृतले ऐन र यस नियमावली बमोजिम आफूलाई प्राप्त अधिकारहरू मध्ये आवश्यकता अनुसार केही अधिकार सचिव, कुनै कार्यालयको प्रमुख वा आयोजना प्रमुखलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

अनुसूची

(नियम ८ को उपनियम (७) सँग सम्बन्धित)

करारनामा

राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणकोपदमा नियुक्तिको लागि छनौट भएको श्री.....(यसछि पहिलो पक्ष भनिएको) र राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण (यसपछि दोश्रो पक्ष भनिएको) को तर्फबाट अधिकारप्राप्त सचिब श्री.....का बीच देहायबमोजिम गर्ने, गराउने गरी यो करार गरिएको छ :-

१. पहिलो पक्षले दोश्रो पक्षको..... पदको कार्य विवरण अनुसार दोश्रो पक्षले तोकेको स्थान र अवधिसम्म सेवा गर्न स्वीकार गर्दछ र सो सेवा बापत पहिलो पक्षलाई दोश्रो पक्षले मासिक रूपमा देहायका सुविधाहरू प्रदान गर्न मञ्जुर गर्दछ ।

(१) मासिक पारिश्रमिक रु

(२) सवारी साधन दिने भए

(क) मासिक इन्धन..... लिटर

(ख) मासिक लुब्रिकेन्ट.....लिटर

(ग) सवारी चालक वा सवारी चालक बापतको एकमुष्ट रकम मासिक रु.....

२. पहिलो पक्षले तीस कार्य दिन काम गरे पछि दुई दिनको विदा पाउनेछ । यस्तो विदा दोश्रो पक्षको सहमतिमा उपभोग गर्न वा सञ्चित गर्न सक्नेछ र सञ्चित बिदाबापत जुनसुकै रूपमा करार समाप्त हुँदा प्रकरण १ बमोजिमको मासिक पारिश्रमिकका आधारमा हुन आउने रकम निजले दोश्रो पक्षबाट पाउनेछ । यस्तो बिदाको अवधिसमेत कार्य दिनको रूपमा गणना गरिनेछ ।

३. दोश्रो पक्षले चाहेमा करारको अबधि थप गर्न सक्ने छ ।

४. पहिलो पक्षले प्रकरण १ बमोजिमको कार्य विवरण अनुसार कार्य सम्पादन नगरेमा वा मनासिब कारण सहितको सूचना नदिई लगातार तीन दिन कार्यालयमा उपस्थित नभएमा दोश्रो पक्षले जुनसुकै बखत करार अन्त्य गरी सेवाबाट हटाउन सक्नेछ ।
५. दोश्रो पक्षले पहिलो पक्षलाई तीस दिनको पूर्व जानकारी दिई यो करार समाप्त गर्न सक्नेछ ।

पहिलो पक्ष

दोश्रो पक्ष

दस्तखत

दस्तखत

पूरा नाम

पूरा नाम

ठेगाना :

पद :

इति सम्बत् २०७.... साल.....महिना..... गते रोज.....शुभम्

भूकम्पबाट प्रभावित संरचनाको पुनर्निर्माणको लागि जग्गा प्राप्ति सम्बन्धी कार्यविधि, २०७२

भूकम्पबाट प्रभावित क्षेत्रमा पुनर्निर्माण, एकीकृत बस्ती तथा एकीकृत आवास सम्बन्धी विकास आयोजना कार्यान्वयन गर्दा तथा त्यस्तो क्षेत्रका भूकम्प प्रभावित व्यक्ति वा परिवारलाई पुनर्बास तथा स्थानान्तरण गराउँदा आवश्यक पर्ने जग्गा प्राप्ति गर्ने कार्यलाई सरल, पारदर्शी तथा प्रभावकारी बनाउन बाञ्छनीय भएकाले, भूकम्पबाट प्रभावित संरचनाको पुनर्निर्माण सम्बन्धी ऐन, २०७२ को दफा ४ को उपदफा (२) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल सरकारले देहायको कार्यविधि बनाएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : १) यस कार्यविधिको नाम “भूकम्पबाट प्रभावित संरचनाको पुनर्निर्माणको लागि जग्गा प्राप्ति सम्बन्धी कार्यविधि, २०७२” रहेको छ ।

२) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,-

क) “आयोजना” भन्नाले पुनर्निर्माण, एकीकृत बस्ती विकास, एकीकृत आवास विकास वा भूकम्प प्रभावित व्यक्ति वा परिवारको पुनर्बास वा स्थानान्तरण सम्बन्धी योजना, कार्यक्रम वा आयोजना सम्भन्नु पर्छ ।

ख) “कार्यालय” भन्नाले प्राधिकारणको कार्यालय सम्भन्नु पर्छ ।

- ग) “जग्गा” भन्नाले कसैको हकभोगमा रहेको जुनसुकै जग्गा तथा त्यसमा स्थायी रूपले रहेको पर्खाल, घर, रुख समेत सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले त्यस्तो जग्गामा स्थायी रूपले जडान भएको जुनसुकै वस्तुलाई समेत जनाउँछ ।
- घ) “समिति” भन्नाले दफा ८ को उपदफा (२) बमोजिम गठन भएको मुआब्जा निर्धारण समिति सम्भन्नु पर्छ ।

३. जग्गा प्राप्त गर्न सकिने : यस कार्यविधि बमोजिम आयोजनाको लागि जुनसुकै ठाउँको जतिसुकै जग्गा प्राप्त गर्न सकिने छ ।

४. जग्गामा प्रवेश गर्न सक्ने : आयोजनाको लागि कुनै जग्गा प्राप्त गर्नु पर्ने भएमा आयोजना प्रमुखले त्यस्तो जग्गा नाम जाँच गर्ने, जग्गाको भौतिक अवस्था बुझ्ने वा परीक्षण गर्ने, जग्गामा किल्ला खडा गर्ने वा कुनै प्रकारको निसाना लगाउने वा जग्गामा आवश्यक पर्ने उपकरण जडान गर्ने प्रयोजनको लागि सो जग्गामा प्रवेश गर्न सक्नेछ ।

५. स्वीकृतिको लागि पेश गर्नु पर्ने : १) आयोजनाको लागि कुनै जग्गा प्राप्त गर्नु पर्ने भएमा आयोजना प्रमुखले प्राप्त गर्नु पर्ने जग्गाको सम्बन्धमा देहायका विवरणहरू खुलाई स्वीकृतिको निमित्त कार्यालय मार्फत सचिवसमक्ष पेश गर्नु पर्नेछ :

- क) जग्गाधनीको नाम र ठेगाना,
- ख) जग्गा प्राप्त गर्नु पर्नाको कारण,
- ग) जग्गा मात्र प्राप्त गर्ने हो वा त्यसमा रहेको घर पर्खाल समेत प्राप्त गर्ने हो सो को व्यहोरा,
- घ) जग्गा रहेको जिल्ला, गाउँ विकास समिति वा नगरपालिको नाम र वडा नम्बर,
- ङ) नापी भइसकेको ठाउँको जग्गा भए कित्ता नम्बर,
- च) नापी भइसकेको जग्गा भए जग्गा चिनाउन सहायक हुने आवश्यक विवरण र जग्गाको चार किल्ला,

- छ) जग्गाको क्षेत्रफल,
ज) अन्य आवश्यक विवरण

- २) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त भएको विवरण जाँचबुझ गर्दा आयोजनाको लागि त्यस्तो जग्गा प्राप्त गर्न उपयुक्त देखेमा सचिवले जग्गा प्राप्तिको स्वीकृति दिनेछ ।
- ३) उपदफा (२) बमोजिम सचिवबाट जग्गा प्राप्त गर्न स्वीकृति प्राप्त भएमा आयोजना प्रमुखले सो स्वीकृतिको व्यहोरा र उपदफा (१) मा उल्लिखित विवरण खुलाई सम्बन्धित जग्गाधनीलाई त्यस्तो स्वीकृति उपर चित्त नबुझेमा १५ दिनभित्र कार्यकारी समितिसमक्ष उजूरी दिने म्याद दिई राष्ट्रिय तथा स्थानीयस्तरको कुनै दैनिक समाचारपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी त्यस्तो सूचनाको व्यहोरा सो जग्गा रहेको गाउँ विकास समिति वा नगरपालिकाको सूचना पाटीमा टाँस्ने व्यवस्था समेत मिलाउनु पर्नेछ ।
- ४) उपदफा (३) बमोजिम सूचना प्रकाशन भएपछि आयोजना प्रमुखले सम्बन्धित जग्गाको रजिष्ट्रेशन गर्ने निकायलाई त्यस्तो जग्गा कुनै किसिमले हक हस्तान्तरण गर्न नपाउने गरी रोक्का गर्न लेखी पठाउनु पर्नेछ ।
- ५) उपदफा (२) बमोजिम दिइएको जग्गा प्राप्तिको स्वीकृति उपर चित्त नबुझेने जग्गाधनीले सो को कारण खुलाई उपदफा (३) बमोजिमको म्यादभित्र कार्यकारी समितिसमक्ष उजूरी दिन सक्नेछ ।
- ६) उपदफा (५) बमोजिम उजूरी प्राप्त भएमा कार्यकारी समितिले सो सम्बन्धमा आवश्यक छानबीन गरी दश दिनभित्र उजूरीको टुङ्गो लगाई सो को जानकारी सम्बन्धित उजूरीकर्ता र आयोजना प्रमुखलाई दिनु पर्नेछ ।
- ७) उपदफा (६) बमोजिम उजूरी छानबीन गर्दा कार्यकारी समितिबाट उजूरीकर्ताको दाबी नपुग्ने ठहर भएमा आयोजना प्रमुखले सो जग्गा कब्जामा लिई आयोजना कार्यान्वयन गर्न, गराउन सक्नेछ ।
- ८) उपदफा (६) बमोजिम उजूरीको सम्बन्धमा निर्णय गर्नको लागि साक्षी, सर्जिमिन

बुझ्न वा कसैबाट कुनै लिखत प्रमाण दाखिल गराउन परेमा कार्यकारी समितिले जिल्ला अदालतलाई भए सरहको अधिकार प्रयोग गर्न सक्नेछ ।

९) उपदफा (५) बमोजिम प्राप्त उजूरी छानबिन गर्दा जग्गा प्राप्त गर्न दिइएको स्वीकृति मिलेको नदेखिएमा कार्यकारी समितिले त्यस्तो स्वीकृति बदर गरी जग्गा रोक्का फुकुवा गर्न सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउनु पर्नेछ र त्यस्तो निकायले पनि यथाशीघ्र सो जग्गाको रोक्का फुकुवा गरिदिनु पर्नेछ ।

१०) उपदफा (५) बमोजिम प्राप्त उजूरीको निर्णय गर्ने प्रकृत्यामा सचिव संलग्न हुन पाउने छैन ।

६. नेपाल सरकारको स्वामित्व कायम हुने : १) दफा ५ को उपदफा (३) बमोजिमको अवधि समाप्त भएपछि वा सोही दफाको उपदफा (७) बमोजिम जग्गा कब्जामा लिएपछि आयोजना प्रमुखले सो जग्गाको स्वामित्व नेपाल सरकारको नाममा कायम गर्न रजिष्ट्रेशन गर्ने निकायमा लेखी पठाउनु पर्नेछ ।

२) उपदफा (१) बमोजिम लेखी आएमा रजिष्ट्रेशन गर्ने निकायले त्यस्तो जग्गामा नेपाल सरकारको स्वामित्व कायम गरी आयोजना प्रमुखलाई जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

७. सार्वजनिक वा सरकारी जग्गा सम्बन्धमा : १) यस कार्यविधि बमोजिम प्राप्त गरिएको जग्गाको चार किल्लाभित्र वा आयोजना कार्यान्वयन स्थलमा रहेका सार्वजनिक जग्गा अन्य प्रयोजनको लागि प्रयोग गर्न पाइने छैन ।

२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि आयोजना कार्यान्वयन वा आयोजनाको सुरक्षाको दृष्टिले कुनै सार्वजनिक जग्गा साविकको ठाउँ वा सार्वजनिक प्रयोगको लागि कायम राख्न सम्भव नभएमा आयोजना प्रमुखले आयोजना क्षेत्रभित्र उपयुक्त ठाउँमा सो बराबरको क्षेत्रफल र मूल्य समेतलाई विचार गरी सार्वजनिक जग्गा छुट्याउनु पर्नेछ ।

३. उपदफा (२) बमोजिम सार्वजनिक जग्गा छुट्याउन नमिल्ने भएमा प्राधिकरणको सिफारिशमा नेपाल सरकारबाट निर्णय भए बमोजिम अन्य कुनै नजिकको ठाउँमा सार्वजनिक जग्गा छुट्याउनु पर्नेछ ।
४. यस कार्यविधि बमोजिम प्राप्त गरिएको जग्गाको चार किल्लाभिन्न वा आयोजना कार्यान्वयन स्थलमा कुनै सरकारी जग्गा भएमा प्राधिकरणको सिफारिशमा नेपाल सरकारबाट निर्णय भए बमोजिम हुनेछ ।

८. मुआब्जा निर्धारण गर्ने : १) दफा ५को उपदफा (५) बमोजिम जग्गा प्रति सम्बन्धमा कसैको उजूरी नपरेमा वा उजूरी परे पनि उजूरीकर्ताको दाबी नपुग्ने भई सो जग्गा कब्जा गरिएपछि यस कार्यविधि बमोजिम त्यस्तो जग्गाको मुआब्जा निर्धारण गर्नु पर्नेछ ।

२) उपदफा (१) बमोजिम मुआब्जा निर्धारण गर्न देहाय बमोजिमको मुआब्जा निर्धारण समिति रहनेछ :

क)	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	- अध्यक्ष
ख)	मालपोत कार्यालयको प्रमुख	- सदस्य
ग)	प्रमुख कार्यकारी अधिकृतले तोकेको प्राधिकरणको अधिकृत	- सदस्य
घ)	सम्बन्धित नगरपालिकाको प्रमुख वा गाउँ विकास समितिको अध्यक्ष र निज नभएमा नगरपालिकाको कार्यकारी अधिकृत वा गाउँ विकास समितिको सचिव	- सदस्य
ङ)	नापी कार्यालयको प्रमुख	- सदस्य
च)	आयोजना प्रमुख	- सदस्य सचिव

९. समितिको बैठक र निर्णय : १) समितिको बैठक सो समितिको अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा आवश्यकता अनुसार बस्नेछ ।

२) समितिको बैठक बस्नको लागि समितिको अध्यक्ष र सदस्य सचिव सहित कम्तिमा चारजना सदस्यहरूको उपस्थिति अनिवार्य हुनेछ ।

३) समितिको बैठकको अध्यक्षता समितिको अध्यक्षले गर्नेछ ।

४) समितिको बैठकमा बहुमतको राय मान्न हुनेछ र मत बराबर भएमा समितिको अध्यक्षले निर्णायक मत दिनेछ ।

५) समितिले आवश्यकता अनुसार विषय विज्ञ एवम् सरोकारवाला निकायको प्रतिनिधिलाई समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

६) समितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

१०. मुआब्जा निर्धारणका आधार : १) समितिले देहायको आधारमा मुआब्जा निर्धारण गर्नु पर्नेछ :

क) जग्गा रहेको स्थानको चलन चल्तीमा रहेको जग्गाको मोल,

ख) सम्बन्धित व्यक्तिले वास्तविक रूपमा भोग्नु परेको हानी नोक्सानी,

ग) सडक, खानेपानी, विद्युत, सञ्चार जस्ता पूर्वाधारको विकास,

घ) जग्गा प्राप्त गरेको कारणबाट सम्बन्धित व्यक्तिले आफ्नो बसोबास वा कारोबारको ठाउँ अन्यत्र सार्नु परे वा नपरेको,

ड) अन्य सान्दर्भिक तथ्य वा विषय ।

२) समितिले मुआब्जा निर्धारण गर्दा लिइएका आधारहरू निर्णयमा उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

३) समितिले मुआब्जा निर्धारण गरेपछि सम्बन्धित जग्गाधनीको जानकारीको लागि यथाशीघ्र राष्ट्रिय र उपलब्ध भए स्थानीयस्तरको कुनै दैनिक समाचारपत्रमा समेत सूचना प्रकाशन गरी त्यस्तो सूचनाको व्यहोरा सो जग्गा रहेको गाउँ विकास

समिति वा नगरपालिकाको सूचना पाटीमा टाँस्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ । यसरी प्रकाशित

सूचनामा मुआब्जा पाउने व्यक्तिको नाम, ठेगाना, मुआब्जाको दर, मुआब्जा बुझ्ने मिति तथा स्थान र मुआब्जा निर्धारण सम्बन्धमा चित्त नबुझेमा उजुरी दिने निकाय र अवधिसमेत खुलाउनु पर्नेछ ।

११. उजुरी गर्न सक्ने : १) समितिले दफा १० बमोजिम निर्धारण गरेको मुआब्जा रकममा चित्त नबुझाउने व्यक्तिले सोही दफाको उपदफा (३) बमोजिम सूचना प्रकाशन भएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र कारण सहित कार्यकारी समितिसमक्ष उजुरी दिन सक्नेछ ।

२) उपदफा (२) बमोजिम उजुरी प्राप्त भएमा कार्यकारी समितिले सो सम्बन्धमा आवश्यक छानबीन गरी सात दिनभित्र निर्णय गरिसक्नु पर्नेछ ।

३) उपदफा (२) बमोजिम प्राप्त उजुरी छानबिन गर्दा समितिबाट दफा १० को उपदफा (१) विपरित मुआब्जा निर्धारण गरेको पाइएमा कार्यकारी समितिले पुनः मुआब्जा निर्धारण गर्न समितिमा लेखी पठाउनु पर्नेछ ।

४) उपदफा (३) बमोजिम पुनः मुआब्जा निर्धारण गर्न लेखी आएमा समितिले सात दिनभित्र मुआब्जा निर्धारण गरी सो को जानकारी सम्बन्धित जग्गाधनी र कार्यकारी समितिलाई दिनु पर्नेछ ।

१२. क्षतिपूर्ति दिनु पर्ने : (१) दफा ४ बमोजिम जग्गामा प्रवेश गर्दा वा यस कार्यविधि बमोजिम प्राप्त गरिएको जग्गामा कुनै बाली, नाली, रुख वा बिरुवा नोक्सान भएमा आयोजना प्रमुखले त्यस्तो नोक्सान हुने पक्षलाई क्षतिपूर्ति दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको क्षतिपूर्तिको निर्धारण समितिले गर्नेछ ।

१३. म्यादभित्र क्षतिपूर्ति वा मुआब्जा बुझिलिनु पर्ने : १) यस कार्यविधि बमोजिम निर्धारण गरिएको क्षतिपूर्तिको हकमा समितिबाट त्यस्तो क्षतिपूर्तिको निर्धारण भएको मितिले र मुआब्जाको हकमा दफा १० को उपदफा (३) बमोजिम सूचना प्रकाशन भएको मितिले तीन महिनाभित्र सम्बन्धित व्यक्तिले क्षतिपूर्ति वा मुआब्जाको रकम बुझिलिनु पर्नेछ ।

- २) उपदफा (१) बमोजिमको म्यादभिन्न कुनै व्यक्तिले क्षतिपूर्ति वा मुआब्जाको रकम बुझी नलिएमा आयोजना प्रमुखले त्यस्तो रकम कार्यालयमा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।
- ३) उपदफा (२) बमोजिम आयोजना प्रमुखबाट रकम दाखिला भएमा कार्यालयले सो रकम बुझ्नको लागि सम्बन्धित व्यक्तिलाई ६ महिनाको म्याद दिई राष्ट्रिय र उपलब्ध भएमा स्थानीयस्तरको कुनै दैनिक समाचारपत्रमा समेत सूचना प्रकाशन गरी त्यस्तो सूचनाको व्यहोरा सो जग्गा रहेको गाउँ विकास समिति वा नगरपालिकाको सूचना पाटीमा टाँस्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।
४. उपदफा (३) बमोजिमको म्यादभिन्न पनि सम्बन्धित व्यक्ति क्षतिपूर्ति वा मुआब्जाको रकम बुझिलिन नआएमा त्यसपछि निजले त्यस्तो रकम पाउने छैन र सो रकम सञ्चित कोषमा दाखिला गरिनेछ ।

१४. जग्गाधनीको मञ्जुरी भएमा रीत पुगेको मानिने : यस कार्यविधि बमोजिम प्राप्त नगरिएको कुनै जग्गा आयोजनाको काममा प्रयोग गरिसकेको भएमा र सम्बन्धित जग्गाधनीले त्यस्तो जग्गा आयोजनाको लागि प्रयोग गर्न मञ्जुरी दिएमा सो जग्गाको मुआब्जा दफा १० बमोजिम निर्धारण गरिनेछ र त्यस्तो मुआब्जा सम्बन्धित जग्गाधनीले बुझी लिएपछि सो जग्गा यस कार्यविधि बमोजिम प्राप्त गरेको मानिनेछ ।

१५. वार्ताद्वारा जग्गा प्राप्त गर्न सकिने : यस कार्यविधिमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कार्यकारी समितिले आयोजना कार्यान्वयनका लागि कुनै जग्गा सम्बन्धित जग्गाधनीसँग वार्ताद्वारा प्राप्त गर्न स्वीकृती दिन सक्नेछ र त्यसरी वार्ताद्वारा जग्गा प्राप्त गर्दा यस कार्यविधिमा लेखिएको अन्य रीत पुर्‍याई रहनु पर्ने छैन ।

१६. जग्गा सट्टामा दिन सकिने : यस कार्यविधि बमोजिम जग्गा प्राप्त गर्दा कुनै व्यक्तिको सो ठाउँको सम्पूर्ण जग्गा प्राप्त गर्नु पर्ने भएमा र त्यस्तो ठाउँमा ऐलानी, नेपाल सरकारको स्वामित्व भएको वा नेपाल सरकारले उपलब्ध गराउन सक्ने अन्य जग्गा भएसम्म त्यस्तो व्यक्तिलाई मुआब्जा वापत जग्गा नै सट्टामा दिन सकिनेछ ।

१७. बाँकी जग्गा समेत प्राप्त गर्ने : यस कार्यविधि बमोजिम कुनै जग्गा प्राप्त गर्दा बाँकी रहेको जग्गाको क्षेत्रफल कम भई उपभोग गर्न नमिल्ने भएमा र सम्बन्धित

व्यक्तिले बाँकी जग्गा समेत प्राप्त गर्न दफा १० को उपदफा (३) बमोजिम सूचना प्रकाशन भएको मितिले पैंतीस दिनभित्र आयोजना प्रमुखसमक्ष निवेदन दिएमा त्यस्तो बाँकी जग्गा समेत प्राप्त गर्न सकिनेछ ।

१८. म्याद दिनु पर्ने : (१) यस कार्यविधि बमोजिम प्राप्त गरिएको जग्गामा उठाई लैजान सकिने कुनै बाली, रुख, बिरुवा वा मालवस्तु भएमा आयोजना प्रमुखले त्यस्तो बाली, रुख, बिरुवा वा मालवस्तु उठाई लैजान सम्बन्धित व्यक्तिलाई मनासिब म्याद दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको म्यादभित्र कुनै व्यक्तिले सो बाली, रुख, बिरुवा वा मालवस्तु उठाई नलगेमा आयोजना प्रमुखले त्यस्तो बाली, रुख बिरुवा वा मालवस्तु लिलाम विक्री गर्न वा अन्य आवश्यक व्यवस्था मिलाउन सक्नेछ ।

१९. गुठी जग्गाको मुआब्जा : यस कार्यविधिमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि गुठी जग्गाको मुआब्जा निर्धारण गुठी सम्बन्धी प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

२०. एक कामका लागि लिएको जग्गा अन्य कामको लागि प्रयोग गर्न सकिने : यस कार्यविधि बमोजिम प्राप्त गरिएको जग्गा जुन कामको लागि प्राप्त गरिएको हो सो कामको लागि आवश्यक नपरेमा वा त्यस्तो काममा प्रयोग गरेर बढी हुन आएमा त्यसरी आवश्यक नपरेको वा बढी भएको जग्गा अर्को कुनै आयोजनाको निमित्त उपयुक्त हुने भएमा त्यस्तो काममा वा अन्य कुनै सार्वजनिक काममा प्रयोग गर्न सकिने छ ।

२१. सहयोग गर्नु पर्ने : (१) यस कार्यविधि बमोजिम जग्गा प्राप्त गर्दा आयोजना प्रमुखले प्रमुख जिल्ला अधिकारी, कुनै निकाय वा पदाधिकारीसँग आवश्यक सहयोग माग गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सहयोग माग गरेमा सम्बन्धित प्रमुख जिल्ला अधिकारी, निकाय वा पदाधिकारीले आयोजना प्रमुखलाई आवश्यक सहयोग गर्नु पर्नेछ ।

२२. प्रचलित कानून बमोजिम हुने : यस कार्यविधिमा लेखिएको कुरामा यसै कार्यविधि बमोजिम र यस कार्यविधिमा उल्लेख नभएका विषयहरूको हकमा जग्गा प्राप्ति सम्बन्धी प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

भूकम्पबाट प्रभावित व्यक्तिको नाममा जग्गा दर्ता गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७२

भूकम्पबाट प्रभावित व्यक्ति वा निजको परिवारको नाममा जग्गा दर्ता गर्ने सम्बन्धी कारबाहीलाई सरल र प्रभावकारी बनाउन वाञ्छनीय भएकोले, भूकम्पबाट प्रभावित संरचनाको पुनर्निर्माण सम्बन्धी ऐन, २०७२ को दफा ४ को उपदफा (३) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल सरकारले देहायको कार्यविधि बनाएको छ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: यस कार्यविधिको नाम “भूकम्पबाट प्रभावित व्यक्तिको नाममा जग्गा दर्ता गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७२” रहेको छ।

(२) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ

२. परिभाषा : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा -

(क) “कार्यालय” भन्नाले प्राधिकरणको कार्यालय सम्भन्धित छ।

(ख) “जग्गा” भन्नाले भूकम्पबाट प्रभावित व्यक्तिको घर वा घरले चर्चेको रैकर, स्ववासी, वेनिस्सा, बिर्ता वा गुठी अधिनस्थ जग्गा सम्भन्धित छ र सो शब्दले त्यस्तो व्यक्ति वा निजको परिवारको पुनर्वास वा स्थानान्तरणको लागि आवश्यक पर्ने सरकारी वा वन क्षेत्रको जग्गा समेतलाई जनाउँछ।

(ग) “परिवार” भन्नाले भूकम्पबाट घर क्षतिग्रस्त भई सोही स्थान वा अन्यत्र पुनर्वास वा स्थानान्तरण गराउनु पर्ने व्यक्तिको एकासगोलका पति, पत्नी,

आमा, बाबु, बाजे, बज्यै, सासु, ससुरा, छोरा, छोरी, धर्मपुत्र, धर्मपुत्री, नाति, वा नातिनी सम्भन्नुपर्छ ।

(घ) “समिति” भन्नाले दफा ४ बमोजिम गठन भएको जग्गा दर्ता समिति सम्भन्नुपर्छ ।

(ङ) “स्थानीय निकाय” भन्नाले नगरपालिका वा गाउँ विकास समिति सम्भन्नुपर्छ ।

३. जग्गा दर्ताको लागि निवेदन दिन सक्ने : (१) भूकम्पबाट प्रभावित कुनै व्यक्तिले परम्परादेखि भोग चलन गरी आएको जग्गा आफ्नो नाममा दर्ता गर्न चाहेमा कार्यालयले तोकेको अवधिभित्र सम्बन्धित स्थानीय निकाय वा समितिसमक्ष निवेदन दिन सक्नेछ ।

(२) भूकम्पबाट प्रभावित व्यक्तिले देहायको अवस्थामा पुनर्वास वा स्थानान्तरणको लागि अनुसूची बमोजिमको ढाँचामा कार्यालयले तोकेको अवधिभित्र कार्यालय वा सम्बन्धित स्थानीय निकायसमक्ष निवेदन दिन सक्नेछ ।

(क) घर क्षतिग्रस्त भई बसोबास गर्न मिल्ने अवस्था नभएमा,

(ख) घर बास भएको स्थानमा भौगर्भिक कारणबाट घर बनाउन जोखिम हुने भएमा, र

(ग) आफू वा आफ्नो परिवारको नाममा नेपाल राज्यभर घर वा जग्गा नभएमा ।

(३) कसैले उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन स्थानीय निकायसमक्ष दिएको भए सो निकायले त्यस्तो निवेदन सात दिनभित्र समितिसमक्ष पठाउनु पर्नेछ ।

(४) कसैले उपदफा (२) बमोजिमको निवेदन स्थानीय निकायसमक्ष दिएको भए सो निकायले त्यस्तो निवेदन सात दिनभित्र कार्यालयमा पठाउनु पर्नेछ ।

(५) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि कार्यालय आफैले जोखिमयुक्त बस्ती पहिचान गरी त्यस्तो बस्तीका व्यक्ति वा परिवारलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण वा पुनर्वास गराउने प्रयोजनको लागि सम्बन्धित व्यक्ति वा परिवारको नाममा जग्गा दर्ता गर्न आवश्यक कारवाही अघि बढाउन सक्नेछ ।

(६) उपदफा (२) बमोजिम प्राप्त निवेदन जाँचबुझ गर्दा कुनै व्यक्ति वा परिवारलाई वा

उपदफा (५) बमोजिम पहिचान गरिएको जोखिमयुक्त बस्तीका व्यक्ति वा निजको परिवारलाई पुनर्वास वा स्थानान्तरण गराउन उपयुक्त देखिएमा कार्यालयले सोको लागि आवश्यक पर्ने जग्गा पहिचान गर्ने, त्यस्तो जग्गा नाप नक्सा गर्ने वा गराउने र पुनर्वास वा स्थानान्तरणको लागि विस्तृत बस्ती योजना तयार गरी वा गर्न लगाई जग्गा दर्ता गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक कारवाहीको लागि समितिमा लेखी पठाउनु पर्नेछ ।

- (७) उपदफा (६) बमोजिम जग्गा दर्ताको लागि लेखी आएमा समितिले सो सम्बन्धमा आवश्यक जाँचबुझ गरी भूकम्पबाट प्रभावित व्यक्ति वा निजको परिवारको पुनर्वास वा स्थानान्तरणको लागि त्यस्तो जग्गा दर्ता गर्न उपयुक्त देखिएमा सो को कारणसहित कार्यकारी समितिसमक्ष सिफारिश गर्नुपर्नेछ ।
- (८) उपदफा (७) बमोजिम समितिबाट प्राप्त सिफारिश जाँचबुझ गरी कार्यकारी समितिले सो जग्गा दर्ता गर्ने निर्णय गरेमा प्राधिकरणले सो को जानकारी समितिलाई गराउनु पर्नेछ ।

४. समितिको गठन : भूकम्पबाट प्रभावित क्षेत्रमा जग्गा दर्ता सम्बन्धी आवश्यक कारवाही गर्न प्रत्येक जिल्लामा देहाय बमोजिमको जग्गा दर्ता समिति रहनेछ :-

(क) प्रमुख जिल्ला अधिकारी	- अध्यक्ष
(ख) स्थानीय विकास अधिकारी	- सदस्य
(ग) जिल्ला वन कार्यालयको प्रमुख वा निजले तोकेको अधिकृत	- सदस्य
(घ) प्रमुख, नापी कार्यालय	- सदस्य
(ङ) प्रमुख, मालपोत कार्यालय	- सदस्य

५. समितिको बैठक र निर्णय : (१) समितिको बैठक समितिको अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा आवश्यकता अनुसार बस्नेछ ।

- (२) समितिको बैठक बस्नको लागि समितिको अध्यक्ष र सदस्य- सचिव सहित कम्तिमा तीन सदस्यहरूको उपस्थिति अनिवार्य हुनेछ ।

- (३) समितिको बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा समितिको अध्यक्षले निर्णायक मत दिनेछ ।
- (४) समितिले आवश्यकता अनुसार विषय विज्ञ एवम् सरोकारवाला निकायको प्रतिनिधिलाई समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्ने छ ।

६. समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार:

- (क) जग्गा दर्ता सम्बन्धी कारबाही गर्दा दफा ३ बमोजिम प्राप्त निवेदन र कागजातका अतिरिक्त पुरक निवेदन वा थप कागज प्रमाण आवश्यक पर्ने भएमा सम्बन्धित व्यक्तिबाट पेश गर्न लगाउने,
- (ख) आवश्यकता अनुसार जग्गाको फिल्डबुक, नक्सा, तिरो, लगतको प्रमाण सम्बन्धित व्यक्तिबाट पेश गर्न लगाउने,
- (ग) निवेदकको हकभोग रहे नरहेको सम्बन्धमा साँध, सधियार तथा स्थानीय निकायको प्रतिनिधिको रोहवरमा स्थलगत सर्जिमिन गर्ने, गराउने,
- (घ) जग्गाको हकदाबी सम्बन्धमा उजूरी गर्न काठमाडौं उपत्यकाको हकमा राष्ट्रियस्तरको दैनिक समाचारपत्र र अन्यत्रको हकमा स्थानीय समाचारपत्रमा पन्ध्र दिनको सूचना प्रकाशन गर्ने,
- (ङ) खण्ड (घ) बमोजिम उजूरी परेमा सोको छानबीन एवम् प्रमाणको मूल्याङ्कन गरी पन्ध्र दिनभित्र निर्णय गर्ने,
- (च) सम्बन्धित जग्गाको मोठ मालपोत कार्यालयबाट भिडाउने,
- (छ) जग्गा वा लगत रोक्का भए नभएको मालपोत कार्यालयसँग बुझ्ने,
- (ज) प्राप्त कागज प्रमाण सम्बन्धित कार्यालयबाट भिडाउने,
- (झ) जग्गामा निजको हक भोग भए नभएको यकिन गर्ने ।

७. **रैकर जग्गा दर्ता सम्बन्धी व्यवस्था :** (१) समितिले रैकर जग्गा दर्ता गर्नु अधि त्यस्तो जग्गाको फिल्ड बुकमा जोताहा उल्लेख भए निज जोताहा बुभी जग्गाधनी यकिन गरेर मात्र जग्गा दर्ताको निर्णय गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम समितिले जग्गा दर्ता गर्ने निर्णय गरेपछि सो जग्गाको नाप जाँच भएको वर्षदेखि चालू आर्थिक वर्ष (मालपोत मिनाहा भएको भएको भए सो वर्षको बाहेक) सम्मको मालपोत सम्बन्धित व्यक्तिबाट असूल गर्न सम्बन्धित स्थानीय निकायमा लेखी पठाउनु पर्नेछ ।

८. **बिर्ता जग्गा दर्तासम्बन्धी व्यवस्था :** (१) समितिले बिर्ता जग्गा दर्ता गर्नु अधि देहायबमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरेरमात्र जग्गा दर्ताको निर्णय गर्नुपर्नेछ :-

(क) “क” श्रेणीको बिर्ता जग्गा भए प्रचलित कानूनले तोकेको प्रमाणसमेत दाखिला गर्न लगाउने,

(ख) “ख” श्रेणीको बिर्ता जग्गा भए सम्बन्धित व्यक्तिबाट बिर्ता (पोता) लगत, कुत कबुलियत, जोताहा अस्थायी निस्सा माग गर्ने,

(ग) फिल्डबुकबाट देखिएका जग्गाधनी बुभी बिर्ता हो, होइन एकिन गर्ने ।

(२) दफा (१) बमोजिम समितिले जोताहाको नाममा “क” श्रेणीको बिर्ता जग्गा दर्ता गर्ने निर्णय गरेपछि सो जग्गाको सम्वत् २०१६ सालदेखि चालू आर्थिक वर्षसम्मको मालपोत सम्बन्धित व्यक्तिबाट असूल गर्न स्थानीय निकायमा लेखी पठाउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम समितिले जोताहाको नाममा “ख” श्रेणीको बिर्ता जग्गा दर्ता गर्ने निर्णय गरेपछि सो जग्गामा प्रचलित कानून बमोजिम रष्ट्रेशन प्रयोजनको लागि कायम भएको न्यूनतम मूल्याङ्कनको दश प्रतीशतले हुने रकम तथा चालू आर्थिक वर्षको लागि ताकिएको मालपोतको सात दोब्बरले हुने रकम सम्बन्धित व्यक्तिबाट असूल गर्न मालपोत कार्यालयलाई लेखी पठाउनु पर्नेछ ।

९. स्ववासी जग्गा दर्तासम्बन्धी व्यवस्था : (१) समितिले स्ववासी जग्गा दर्ता गर्नु अघि त्यस्तो जग्गाको फिल्ड बुकमा जग्गासँग प्रत्यक्ष सम्बन्ध राख्ने घरबारी, घडेरी, करेसाबारी, रङ्ख्यानबारी, घरगोठ, मटान, कटेरो, तवेला जस्ता बिरह र नापी नक्सामा सोही बमोजिमको सङ्केत रहे नरहेको बुझी जग्गा दर्ताको निर्णय गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम समितिले जग्गा दर्ता गर्ने निर्णय गरेपछि त्यस्तो जग्गाको नाप जाँच भएको वर्षदेखि चालू आर्थिक वर्ष (मालपोत मिनाहा भएको भए सो वर्षको बाहेक) सम्मको मालपोत सम्बन्धित व्यक्तिबाट असुल गर्न स्थानीय निकायमा लेखी पठाउनु पर्नेछ ।

१०. वेनिस्सा जग्गाको दर्तासम्बन्धी व्यवस्था : (१) समितिले वेनिस्सा जग्गा दर्ता गर्नु अघि त्यस्तो जग्गा नापी हुँदा जग्गाको फिल्ड बुकमा व्यक्तिको नाम र बिरहमा आवादी अर्थ आउने व्यहोरा भए नभएको एकिन गरेर मात्र जग्गा दर्ताको निर्णय गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम जग्गा दर्ता गर्ने निर्णय भए पछि समितिले वेनिस्सामा दर्ता भएको जग्गाको नाप जाँच भएको वर्षदेखि चालू आर्थिक वर्ष (मालपोत मिनाहा भएको भए सो वर्षको बाहेक) सम्मको मालपोत सम्बन्धित व्यक्तिबाट असुल गर्न स्थानीय निकायमा लेखी पठाउनु पर्नेछ ।

११. गुठी अधिनस्थ जग्गाको दर्ता सम्बन्धी व्यवस्था : (१) समितिले गुठी अधिनस्थ जग्गा दर्ता गर्नु अघि त्यस्तो जग्गा नापी हुँदा जग्गाको फिल्ड बुकमा जोताहा र गुठीको नाम उल्लेख भए गुठी अधिनस्थ जनाई जोताहा कायम गरी जग्गा दर्ता गर्ने निर्णय गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम जग्गा दर्ता गर्ने निर्णय भएपछि समितिले जग्गा नाप जाँच भएको वर्ष देखिको कूत सम्बन्धित व्यक्तिबाट असुल गर्न गुठी कार्यालय वा गुठी कार्यालय नभएको ईलाकामा गुठी कार्यालयको काम गर्ने मालपोत कार्यालयमा लेखी पठाउनु पर्नेछ ।

१२. सरकारी तथा वन क्षेत्रको जग्गा दर्ता सम्बन्धी विशेष व्यवस्था: (१) यस कार्यविधिमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि भूकम्पबाट प्रभावित व्यक्ति वा निजको परिवारलाई पुनर्वास वा स्थानान्तरण गर्नको लागि सरकारी जग्गा आवश्यक पर्ने भई दफा ३ को उपदफा (७) बमोजिम समितिबाट सिफारिश प्राप्त भएमा कार्यकारी समितिले सो सम्बन्धमा आवश्यक जाँचबुझ गर्दा जग्गा दर्ता गर्न उपयुक्त देखेमा जग्गा दर्ता गर्ने निर्णय गरी सोको जानकारी समितिलाई दिनु पर्नेछ ।

(२) यस कार्यविधिमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि भूकम्पबाट प्रभावित व्यक्ति वा निजको परिवारलाई पुनर्वास वा स्थानान्तरण गर्नको लागि वन क्षेत्रको जग्गा आवश्यक पर्ने भएमा कार्यकारी समितिले प्रचलित कानूनको अधिनमा रही जग्गा दर्ता सम्बन्धी निर्णय गरी सोको जानकारी समितिलाई दिनु पर्नेछ ।

१३. जग्गा दर्ता सम्बन्धी पुरानो निवेदनको टुङ्गो लगाउन सक्ने : यो कार्यविधि प्रारम्भ हुनु अघि भूकम्पबाट प्रभावित व्यक्तिका नाममा रैकर, बिर्ता, स्ववासी, वेनिस्सा वा गुठी अधिनस्थ जग्गा दर्ता गर्ने सम्बन्धमा मालपोत कार्यालय वा नेपाल सरकारले प्रचलित कानून बमोजिम गठन गरेको समिति वा अन्य निकायसमक्ष कुनै निवेदन विचाराधीन रहेको भए समितिले त्यस्तो निवेदन माग गरी यस कार्यविधि बमोजिमको प्रक्रिया अवलम्बन गरी निवेदनको टुङ्गो लगाउन सक्नेछ ।

१४. कुनै शुल्क वा रकम नलाग्ने : यस कार्यविधिमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि भूकम्पबाट प्रभावित व्यक्ति वा निजको परिवारलाई पुनर्वास वा स्थानान्तरणको लागि जग्गा दर्ता गर्दा कुनै शुल्क वा रकम लाग्ने छैन ।

१५. जग्गाको दर्ता तथा हदबन्दी : (१) भूकम्पबाट प्रभावित व्यक्ति वा निजको परिवारको नाममा जग्गा दर्ता गर्दा क्षतिग्रस्त घरवास भएको कित्ता मात्र दर्ता गर्नु पर्नेछ ।

(२) भूकम्पबाट प्रभावित व्यक्ति वा निजको परिवारको पुनर्वास वा स्थानान्तरणको लागि बढीमा देहायबमोजिमको हदबन्दी कायम गरी जग्गा दर्ता गरिनेछ ।

- (क) काठमाडौं महानगरपालिका, ललितपुर उपमहानगरपालिका, भक्तपुर नगरपालिका र मध्यपुर थिमी नगरपालिकाभित्र १२७.१६ वर्ग मिटर,
- (ख) खण्ड (क) बाहेकका नगरपालिका र जिल्ला सदरमुकाम रहेका गाउँ विकास समितिमा १९०.७४ वर्ग मिटर,
- (ग) अन्य क्षेत्रभित्र ३१७.९० वर्ग मिटर ।

१६. निर्णय गरिसक्नु पर्ने : समितिले दफा ३ को उपदफा (१) वा (२) वा दफा १३ वमोजिम निवेदन प्राप्त भएको मितिले साठी दिनभित्र जग्गा दर्ता सम्बन्धी निर्णय गरिसक्नु पर्नेछ ।

१७. जग्गाधनी दर्ता प्रमाण पूर्जा दिने : (१) समिति वा कार्यकारी समितिबाट यस कार्यविधि बमोजिम जग्गा दर्ता गर्ने निर्णय भएपछि सो निर्णय कार्यान्वयनको लागि यथाशीघ्र सम्बन्धित मालपोत कार्यालयमा लेखी पठाउनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम लेखी आएमा मालपोत कार्यालयले सो जग्गाको कित्ताकाट गर्नुपर्ने भए सो समेत गर्न लगाई फिल्ड बुक र लगतमा जनाई सम्बन्धित व्यक्तिलाई जग्गाधनी दर्ता प्रमाण पूर्जा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(३) मालपोत कार्यालयले पुनर्वास वा स्थानान्तरण भएका व्यक्तिलाई उपलब्ध गराउने जग्गाधनी दर्ता प्रमाण पूर्जामा दफा १८ मा उल्लिखित अर्वाधिभित्र त्यस्तो जग्गा बिक्री गर्न वा हक हस्तान्तरण गर्न नपाउने व्यहोरा समेत उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

१८. बिक्री वा हक हस्तान्तरण गर्न नपाउने : भूकम्प प्रभावित कुनै व्यक्ति वा परिवारले पुनर्वास वा स्थानान्तरण हुँदा पाएको जग्गा १० वर्षसम्म बिक्री गर्न वा अन्य कुनै किसिमले हक हस्तान्तरण गर्न पाउने छैन ।

१९. प्रचलित कानून वमोजिम हुने : यस कार्यविधिमा लेखिएको कुरामा यसै कार्यविधि वमोजिम र यस कार्यविधिमा उल्लेख नभएका विषयहरूको हकमा जग्गा दर्ता सम्बन्धी प्रचलित कानून वमोजिम हुनेछ ।

अनुसूची

(दफा ३ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

पुनर्वास वा स्थानान्तरणको लागि दिने निवेदनको ढाँचा

सम्बत् २०७२ साल वैशाख १२ गतेको भूकम्प वा तत्पश्चातको परकम्पबाट घर क्षतिग्रस्त भई बसोबास गर्न मिल्ने अवस्था नभएको, घरबास भएको स्थानमा भौगर्भिक कारणबाट घर बनाउन जोखिम हुने भएको र आफू वा आफ्नो परिवारको नाममा नेपाल राज्यभर घर वा जग्गा नभएकोले पुनर्वास वा स्थानान्तरणको लागि देहायको कागजात सङ्गले निवेदन गरेको छु ।

निवेदनसाथ सङ्गले कागजात

- (क) नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,
- (ख) भूकम्प प्रभावित क्षेत्रमा स्थायी बसोबास गरेको भन्ने व्यहोरा खुल्ने स्थानीय निकायको सिफारिश,
- (ग) भोग चलन, तिरोभरो गरेको कागज प्रमाण भए सो प्रमाणको प्रतिलिपि,

निवेदको

पूरा नाम :

दस्तखत :

सहीछाप : पूरा

ठेगाना :

बाबुको नाम

बाजेको नाम :

सम्पर्क फोन/मोबाइल/इमेल :

नागरिकता नं./मतदाता परिचय पत्र नं. :

मिति :

भूकम्पबाट प्रभावित व्यक्तिको पुनर्वास तथा स्थानान्तरणको लागि वन क्षेत्रको जग्गा उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७२

भूकम्पबाट प्रभावित व्यक्तिको पुनर्वास तथा स्थानान्तरणको लागि आवश्यक पर्ने वन क्षेत्रको जग्गा उपलब्ध गराउने कार्यलाई सरल, पारदर्शी र प्रभावकारी बनाउन वाञ्छनीय भएकाले, भूकम्पबाट प्रभावित संरचनाको पुनर्निर्माण सम्बन्धी ऐन, २०७२ को दफा-४ को उपदफा (३) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल सरकारले देहायको कार्यविधि बनाएको छ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यस कार्यविधिको नाम “भूकम्पबाट प्रभावित व्यक्तिको पुनर्वास तथा स्थानान्तरणको लागि वन क्षेत्रको जग्गा उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७२” रहेको छ।

(२) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,

(क) “**आयोजना**” भन्नाले भूकम्पबाट प्रभावित व्यक्तिको पुनर्वास तथा स्थानान्तरण सम्बन्धी आयोजना सम्भन्नुपर्छ।

(ख) “**कार्यालय**” भन्नाले प्राधिकरणको कार्यालय सम्भन्नुपर्छ।

(ग) “व्यक्ति” भन्नाले भूकम्पबाट घर क्षतिग्रस्त भई अन्यत्र पुनर्वास तथा स्थानान्तरण गराउनु पर्ने व्यक्ति सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले निजको एकासगोलका पति, पत्नी, आमा, बाबु, बाजे, बज्यै सासु, ससुरा, छोरा, छोरी, धर्मपुत्र, धर्मपुत्री, नाति वा नातिनीलाई समेत जनाउँछ ।

(घ) “वन” भन्नाले पूर्ण वा आंशिकरूपमा रुखहरूले ढाकिएको क्षेत्र सम्भन्नु पर्छ ।

(ङ) “समिति” भन्नाले दफा ५ बमोजिमको वन क्षेत्रको जग्गा सिफारिश समिति सम्भन्नु पर्छ ।

३. सम्भाव्यता अध्ययन गर्नु पर्ने : आयोजना प्रमुखले आयोजना कार्यान्वयनको लागि सम्भव भएसम्म वन क्षेत्रको जग्गा प्रयोग नहुने गरी आयोजनाको सम्भाव्यता अध्ययन गर्नु गराउनु पर्नेछ ।

४. वन क्षेत्रको जग्गा माग गर्न सक्ने : (१) दफा ३ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि आयोजना कार्यान्वयनको लागि अन्य उपयुक्त विकल्प नभई वन क्षेत्रको जग्गा नै आवश्यक पर्ने भएमा आयोजना प्रमुखले आयोजनाको सम्भाव्यता अध्ययन गरी वा गराई सो जग्गाको नक्सा सङ्ग्लन गरी वन क्षेत्रको जग्गा उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा आवश्यक कारबाहीको लागि देहायको विवरण कार्यालयसमक्ष पेश गर्न सक्नेछ :-

(क) वन क्षेत्र रहेको जिल्ला, गाउँ विकास समिति तथा वडा नम्बर,

(ख) आयोजनाको प्रयोजन तथा आयोजना कार्यान्वयन गर्न आवश्यक पर्ने जग्गाको क्षेत्रफल,

(ग) वनको किसिम,

(घ) वन क्षेत्रको जग्गा उपलब्ध गराउँदा पर्ने वातावरणीय तथा जैविक प्रभाव,

(ङ) वन क्षेत्रको जग्गा उपलब्ध गराउँदा सो बराबरको जग्गा सट्टा भर्ना हुन सक्ने वा नसक्ने र सक्ने भए जग्गा उपलब्ध हुने जिल्ला, गाउँ विकास समिति वा नगरपालिकाको नाम र वडा नम्बर,

(च) रुख विरुवाको कटान, मुछान, ढुवानी तथा घाटगद्दी सम्बन्धी योजना ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त विवरण जाँचबुझ गर्दा आयोजना कार्यान्वयनको लागि माग बमोजिमको वन क्षेत्रको जग्गा उपलब्ध गराउन मनासिव देखिएमा कार्यालय प्रमुखले आवश्यक कारबाहीको लागि यथाशीघ्र समितिसमक्ष लेखी पठाई त्यसको जानकारी प्राधिकरणलाई दिनु पर्नेछ ।

५. समिति : आयोजनाको लागि वन क्षेत्रको जग्गा उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा कार्यकारी समितिसमक्ष सिफारिश गर्न कार्यकारी समितिले तोकेको जिल्लामा देहायबमोजिमको एक वन क्षेत्रको जग्गा सिफारिश समिति रहनेछ :-

(क) प्रमुख जिल्ला अधिकारी- अध्यक्ष

(ख) स्थानीय विकास अधिकारी- सदस्य

(ग) प्रमुख कार्यकारी अधिकृतले तोकेको प्राधिकरणको एक जना अधिकृत कर्मचारी- सदस्य

(घ) प्रमुख कार्यकारी अधिकृतले तोकेको नगरपालिकाको प्रमुख वा गाउँ विकास समितिको अध्यक्ष र निज नभएमा नगरपालिकाको कार्यकारी अधिकृत वा गाउँ विकास समितिको सचिव- सदस्य

(ङ) जिल्ला वन कार्यालयको प्रमुख वा निजले तोकेको सो कार्यालयको अधिकृत कर्मचारी- सदस्य-सचिव

६. समितिको बैठक र निर्णय : (१) समितिको बैठक समितिको अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा आवश्यकता अनुसार बस्नेछ ।

(२) समितिको बैठक बस्नको लागि समितिको अध्यक्ष र सदस्य- सचिव सहित कम्तिमा तीन सदस्यहरूको उपस्थिति अनिवार्य हुनेछ ।

(३) समितिको बैठकको अध्यक्षता समितिको अध्यक्षले गर्नेछ ।

- (४) समितिको बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा समितिको अध्यक्षले निर्णायक मत दिनेछ ।
- (५) समितिले आवश्यकता अनुसार विषय विज्ञ एवम् सरोकारवाला निकायको प्रतिनिधिलाई समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्ने छ ।
- (६) समितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

७. जग्गा सिफारिश गर्न सक्ने : दफा ४ को उपदफा (२) बमोजिमको क्षेत्रको जग्गा उपलब्ध गराउन कार्यालयबाट लेखी आएमा समितिले सो सम्बन्धमा आवश्यक जाँचबुझ गर्नेछ र त्यसरी जाँचबुझ गर्दा वन क्षेत्रको जग्गा आयोजनालाई उपलब्ध गराउन मनासिव देखेमा सोको कारण खुलाई पन्ध्र दिनभित्र कार्यकारी समितिसमक्ष सिफारिश गर्नु पर्नेछ ।

८. उपलब्ध गराउन नसकिने वन क्षेत्रको जग्गा : यस कार्यविधिमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि आयोजनाको लागि देहायको वन क्षेत्रको जग्गा उपलब्ध गराउन सकिने छैन :-

- (क) राष्ट्रिय निकुञ्ज क्षेत्र,
- (ख) आरक्ष क्षेत्र,
- (ग) संरक्षण क्षेत्र,
- (घ) संरक्षित वन क्षेत्र,
- (ङ) विश्व सम्पदा सूचीमा परेको क्षेत्र,

९. उपलब्ध गराउन सकिने वन क्षेत्रको जग्गा : आयोजनाको लागि दफा ८ मा उल्लिखित वन क्षेत्र र चारैतिर वनले घेरिएको वन क्षेत्र बाहेक देहायको वन क्षेत्रको जग्गा मात्र उपलब्ध गराउन सकिनेछ :-

- (क) हैसियत बिग्रेको वन क्षेत्र,
(ख) अतिक्रमण गरी खाली गराइएको वन क्षेत्र,
(ग) अतिक्रमण जोखिम रहेको वन क्षेत्र ।

१०. स्वीकृति दिने : दफा ७ बमोजिम आयोजनाको लागि वन क्षेत्रको जग्गा उपलब्ध गराउन समितिबाट सिफारिश प्राप्त भएमा कार्यकारी समितिले सो सम्बन्धमा आवश्यक जाँचबुझ गर्नेछ र त्यसरी जाँचबुझ गर्दा वन क्षेत्रको जग्गा उपलब्ध गराउन उपयुक्त देखेमा सात दिनभित्र स्वीकृति दिई सो को जानकारी समिति, कार्यालय र आयोजना प्रमुखलाई गराउनु पर्नेछ ।

११. जग्गा सट्टाभर्ना गर्नुपर्ने : कार्यकारी समितिले दफा १० बमोजिम आयोजनाको लागि वन क्षेत्रको जग्गा उपलब्ध गराउने स्वीकृति दिँदा सो क्षेत्रफल बराबरको जग्गा आयोजनाबाट वन विकासको लागि सट्टाभर्ना दिने गरी स्वीकृति भएमा आयोजनाले त्यस्तो जग्गा सम्बन्धित जिल्ला वन कार्यालयलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

१२. कटान, मुछान, घाटगद्दी तथा हस्तान्तरण गर्ने : दफा १० बमोजिम आयोजनाको लागि स्वीकृति दिइएको वन क्षेत्रको जग्गाबाट रुख, विरुवा तथा काठ हटाउनु पर्ने भएमा आयोजना प्रमुखले आयोजनाको बजेटबाट रुख, विरुवा तथा काठ कटान, मुछान, ढुवानी तथा घाटगद्दी गरी समूहद्वारा व्यवस्थापन भएको वन भए सम्बन्धित समूहलाई र सरकारद्वारा व्यवस्थित वन भए जिल्ला वन कार्यालयलाई हस्तान्तरण गर्नु पर्नेछ ।

१३. वृक्षरोपण तथा स्याहार सम्भार गर्नुपर्ने: (१) दफा ११ बमोजिम सट्टा भर्ना वापत उपलब्ध गराइएको जग्गामा सम्बन्धित आयोजनाले दश सेन्टिमिटरभन्दा बढी व्यास भएका रुखहरूको १:१० अनुपातमा वृक्षरोपण गरी पाच वर्षसम्म स्याहार सम्भार गर्न सम्बन्धित जिल्ला वन कार्यालयलाई लेखी पठाउनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको काम गर्न लाग्ने रकम सम्बन्धित जिल्ला वन कार्यलयको मागका आधारमा आयोजनाले उपलब्ध गराउनेछ ।

१४. प्रचलित कानून बमोजिम हुने :

यस कार्यविधिमा लेखिएको कुरामा यसै कार्यविधि बमोजिम र यस कार्यविधिमा उल्लेख नभएका विषयहरूको हकमा वन सम्बन्धी प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

भूकम्पबाट प्रभावित निजी आवास पुनर्निर्माण अनुदान वितरण कार्यविधि (पहिलो संशोधन), २०७३

सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले, सम्वत् २०७२ साल बैशाख १२ गतेको विनाशकारी भूकम्प र तत्पश्चातका परकम्पहरूबाट क्षतिग्रस्त निजी आवास पुनर्निर्माण एवं प्रवलीकरणका लागि प्रदान गरिने अनुदानलाई सरल एवं व्यवस्थित बनाउन र पुनर्निर्माण एवं प्रवलीकरणका मापदण्ड तथा प्रकृया निर्धारण गर्ने सम्बन्धमा

नेपाल सरकारले देहायको कार्यविधि बनाएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भ: (१) यस कार्यविधिको नाम “भूकम्पबाट प्रभावित निजी आवास पुनर्निर्माण अनुदान वितरण कार्यविधि, २०७३” रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि नेपाल सरकार, मन्त्रपरिषद्द्वारा तोकिए बमोजिमका भूकम्प प्रभावित जिल्लाहरूमा लागू हुनेछ ।

(३) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

राजपत्रमा प्रकाशित सूचनाद्वारा गोरखा, धादिङ्ग, नुवाकोट, रसुवा, सिन्धुपाल्चोक, दोलखा, रामेछाप, ओखलढुंगा, काभ्रेपलाञ्चोक, सिन्धुली, मकवानपुर, काठमाडौं, ललितपुर, भक्तपुर, लमजुङ, तनहुँ, कास्की, स्याङ्जा, पर्वत, वाग्लुङ्ग, सोलुखुम्बु, खोटाङ, भोजपुर, पाल्पा, गुल्मी, चितवन, नवलपरासी, संखुवासभा, म्याग्दी, अर्घाखाँची, धनकुटासमेतका ३१ जिल्लाहरू तोकिएका ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,-

- क) “आयोजना” सञ्चालन कार्यविधि” भन्नाले भूकम्पबाट प्रभावित निजी आवास पुनर्निर्माण कार्यक्रम सञ्चालन गर्नका लागि तयार भएको कार्यविधि सम्भन्तुपर्छ ।
- ख) “आवास इकाई” भन्नाले स्वीकृत मापदण्ड, नक्शा एवं डिजाईन अनुसारको प्रविधि अवलम्बन गरी निर्माण गरिएका आवासीय घर सम्भन्तु पर्छ ।
- ग) “केन्द्रीय आयोजना” कार्यान्वयन इकाई” भन्नाले प्राधिकरण वा पुनर्निर्माण तथा पुर्नस्थापना कार्यको लागि सम्बद्ध मन्त्रालय अर्न्तगत कार्यक्रम सञ्चालन गर्न स्थापना भएका केन्द्रीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई, प्राधिकरणले तोकेको संस्था वा निकाय वा पदाधिकारीलाई सम्भन्तु पर्छ ।
- घ) “जिल्ला आयोजना” कार्यान्वयन इकाई” भन्नाले प्राधिकरण वा पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने लागि सम्बद्ध मन्त्रालय अर्न्तगत जिल्लास्थित आयोजना कार्यान्वयन इकाई वा प्राधिकरणले तोकेको संस्था वा निकाय वा पदाधिकारीलाई सम्भन्तु पर्छ ।
- ङ) “प्राधिकरण” भन्नाले भूकम्पबाट प्रभावित संरचनाको पुनर्निर्माण सम्बन्धी ऐन,२०७२ अनुसार गठित “राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण”भन्ने सम्भन्तुपर्छ ।
- च) “प्रवलीकरण” भन्नाले भूकम्पबाट प्रभावित संरचनाहरूमा भएको क्षतिको ग्रेड २ को प्राविधिक समाधान (मेजर रिपेयर) र क्षतिको ग्रेड ३ को प्राविधिक समाधान (माइनर रिपेयर) गर्नु पर्ने भनी प्राविधिकद्वारा एकिन भएको मर्मत संभार सम्बन्धी कामलाई सम्भन्तु पर्छ र सो शब्दले भूकम्पबाट प्रभावित आवास पुनर्निर्माण लगत संकलन कार्यक्रमको लगत संकलन प्रश्नावलीमा उल्लेख भएको ग्रेड २ प्राविधिक समाधान समेतलाई जनाउनेछ ।
- छ) “लाभग्राही” भन्नाले दफा ३ बमोजिम छनौट भएका व्यक्ति वा परिवार सम्भन्तु पर्छ ।
- ज) “विभाग” भन्नाले पुनर्निर्माण तथा पुर्नस्थापना कार्यको लागि प्राधिकरणद्वारा तोकिएका सम्बद्ध मन्त्रालयका सम्बन्धित विभागहरू सम्भन्तु पर्छ ।

भ) “स्थानीय तह” भन्नाले गाउँ पालिका, नगरपालिका र जिल्ला समन्वय समितिलाई सम्झनु पर्छ ।

ज) “हकवाला” भन्नाले पैतृक सम्पत्तिमा अंश हक पाउने व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।

३. लाभग्राहीको पहिचान: १) लाभग्राहीको पहिचान देहायबमोजिम हुनेछ :

क) केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागबाट सम्वत् २०७२ साल बैशाख १२ को विनाशकारी भूकम्प र त्यसपछिका परकम्पहरूबाट क्षतिग्रस्त भएका निजी आवास पुनर्निर्माण एवं प्रवलीकरणका लागि गरिएको लगत संकलन कार्यक्रम अर्न्तगत संकलित तथ्याङ्क र अनुसूची १ बमोजिमको विश्लेषण, पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धी गुनासो व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७३ र जोखिमयुक्त वस्ती स्थान्तरण तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धी कार्यविधि, २०७३ बमोजिम यकिन भई कार्यकारी समितिले निर्णय गरेको क्षतिग्रस्त निजी घरका घरधनी,

ख) भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त भएको घर बाहेक सोही स्थान वा अन्यत्र बसोवास योग्य अर्को घर नभएको व्यक्ति वा परिवार ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको लाभग्राहीसँग नागरिकताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि, जग्गाधनी दर्ता प्रमाण पूर्जाको प्रतिलिपि वा अनुसूची १ बुँदा नम्बर १२ बमोजिमको सर्जमिन मुचुल्का र केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागबाट भूकम्प प्रभावित आवास पुनर्निर्माण लगत संकलन कार्यक्रम अर्न्तगत तथ्याङ्क संकलनको क्रममा दिइएको निस्सा कागज हुनु पर्नेछ ।

४. भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधिको प्रयोग: (१) प्राधिकरणले सम्बद्ध विभाग लगायतका निकायहरूसँगको समन्वय र प्राविधिक सहयोगमा राष्ट्रिय भवन संहिता समेतको आधारमा भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि तयार पारी स्वीकृत गर्नेछ । कुनै निकाय वा संस्थाले पुनर्निर्माण एवं प्रवलीकरणको प्रयोजनका लागि भूकम्प प्रतिरोधी आवासको डिजाइन वा निर्माण गर्दा स्वीकृत लिनु पर्नेछ ।

(२) पुनर्निर्माण गर्न अनुदान पाउने लाभग्राहीले उपदफा (१) बमोजिम स्वीकृत प्रविधि अपनाई निजी आवास पुनर्निर्माण गर्नु पर्नेछ ।

- (३) लाभग्राहीले निजी आवास पुनर्निर्माण गर्दा प्रचलित भवन संहिताको प्रयोग र पालना गर्नु पर्नेछ
- (४) प्राधिकरणले भूकम्प प्रतिरोधी निजी आवासहरूको प्राविधिक मापदण्ड तर्जुमा गर्नका लागि प्राधिकरणले तोकेको अधिकारीको संयोजकत्वमा संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, सहरी विकास मन्त्रालय तथा सहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग, त्रिभुवन विश्वविद्यालय, इन्जिनियरिङ्ग अध्ययन संस्थानका सम्बन्धित विषयका विज्ञ प्रतिनिधि तथा प्राधिकरणले आवश्यक ठानेका अन्य विज्ञहरू सहितको एक “भूकम्प प्रतिरोधी निजी आवास अनुदान मापदण्ड निर्धारण समिति” गठन गर्नेछ ।
- (५) सम्बद्ध आयोजना कार्यान्वयन इकाईले लाभग्राहीहरूलाई प्राधिकरणद्वारा स्वीकृत भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि सहितका न्यूनतम मापदण्ड उपलब्ध गराउने छ । लाभग्राहीले चाहेमा नमूना आवासको नक्सा रोज्न वा भूकम्प प्रतिरोधात्मक प्रविधिअनुसार अन्य डिजाईनहरूको घर बनाउन सक्नेछ ।
- (६) लाभग्राहीले घर निर्माण वा प्रवलीकरण गर्दा अनिवार्य रूपमा भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि अनुशरण गर्ने गरी र प्राधिकरणले तोकेबमोजिम गुणस्तर कायम गर्ने गरी सम्भौता गर्नु पर्नेछ ।
- (७) पहिलो संशोधनद्वारा भिकिएको ।
- (८) प्राधिकरण वा प्राधिकरणबाट तोकिएका संस्था, निकाय वा प्राधिकरणले प्राधिकरणबाट तोकिएको ढाँचामा निरीक्षण तथा प्रमाणीकरण गर्नेछ । सो बमोजिम कार्य भए नभएको सम्बन्धमा प्राधिकरणले आवश्यकता अनुसार अनुगमन गर्नेछ ।

५. अनुदान सम्भौता र वित्तीय प्रबन्ध: “(१) शर्त सहितको अनुदान सम्भौता पत्रको आधारमा प्राधिकरणले तोकेको निकाय वा स्थानीय तहबाट प्रक्रिया पूरा भएपछि लाभग्राहीलाई अनुदान रकम वितरण गरिनेछ ।”

- (क) प्राधिकरणले संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय सम्बद्ध आयोजना कार्यान्वयन इकाईमार्फत् सम्बद्ध जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाईलाई आवश्यकताअनुसार अनुदानको रकम निकाशा गर्नेछ ।

- (ख) सम्बद्ध जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाईले लाभग्राहीहरूको सूची सम्बन्धित बैंक तथा स्थानीय तहलाई उपलब्ध गराउनेछ । सम्बन्धित स्थानीय तहले सूचीकृत लाभग्राहीसँग अनुदान सम्झौता गर्नेछ । सोही आधारमा सम्बन्धित बैंकले सम्बन्धित लाभग्राहीको खातामा रकम उपलब्ध गराउनेछ ।
- (ग) “लाभग्राहीलाई अनुदान उपलब्ध गराउँदा अनुसूची-१ को विश्लेषण समेतबाट आवास पुनर्निर्माण गर्नुपर्ने लाभग्राहीमा परेका घरधनीको हकमा प्राधिकरणले तोकेको प्रक्रिया अनुसार लाभग्राही पहिचान गरी प्राधिकरणले तोकेबमोजिम सम्झौता गरी पहिलो किस्ता वापत पचास हजार रूपैया, दोश्रो किस्ता वापत एक लाख पचास हजार रूपैया र अन्तिम किस्ता वापत शौचालय वा वैकल्पिक उर्जा समेत एक लाख सहित जम्मा तीन लाख रूपैया अनुदान उपलब्ध गराइने छ । अनुसूची-१ को विश्लेषणबाट प्रवलीकरण वर्गमा पर्ने लाभग्राही घरधनीका हकमा प्राधिकरणले तोकेको प्रक्रिया अनुसार प्राधिकरणले तोकेबमोजिम सम्झौता गरी प्रवलीकरणका लागि पहिलो किस्ता वापत पचास हजार रूपैया र अन्तिम किस्ता वापत पचास हजार रूपैया अनुदान उपलब्ध गराइनेछ ।”
- (घ) कुनै लाभग्राहीले तीन लाख रूपैया अनुदान रकमभन्दा बढी लागतको निजी आवास पुनर्निर्माण गरेमा वा एकलाख रूपैयाभन्दा बढी रकम खर्च गरी निजी आवास प्रवलीकरण गरेमा निजले पाएको अनुदान रकमभन्दा जति बढी रकम खर्च गरेपनि त्यसरी बढी खर्च गरेको रकम लाभग्राही स्वयंले ब्यहोर्नु पर्नेछ ।
- (ङ) निजी आवास पुर्ननिर्माण एवं प्रवलीकरणका लागि उपलब्ध गराइएको अनुदान रकमभन्दा बढी रकम खर्च गरी निजी आवास पुर्ननिर्माण प्रवलीकरण वा मर्मत संभार गर्न चाहने लाभग्राहीले निर्माणाधीन घर धितो राखी सामूहिक जमानीमा नेपाल सरकारले निर्णय गरे अनुसारको निर्व्याजी कर्जा रकम नेपाल राष्ट्र बैंकले तर्जुमा गरेको कार्यविधिका आधारमा बैंकमार्फत प्राप्त गर्न सक्नेछन ।
- (च) खण्ड (ङ) अनुसार कर्जालिन नचाहने भूकम्पपीडित परिवारले बैंक तथा वित्तिय संस्थाबाट ऋण लिन चाहेमा नेपाल राष्ट्र बैङ्कले तर्जुमा गरेको कार्यविधिका आधारमा नेपाल सरकारले निर्णय गरे अनुसारको रकम सहूलियत ब्याज दरमा भूकम्पपीडित विशेष आवास कर्जा स्वरूप प्राप्त गर्न सक्नेछन् ।

- (छ) लाभग्राहीले निर्माणाधीन घर धितोमा राखी नेपाल राष्ट्र बैंकमार्फत प्राप्त हुने सामूहिक जमानीको निबर्‍याजी कर्जा एवं सहूलियत दरको विशेष आवास कर्जा प्राप्त गर्दा दफा ४ को उपदफा (२) र (३) बमोजिम निजी आवास पुनर्निर्माण गरेको सुनिश्चित गर्नु पर्नेछ ।
- (ज) लाभग्राहीले सरकारबाट उपलब्ध हुने सहायताको सम्पूर्ण रकम निजी आवास निर्माणको कार्यमा मात्र खर्च गर्नु पर्नेछ ।
- “(भ) सम्भौतापत्र तथा खर्च विवरण सम्बन्धी अभिलेख सम्बन्धित आयोजना कार्यान्वयन इकाईहरूले राख्नु पर्नेछ र सोको अभिलेख सम्बन्धित स्थानीय तह, सम्बद्ध केन्द्रीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई तथा प्राधिकरणमा आवधिक रूपमा पठाउनु पर्नेछ ।”
- (ञ) पहिलो संशोधनबाट भिकिएको ।
- “(२) स्वदेशी वा विदेशी साभेदार संस्थाको सहयोगमा निजी आवास पुर्नीर्माण एवं प्रवलीकरण गर्न अनुदान पाएको लाभग्राहीलाई यस कार्यविधि बमोजिम आवास अनुदान उपलब्ध गराइने छैन । तर निजी आवास पुनर्निर्माण गर्नको लागि प्राधिकरणबाट पहिलो किस्ता अनुदान दिएका लाभग्राहीलाई कुनै साभेदार संस्थाले प्राधिकरणको अनुमतिमा निश्चित मापदण्ड र प्रकृया पूरा गरी बाँकी किस्ता दिई निजी आवास पुनर्निर्माण वा प्रवलीकरण गर्न सक्नेछन् । यसरी अनुदान पाएका लाभग्राहीहरूले उपदफा १ को खण्ड (ड) वा (च) बमोजिमको कर्जा लिन यस उपदफाले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन । तर निजी आवास भवन नै प्राप्त गरेका लाभग्राहीले यो सुविधा प्राप्त गर्ने छैनन् ।”
- (३) कुनै लाभग्राहीको एकभन्दा बढी आवास भवन क्षति भएको रहेछ भने त्यस्ता लाभग्राहीले यस कार्यविधिको अधिनमा रही एउटा मात्र आवासको पुनर्निर्माण गर्न अनुदान पाउनेछ । प्रवलीकरण गर्नु पर्ने निजी आवासको हकमा एउटा मात्र निजी आवास प्रवलीकरण गर्न अनुदान दिईनेछ ।
- (४) नेपाल सरकारले सञ्चालन गरेको कुनै आयोजना कार्यान्वयनका लागि जग्गा अधिग्रहण गर्न कारबाही चलाएको स्थान वा प्रस्तावित आयोजनाको क्षेत्र भूकम्प प्रभावित क्षेत्रमा पर्ने रहेछ भने त्यस्तो क्षेत्रका लाभग्राहीलाई अनुसूची-१ मा व्यवस्था भए अनुसार अस्थायी आवास निर्माण गर्न अनुदान उपलब्ध गराइनेछ ।

६. निर्माण सामग्री उपलब्ध गराउन सहयोग गर्ने: “(१) निजी आवासका लागि आवश्यक पर्ने जस्तापाता, सिमेन्ट, हुक, कब्जा, काठ जस्ता निर्माण सामग्रीहरू स्थानीय बजारमा यथेष्ट मात्रामा उपलब्ध गराउन, गुणस्तर कायम गर्न गराउन तथा सोको नियमन गर्न गराउन सम्बन्धित जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारीको संयोजकत्वमा प्राधिकरणले तोकेका निकायहरू, सम्बद्ध जिल्ला तहका कार्यान्वयन इकाईहरू, स्थानीय तहका निकायहरू, जिल्ला वन कार्यालय, उद्योग वाणिज्य संघ, निर्माण व्यवसायी संघको प्रतिनिधित्व रहने गरी निर्माण सामग्री आपूर्ति व्यवस्थापन तथा सहजीकरण समिति गठन गरिनेछ। उक्त समितिले बैठक सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि आफैँ तय गर्नेछ।”

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर र आपूर्ति व्यवस्थापन सम्बन्धमा राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणको जिल्ला समन्वय समितिको सचिवालयले आवश्यक अनुगमन गर्नेछ।

७. पहिलो संशोधनबाट भिकिएको।

८. सीप विकास एवं दक्षता अभिवृद्धि सम्बन्धी तालिम सञ्चालन:

निजी आवास पुनर्निर्माणका लागि आवश्यक पर्ने जनशक्ति उत्पादनका लागि सीप विकास एवं दक्षता अभिवृद्धि सम्बन्धी विविध तालिमहरू जिल्ला तथा स्थानीय स्तरमा सञ्चालन गरिने छन्।

९. निर्देशन दिन सक्ने: यस कार्यविधि बमोजिमको काम कारवाहीका सन्दर्भमा प्राधिकरणले केन्द्रिय आयोजना कार्यान्वयन इकाईहरूलाई निर्देशन दिन सक्नेछ। त्यस्तो निर्देशन पालना गर्नु सम्बन्धित सबैको कर्तव्य हुनेछ।

१०. कारवाही हुने: यस कार्यक्रमबाट लाभान्वित हुने गलत मनसायले भुङ्गा विवरण पेश गरेमा वा यस्तो व्यहोरा सिफारिश गरेको पाइएमा निजसँग निजी आवास अनुदान सम्भौता भइसकेको रहेछ भने त्यस्तो सम्भौता रद्द गरी त्यस्ता व्यक्तिलाई प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही गरिनेछ।

११. स्वदेशी वा विदेशी संघ संस्थाबाट गरिने सहायता सम्बन्धी

व्यवस्था: (१) कुनै स्वदेशी वा विदेशी संघ संस्था वा व्यक्तिले लाभग्राहीलाई निजी आवास भवन पुनर्निर्माण एवं प्रबलीकरणका लागि अनुदान वितरण गर्दा यसै कार्यविधि बमोजिम गर्नु पर्नेछ ।

(२) कुनै स्वदेशी वा विदेशी संघ संस्था वा व्यक्तिले निजी आवास निर्माण गर्न वा बस्ती विकास गर्न वा त्यस्तो कामको लागि अन्य प्राविधिक सहयोग गर्दा प्राधिकरणको स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

(३) यो कार्यविधि प्रारम्भ हुनु अघि कुनै स्वदेशी वा विदेशी संघ संस्था वा व्यक्तिले निजी आवास पुनर्निर्माण गर्न दुई लाख रूपैया अनुदान दिने गरी प्राधिकरणसँग त्रिपक्षीय सम्झौता गरी लाभग्राहीलाई सो रकम दिइसकेको र यस कार्यविधि बमोजिम तीन लाख रूपैया उपलब्ध गराउन नसक्ने अवस्थामा त्यस्ता लाभग्राहीलाई नपुग हुन आउने रकम यसै कार्यविधि बमोजिम अनुदान स्वरूप उपलब्ध गराइनेछ ।

(४) पहिलो संशोधनबाट भिन्निएको ।

१२. क) फारमको नमूना र ढाँचा तोक्ने: “यस कार्यविधिलाई कार्यान्वयन गर्न आवश्यक प्रकृया, पुष्ट्याई, फारमको नमूना तथा ढाँचाहरू कार्यकारी समितिले तय गर्न सक्नेछ ।”

१३. खारेजी र बचाउ: (१) भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त भएका निजी आवास पुनर्निर्माण अनुदान वितरण सम्बन्धी कार्यविधि, २०७२ खारेज गरिएको छ ।

(२) भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त भएका निजी आवास पुनर्निर्माण अनुदान वितरण सम्बन्धी कार्यविधि, २०७२ बमोजिम भए गरेका काम कारवाही यसै कार्यविधि बमोजिम भए गरेको मानिनेछ ।

अनुसूची- १

दफा ३ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित

भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त निजी आवास पुनर्निर्माण एवं प्रबलीकरण अनुदानका लागि लाभग्राही छनौट मापदण्ड

सम्बत् २०७२ बैशाख १२ गतेको विनाशकारी भूकम्प तथा त्यसपछिका परकम्पहरूबाट क्षतिग्रस्त निजी आवास भवनहरूको पुनर्निर्माण एवं प्रबलीकरणका लागि अनुदान प्राप्त गर्ने लाभग्राहीहरूको पहिचान देहायबमोजिम हुनेछ ।

“(१) प्राधिकरणबाट संचालित भूकम्प प्रभावित आवास पुनर्निर्माण लगत संकलन कार्यक्रम अन्तर्गत संकलन गरिएको तथ्याङ्क विश्लेषण गर्दा क्षतिको स्तर (ग्रेड) तीन (मेजर रिपेयर), चार वा पाँचमा सूचीकृत हुनुको साथै प्राविधिक समाधान (मेजर रिपेयर वा पुनर्निर्माण) गर्नु पर्ने वर्गका घरधनीहरू र पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धी गुनासो व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७३ र जोखिमयुक्त बस्ती स्थानन्तरण तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धी कार्यविधि, २०७३ बमोजिम प्राधिकरणले तोकेको प्रकृत्या अनुसार तीन लाख रूपैयाँसम्म अनुदान उपलब्ध गराइनेछ । त्यस्तै गरी उक्त कार्यक्रम अन्तर्गत संकलन गरिएको तथ्याङ्कमा क्षतिको स्तर (ग्रेड) २ (साथै प्राविधिक समाधान-मेजर रिपेयर गर्नुपर्ने भएको) र क्षतिको स्तर (ग्रेड) ३ (साथै प्राविधिक समाधान माइनर रिपेयर गर्नुपर्ने वर्गका) घरधनीहरूलाई प्राधिकरणले तोकेको प्रकृत्या अनुसार एक लाख रूपैयाँ अनुदान उपलब्ध गराइनेछ ।

जोखिमयुक्त बस्तीबाट अन्यत्र सार्नुपर्ने भनी किटान भएका घरधनीहरू मध्ये कुनै घरधनीले आफ्नो इच्छा अनुसार सोही जिल्ला वा सीमाना जोडिएको प्रभावित जिल्लाको सुरक्षित स्थानमा बसोबास गर्न चाहेमा उक्त ठाउँमा घर निर्माण गर्न चाँहिने जग्गा व्यवस्था गर्नको लागि अनुदान स्वरूप प्राधिकरणले तोके बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी दुई लाख रूपैयाँ एकमुष्ठ उपलब्ध गराइनेछ ।”

(२) बुँदा नम्बर १ मा समावेश भएका घरधनीहरूमध्ये निम्न अवस्थामा निम्नानुसार अनुदान सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।

- (क) २०७२ साल बैशाख १२ गते अगावै सम्बन्धित जिल्ला मालपोत कार्यालयमा अंशबण्डा पास गरेका घर परिवारलाई छुट्टै घर परिवारमा गणना गरी अनुदान रकम उपलब्ध गराइनेछ ।
- (ख) एकाघर परिवारको सदस्यको नाममा घर जग्गा भएको, तर घर जग्गाको स्वामित्व भएको परिवारको सदस्य विदेशमा भएको अवस्थामा घर बनाउनका लागि एकाघर परिवारको नाता प्रमाणित भएका हकवाला व्यक्तिलाई तोकिएबमोजिमको अनुदान रकम उपलब्ध गराइनेछ ।
- (ग) कुनै ठाउँमा जग्गा नापी नै नभएको, तर बस्ती बसेको अवस्थामा त्यस्ता बस्तीका घरहरूलाई अनुदान रकम उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा त्यस्तो बसोबास भएको जग्गा व्यक्तिगत भए नापी गरी गराई सम्बन्धित व्यक्तिको नाममा नियमानुसार जग्गाधनी प्रमाणपूर्वा प्राप्त गरेपछि वा सम्बन्धित स्थानीय तहको सिफारिश र सर्जिमिन मुचुल्काको आधारमा तोकिएबमोजिमको अनुदान रकम उपलब्ध गराइनेछ ।
- “(घ) भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त आवास भएकै जिल्ला वा सीमाना जोडिएको भूकम्पबाट प्रभावित जिल्लाको अन्य सहज हुने उपयुक्त स्थानमा आवास निर्माण गर्ने भएमा उल्लिखित अनुदान रकम उपलब्ध गराइनेछ ।”
- (ङ) जग्गाधनीको मृत्यु भई हकवालाहरूमा नामसारी हुन बाँकी भएको अवस्थामा मृतकको हकवालाले मृत्यु दर्ता प्रमाणपत्र सहित निवेदन दिएमा सबै हकवालाहरूको संयुक्त वा निजहरूको मञ्जुरीमा हकवालामध्ये एक जनाको नाममा मात्र अनुदान उपलब्ध गराइनेछ ।
- “(च) प्राधिकरणबाट संकलन गरिएको तथ्याङ्कमा समावेश भएका तर अनुदान सम्झौता हुनु अगावै घरधनी स्वयंले घर निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिसकेका घरधनी लाभग्राहीको हकमा निर्मित वा निर्माणाधीन घर प्राधिकरणले तोकेको संस्था, निकाय वा प्राविधिकहरूले चेकजाँच गर्दा भूकम्प प्रतिरोधी भएमा तोकिएबमोजिम अभिलेख राखी अनुदान उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।”
- (३) बुढीगण्डकी जलविद्युत आयोजनाको डुबान क्षेत्रमा पर्ने लाभग्राहीहरूका हकमा देहाय अनुसार निजी आवास निर्माण अनुदान उपलब्ध गराइनेछ :

- (क) बुढीगण्डकी जलविद्युत आयोजनाको डुबान क्षेत्रभन्दा बाहिर सोही जिल्लामा जग्गा भई स्थायी आवास निर्माण गर्ने भूकम्पपीडितको हकमा जग्गा मुआब्जा वापतको क्षतिपूर्ति नलिएको भए दोहोरो नपर्ने गरी यस कार्यविधि बमोजिम डुबान क्षेत्र रहेको स्थानीय तहमा लाभग्राहीको हैसियतमा सम्भौता गरी निजी आवास निर्माण गर्ने गाउँपालिका वा नगरपालिकाबाट अनुदान रकम दिइनेछ ।
- (ख) बुढीगण्डकी जलविद्युत आयोजनाको डुबान क्षेत्रभन्दा बाहिर अन्य जिल्लामा जग्गा भई स्थायी घर बनाउने भूकम्पपीडितहरूमध्ये जग्गा मुआब्जा वापतको क्षतिपूर्ति नलिएको भए दोहोरो नपर्ने गरी भूकम्प प्रभावित ३१ जिल्लाभित्र स्थायी घर बनाउनेहरूको हकमा लाभग्राहीको हैसियतमा निजले घर बनाउन चाहेको जिल्लामा रहेको जग्गाको स्वामित्व यकिन गरी डुबान क्षेत्र रहेको स्थानीय तहले सम्भौता गरी आवास अनुदान दिइने छ । साथै लाभग्राहीले घर बनाउन चाहेको जिल्लाका जिल्ला विकास समिति र जिल्लास्तरीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई र केन्द्रीयस्तर आयोजना कार्यान्वयन इकाईले अन्य भूकम्पपीडितलाई जस्तै यथावत सेवा प्रदान गर्नु पर्नेछ ।
- (ग) बुढीगण्डकी जलविद्युत आयोजनाको डुबान क्षेत्रभित्रका भूकम्प प्रभावित लाभग्राही मध्ये जग्गा मुआब्जा वापतको क्षतिपूर्ति नलिएको भए दोहोरो नपर्ने गरी माथि खण्ड (क) र (ख) मा उल्लेख भए बाहेकका अन्य जिल्लामा स्थायी घर बनाउने लाभग्राहीलाई डुबान क्षेत्र रहेको स्थानीय तहमा लाभग्राहीको हैसियतमा सम्भौता गरी आवास अनुदान दिने र लाभग्राहीले घर बनाउन चाहेको भूकम्प प्रभावित ३१ जिल्लाको जिल्ला विकास समिति, जिल्ला प्राविधिक कार्यालय र भवन डिभिजन कार्यालयहरूले आ-आफ्नो कार्यक्षेत्रसँग सम्बन्धित भूमिका निर्वाह गर्नु पर्नेछ ।
- (घ) डुबान क्षेत्रभित्र भूकम्पपीडितले बनाउने अस्थायी आवासको नमूना शहरी विकास मन्त्रालयको केन्द्रीय आयोजना कार्यान्वयन इकाईबाट स्वीकृत भए बमोजिम हुनेछ ।
- (४) अस्थायी आवास निर्माणका लागि देहायका आधारमा अनुदान उपलब्ध गराइनेछ :
- (क) अस्थायी आवास मर्मत संभार गर्न दिइने अनुदान तीन किस्तामा भुक्तानी हुनेछ ।

- (ख) पहिलो किस्ता रु. ५०,०००। लाभग्राहीसँग सम्झौता भएपछि निजको नाममा रहेको बैंक खातामार्फत भुक्तानी दिईनेछ ।
- (ग) दोश्रो किस्ता रु. ८०,०००। जगको काम सकी जमीनको सतहसम्मको निर्माण भएपछि निजको नाममा रहेको बैंक खातामार्फत भुक्तानी दिईनेछ ।
- (घ) तेश्रो किस्ता रु. ७०,०००। घरको छाना छाएपछि निजको नाममा रहेको बैंक खातामार्फत भुक्तानी दिईनेछ ।
- (ङ) सम्झौता अगावै निर्माण सम्पन्न भैसकेको अवस्थामा सम्बन्धित प्राविधिकबाट चेकजाँच गर्दा मापदण्ड भित्र रहेको सिफारिश भएमा एकमुष्ट दुई लाख उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।

(५) स्थायी आवास मर्मत वा प्रवलीकरण अनुदान देहायका आधारमा दिइनेछ :

“(क) प्राधिकरणबाट गरिएको सर्भेक्षणको आधारमा अनुसूची १ को दफा १ मा भएको व्यवस्था अनुसार निजी आवास पुनर्निर्माण गर्नका लागि तीन लाख रूपैया अनुदान प्राप्त गर्ने गरी सम्झौता गरेका तर पुनर्निर्माण हुने क्रममा घर भत्काउनु नपर्ने भई भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि प्रयोग गरी प्रबलीकरण गरेको अवस्थामा उक्त घरधनी लाभग्राहीलाई प्रबलीकरणको वर्गमा राखी सोही अनुरूप अनुदान सम्झौता परिमार्जन गरी प्रबलीकरण कार्य सम्पन्न गरेको अवस्थामा प्राविधिक जाँचको आधारमा प्राधिकरणले तोकेको प्रक्रिया अनुरूप दोश्रो तथा अन्तिम किस्ता स्वरूप पचास हजार मात्र उपलब्ध गराईनेछ ।

तर, कुनै लाभग्राहीले उक्त रकमबाट प्रबलीकरण नगरेमा वा सम्बद्ध प्राविधिकबाट निरीक्षणको क्रममा भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि अनुरूप प्रबलीकरण नदेखिएमा प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही हुनेछ ।”

(ख) प्रवलीकरण गर्न योग्य घरहरू भूकम्प प्रतिरोधी तवरबाट प्रवलीकरण भइसकेको भएमा निरीक्षण गर्ने इन्जिनियरको सिफारिशमा एकमुष्ट एक लाख रूपैया उपलब्ध गराईनेछ ।

“(ग) क्षतिको स्तर (ग्रेड) १ भई प्राविधिक समाधान जुनसुकै भएको र क्षतिको स्तर (ग्रेड) २ को प्राविधिक समाधान-माइनर रिपेयर गर्नुपर्ने भनी यकिन भएका घरका घरधनीहरूले यस कार्यविधि बमोजिम प्रबलीकरण गर्न अनुदान पाउने छैनन् ।”

(६) “माथि बुँदा नं. (५) को खण्ड (क) र (ख) मा उल्लिखित प्रावधान अनुसार निजी आवास प्रबलीकरण गर्नका लागि एक लाख रूपैया अनुदान प्राप्त गर्ने गरी सम्झौता गरेका तर, प्रवलीकरणका क्रममा उक्त घर भत्किएमा वा भत्काउनु पर्ने अवस्था भई पुनर्निर्माण गर्नुपर्ने भनी इन्जिनियरबाट प्रमाणित भएमा उक्त घरधनी लाभग्राहीहरूलाई पुनर्निर्माणको वर्गमा राखी सोही अनुरूप अनुदान सम्झौतामा परिमार्जन गरी प्राधिकरणले तोकेको प्रक्रिया अनुरूप किस्ताका आधारमा तीन लाख रूपैया अनुदान सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।”

(७) क्षति भएको घरमा एकभन्दा बढी घरधनीको स्वामित्व रहेको भई सगोलमा रहेको अवस्थामा सोही स्थान वा अन्यत्र क्षति नभएको अर्को आवासीय घर भएमा अनुदान दिइने छैन तर निजहरूको सम्बत २०७२ साल बैशाख १२ गते अगावै अंशवण्डा भइसकेको वा परिवार छुट्टिभिन्न भई घर भत्किएको र लाभग्राहीको सूचीमा नाम समावेश भएकाहरूको हकमा अन्यत्र वा सोही स्थानमा क्षति नभएको बसोवासयोग्य घर रहेका घरधनी बाहेक अन्य लाभग्राही घरधनीहरूले पुनर्निर्माण वापतको तीन लाख अनुदान पाउने छैन । तर प्रवलीकरणको अनुदानका लागि भने एउटा घरमा जतिसुकै घरधनीको स्वामित्व भएपनि एकजना मात्र लाभग्राही हुनेछन् ।

“(८) २०७२ साल बैशाख १२ गते अगावै सम्बन्धित मालपोत कार्यालयमा अंशवण्डा कागज पारित गरेका घर परिवारलाई छुट्टै घर परिवारमा गणना गरी अनुदान रकम उपलब्ध गराइनेछ । तर अंशवण्डा कागज अड्डाबाट पारित नगरेको भएतापनि २०७२ बैशाख १२ गते अगावै मानोछुट्टिई छुट्टै घर बनाई बसेको रहेछ र केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागद्वारा भूकम्प प्रभावित लगत संकलन कार्यक्रम अन्तर्गत संकलन गरिएको तथ्यांकमा परेको र छुट्टिभिन्न भई अलग अलग घर बनाई बसोवास गरेको अवस्थामा स्थानीय गाउँपालिका/न.पा. का प्रमुख वा निजले तोकेको कर्मचारीको रोहवरमा हुने सर्जिमिनको आधारमा पुष्टि भएमा त्यस्तो भूकम्प प्रभावित घरधनीलाई समेत छुट्टै घर परिवारमा गणना गरी अनुदान उपलब्ध गराउने ।”

(९) सर्वेक्षण छुट भई पुनःसर्वेक्षण गर्दा कायम भएमा बाहेक सर्वेक्षणमा घरधनी भनी उल्लेख भएका व्यक्ति बाहेक अन्य व्यक्ति लाभग्राही हुन सक्ने छैनन् ।

“(१०) यस कार्यविधिमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सार्वजनिक जग्गा, वन क्षेत्र र सरकारी जग्गा अतिक्रमण गरी बनाईएका घर क्षति भई लाभग्राही सूचीमा परेका लाभग्राहीको हकमा एकासगोलका घर परिवारको नेपालभर अन्यत्र जग्गा नभएको अवस्थामा घडेरी खरिद गर्न प्राधिकरणले तोकिएको प्रक्रिया पूरा गरी अनुदान स्वरूप दुई लाख रूपैया उपलब्ध गराईनेछ । तर त्यस्तो लाभग्राहीले हाल उपभोग गरिरहेको स्थान प्रयोग गर्न पाउने छैन ।”

(११) जोखिमयुक्त वस्ती स्थानान्तरण गर्नुपर्ने भनी यकिन भएका घरधनीलाई वस्ती स्थानान्तरण गर्न प्राप्त गरिएको जग्गामा घर बनाउन यस कार्यविधि बमोजिम अनुदान दिईने छ ।

(१२) सार्वजनिक जग्गाको सरकारी र वन क्षेत्रको जग्गा वाहेक विभिन्न किसिमका गुठी, विर्ता र गुठी अधिनस्थ जग्गा, मोही लागेको जग्गा, स्ववासी, वेनिस्सा, गाउँ ब्लाक, कोदाली, आँकडा, विटौरी, उखडा समेतका जग्गामा भई घर क्षति भएका लाभग्राहीका हकमा निज बसोबासीसँग घरबास भएको जग्गाको भोगसम्बन्धी कुनै निस्सा, रसिद वा पूर्जा भए सो निस्सा रसिद वा पूर्जाको आधारमा स्थानीय तहले गरिदिएको सिफारिश र त्यस्तो निस्सा रसिद वा पूर्जा नभएको अवस्थामा सोही व्यहोराको सिफारिश एवं क्षतिग्रस्त घरवास भएको जग्गाको कम्तिमा दुई जना साँधियारहरूले घरवास भएको, भोग चलन गरेको हो भनी गरिदिएको सर्जिमिन मुचुल्काका आधारमा त्यस्ता घरधनी लाभग्राहीसँग घर निर्माण अनुदान सम्भौता गर्न सकिनेछ । तर यस्तो सम्भौतालाई जग्गा दर्ताको प्रमाणको रूपमा लिइने छैन । भूकम्प प्रभावित ३१ जिल्लामा हालै गठन भएका नयाँ नगरपालिकाहरूमा भूकम्प प्रभावित लाभग्राहीले निर्माण गर्ने निजी आवासको हकमा घरहरूको लम्बाई, चौडाई, उचाई, साइट प्लान, सडकको अधिकार क्षेत्रभित्र (Right of way) बाट दूरी लगायत विवरणहरू पेश गरी घर निर्माण स्वीकृतिका लागि दिइएको निवेदन न.पा.ले अभिलेखीकरण गरी निर्माण गर्न स्वीकृति दिनेछ । यस सम्बन्धित अन्य व्यवस्था अनुसूची -६ बमोजिम हुनेछ ।

अनुसूची-२ पहिलो संशोधनबाट भिकिएको

अनुसूची-३ पहिलो संशोधनबाट भिकिएको

अनुसूची-४ पहिलो संशोधनबाट भिकिएको

अनुसूची-५ पहिलो संशोधनबाट भिकिएको

अनुसूची - ६

अनुसूची -१ को बुँदा नं. १२ सँग सम्बन्धित

अनुदान सम्भौताका दौरानमा आएका विभिन्न प्रकृतिका गुनासाहरूको विश्लेषण गरी अनुदान सम्भौतामा रहेका विभिन्न अस्पष्टताहरूलाई निम्नानुसार गर्ने ।

लाभग्राहीको सूचीमा नाम भएको र आफैँ आउन सक्ने तथा घर बनाउने जग्गा पनि आफ्नै नाममा भएको व्यक्तिले नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्र, जग्गाधनी प्रमाण पूर्जा (लालपूर्जा) र सर्वेक्षणको निस्सा लिएर आएको अवस्थामा अनुदान सम्भौता हुन सक्नेछ ।

अन्य अवस्थामा निम्नबमोजिम हुनेछ ।

क्र.सं.	अस्पष्टताको प्रकृति	समाधानको उपाय	पेश गर्नुपर्ने कागजातहरू
१.	लाभग्राहीको सूचीमा नाम भएको, जग्गा आफ्नो नाममा नभएको तर आफ्नो एकाघर परिवारको अन्य सदस्यको नाममा भएको	यस्तो अवस्थामा जग्गाको लालपूर्जा जसको नाममा छ उसले लाभग्राहीलाई घर बनाउने स्वीकृति दिएको कागज पेश गरेको हकमा र अन्य आवश्यक कागजपत्रहरू नागरिकताको प्रमाणपत्र, सर्वेक्षणको निस्सा र सम्बन्धित लालपूर्जा पेश गरेमा अनुदान सम्भौता तुरुन्तै हुन सक्नेछ ।	जग्गा प्रयोग गर्ने स्वीकृति दिएको कागज, नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्र, सर्वेक्षणको निस्सा, जग्गाधनी पूर्जा (लालपूर्जा), जग्गा प्रयोग गर्न स्वीकृति दिने फाराम अनुसूचीमा समावेश रहेको छ ।

२.	लाभग्राहीको सूचीमा नाम भएको, घरमा भएको तर आफैँ आउन नसक्ने, जग्गाधनी पूर्जा (लालपूर्जा) आफ्नै नाममा भएको	यस्तो अवस्थामा एकाघर परिवारको सदस्यलाई प्रतिनिधि तोक्न सक्नेछ ।	प्रतिनिधि तोकेको फाराम, दुवैजनाको नागरिकताको प्रमाणपत्र, लालपूर्जा, सर्वेक्षणको निस्सा र स्थानीय तहको सिफारिश र मुचुल्का ।
३.	लाभग्राहीको सूचीमा नाम भएको तर यहाँ नभएर वाहिर भएको र श्रीमान वा श्रीमती सम्भौताको लागि आएको	प्रतिनिधि तोकेको फाराममा दुवैजनाले सही गरेको हुनुपर्ने, यसका अतिरिक्त दुवैजनाको नागरिकताको प्रमाणपत्र र सर्वेक्षणको निस्सा पेश गरेको अवस्थामा प्रतिनिधिले अनुदान सम्भौतामा हस्ताक्षर गर्न सकिनेछ ।	प्रतिनिधि तोकेको फाराम, दुवैजनाको नागरिकताको प्रमाणपत्र, लालपूर्जा र सर्वेक्षणको निस्सा ।
४.	लाभग्राहीको सूचीमा नाम भएको तर भोगचलन गर्दै आएको जग्गाको लालपूर्जा नभएको	यस्तो अवस्थामा जिल्ला नापी कार्यालयबाट नापी गराई लालपूर्जा लिएर आएपछि अनुदान सम्भौता हुन सक्नेछ । यसको लागि जग्गा प्राप्ति र जग्गा दर्ता सम्बन्धी वेग्लै कार्यविधि बमोजिम हुनेछ ।	नागरिकताको प्रमाणपत्र, सर्वेक्षणको निस्सा र लालपूर्जा,

<p>५.</p>	<p>आफ्नो नाम पहिलो घरधनीको रूपमा भएको, एउटा छोरा वा छोराहरूको नाम दोश्रो, तेश्रो घरधनीको रूपमा भएको, अंशवण्डा प्रष्ट नभएको</p>	<p>यस्तो अवस्थामा पहिलो लाभग्राहीको रूपमा नाम दर्ता रहेको व्यक्तिले अनुदान सम्भौता गर्न सक्ने । दोश्रो, तेश्रो घरधनीको रूपमा नाम रहेको व्यक्तिको केही दावी विरोध भएमा गुनासोमा जान सक्ने र वैशाख १२ भन्दा पहिला नै अंशवण्डा भएको हकमा कागजपत्र प्रमाण पूरा गरेको हकमा वेग्लै अनुदान सम्भौता हुन सक्ने अन्यथा एउटै मात्र अनुदान सम्भौता हुन सक्ने ।</p>	<p>नागरिकताको प्रमाणपत्र, सर्वेक्षणको निस्सा र अंशवण्डा भएको कागज ।</p>
<p>६.</p>	<p>लाभग्राहीको सूचीमा नाम भएको तर गुठीको रूपमा दर्ता भएको जग्गा स्वप्रयोजनको लागि प्रयोग गर्न चाहेको</p>	<p>सम्बन्धित लाभग्राहीको नाममा जग्गा दर्ता छ भने सबै कागजात पेश गरेको खण्डमा तत्काल अनुदान सम्भौता हुन सक्ने । गुठीकै रूपमा मात्र जग्गा दर्ता रहेको अवस्थामा गुठी संस्थानको सिफारिशको वा स्थानीय तहको सिफारिश र</p>	<p>नागरिकताको प्रमाणपत्र, सर्वेक्षणको निस्सा, लालपूर्जा र स्थानीय तहको सिफारिश र मुचुल्का ।</p>

७.	दुईवटा जोडिएको घरको छाना एउटै भन्ने जस्तो देखी दुईवटा घरलाई लाभग्राहीको सूचीमा पहिलो र दोश्रो घरधनीको रूपमा राखिएको	त्यस्तो अवस्थामा पहिलो घरधनीको रूपमा आएको लाभग्राहीले आवश्यक कागजपत्र पेश गरी अनुदान सम्भौता गर्न सक्ने । दोश्रो घरधनीले समेत घरजग्गाको स्वामित्व रहेको बेग्लै कागजात पेश गरेको खण्डमा अनुदान सम्भौता हुन सक्ने । गुनासोमा दर्ता गराई आवश्यक कागजात र प्रमाणपत्र पूरा भएपछि अनुदान सम्भौता गर्न सक्ने ।	नागरिकता, सर्वेक्षणको निस्सा र लालपूर्जा ।
८.	श्रीमान/श्रीमतीको हकमा श्रीमानले श्रीमतीको वा श्रीमतीले श्रीमानको प्रतिनिधि बस्नुपर्ने अवस्था	श्रीमानले श्रीमतीलाई वा श्रीमतीले श्रीमानलाई प्रतिनिधि तोकी प्रतिनिधि तोकेको फाराममा हस्ताक्षर भएको अवस्थामा अनुदान सम्भौता हुन सक्ने ।	प्रतिनिधि तोकेको फाराम, दुवैजनाको नागरिकताको प्रमाणपत्र, लालपूर्जा र सर्वेक्षणको निस्सा ।
९.	एउटै घरमा एकभन्दा बढी व्यक्तिको स्वामित्व रहेको	दुवैजनासँग अनुदान सम्भौता हुनेछ वा एकले अर्कोलाई प्रतिनिधि तोक्न सक्नेछ ।	नागरिकता, सर्वेक्षणको निस्सा र लालपूर्जा ।

१०.	घरक्षति भएर ढल्यो तर पछि घर बनाउँदा त्यही ठाउँमा बनाउनु पर्छ वा पर्दैन	यस्तो अवस्थामा आफ्नो जग्गामा घर बनाउन पाइन्छ । नजिकको अर्को कित्तामा पनि घर बनाउन पाइन्छ, त्यही कित्तामा पनि जग्गा खाली छ भने घर बनाउन पाइन्छ र छिमेकी गाउँपालिकामा पनि घर बनाउन पाइन्छ । त्यस्तै सम्बन्धित जिल्लाभित्र आफ्नो नाममा रहेको अन्य कुनै पनि जग्गामा घर बनाउन पाइन्छ ।	लालपूर्जा, नागरिकता र सर्वेक्षणको निस्सा ।
११.	गाउँब्लकको नै जग्गा दर्ता नभएको वा जग्गाको लालपूर्जा नभएको खण्डमा	यस्तो अवस्थालाई सम्बोधन गर्न, भूकम्प प्रभावित संरचनाको पुनर्निर्माणको लागि जग्गा प्राप्त सम्बन्धी कार्यविधि जारी भएको छ । सो कार्यविधि अनुसार जग्गा दर्ताको प्रक्रिया अगाडि बढाई दर्ता भई लालपूर्जा जारी भएपछि वा स्थानीय तहको सिफारिश र मुचुल्काको आधारमा मात्र अनुदान सम्भौतामा हस्ताक्षर हुन सक्ने ।	पहिला जग्गा दर्ता गर्न दिएको निवेदन भए सो को निस्सा ।

१२.	बाबुको नाम अथवा दाजुको नाम पहिलो लाभग्राहीको रूपमा र छोराको अथवा भाईको नाम दोश्रो लाभग्राहीको रूपमा भएको तर अंशवण्डा भई वेग्लावेग्लै बसेको आवश्यक कागजात भएको अवस्था ।	यस्तो अवस्थामा पहिलो लाभग्राहीले अनुदान सम्झौता गर्न सक्ने । दोश्रो लाभग्राहीले गुनासोमा दर्ता गराई वैशाख १२ गते भन्दा अगाडि नै अंशवण्डा भैसकेको हो भने अंशवण्डाको कागजात पेश गरेर प्रमाणित भएमा पुनर्निर्माण गर्नुपर्ने घरको हकमा दुवैजनाले अनुदान पाउन सक्नेछन् ।	लालपूर्जा, नागरिकता र सर्वेक्षणको निस्सा र अंशवण्डा भएको कागज ।
१३.	भूकम्प अघि कागजात भएको, लाभग्राहीको सूचीमा पनि नाम भएको तर भूकम्पको कारणले वा अन्य कुनै कारणले नागरिकता अथवा लालपूर्जा हराएको अथवा नस्ट भएको अवस्था	सम्बन्धित कार्यालयबाट प्रतिलिपि कागजातहरू प्राप्त गरी अनुदान सम्झौता पत्रमा हस्ताक्षर गर्न सक्नेछन् ।	लालपूर्जा, नागरिकता र सर्वेक्षणको निस्सा ।
१४.	घर भएको स्थानमा पहिरो गई वा अन्य भौगोलिक, भौगर्भिक कारणले जग्गा प्रयोग गर्न नमिल्ने भएको, स्थानान्तरण गर्नुपर्ने भएको खण्डमा	यस्तो अवस्थामा स्थानान्तरण गर्न तथा जग्गा प्राप्त गर्न “भूकम्प प्रभावित संरचनाको पुनर्निर्माणको लागि जग्गा प्राप्त सम्बन्धी कार्यविधि” अनुसार गर्न सकिन्छ र हाललाई गुनासोको रूपमा दर्ता गर्न सकिनेछ ।	लालपूर्जा, नागरिकता र सर्वेक्षणको निस्सा ।

१५.	सर्वेक्षणको निस्सा भएको तर लाभग्राहीको सूचीमा नाम नआएको	यस्तो अवस्थामा घर धनीले गुनासोको रूपमा दर्ता गर्न सक्छन् तर सर्वेक्षणको विस्तृत विवरण हेरेर सो निश्चित गरेपछि लाभग्राहीको सूचीमा पर्न सक्ने हो अथवा पर्न नसक्ने हो निक्कैल गरेपछि सोही अनुसार जानकारी हुनेछ । गुनासो दर्ता गर्दैमा लाभग्राहीको सूचीमा पर्नेपछि भन्ने हुँदैन ।	लालपूर्जा, नागरिकता र सर्वेक्षणको निस्सा ।
१६.	भूकम्पले क्षतिग्रस्त भएको घर आफ्नै नाममा भएको तर सर्वेक्षणमै नाम छुटेको	त्यस्तो अवस्थामा गुनासोमा दर्ता गराउन सकिन्छ र त्यसको लागि पछि गाउँ सरजमिनबाट घर सर्वेक्षण गर्न छुटेको हो भन्ने प्रमाणित भई आएको खण्डमा थप सम्बोधनका लागि माथिल्लो निकायमा पेश हुने र सर्वेक्षण हुन सक्ने ।	लालपूर्जा, नागरिकताको प्रमाणपत्र र सरजमिन मुचुल्का ।
१७.	सर्वेक्षण निस्सा र लाभग्राही नामावलीमा नाम, थर फरक भएको र परिवार संख्यामा फरक परेको	सर्वेक्षणमा भएको त्रुटिले यस्तो भएको हुनसक्दछ । नाता प्रमाण वा नागरिकताबाट सही नाम खुलेको अवस्थामा अनुदान सम्भौता हुन सक्नेछ ।	लालपूर्जा, नागरिकता र सर्वेक्षणको निस्सा, नाता प्रमाण वा नाम थर खुल्ने अन्य कागजपत्र ।

अनुदान सम्झौताको लागि प्रतिनिधि तोक्ने फाराम

फाराम १:

लाभग्राही आफै सम्झौताको लागि उपस्थित हुन नसकेको खण्डमा आधिकारिक प्रतिनिधि
तोक्ने फारामको नमूना

मिति:.....

जो जससँग सम्बन्धित छ

म जिल्ला गाउँपालिका/नगरपालिका वडा नं.
..... गाउँ/टोल निवासी श्री को
नाति/नातिनी/बुहारी श्री को छोरा/छोरी/श्रीमती वर्ष
को श्री/श्रीमान्/श्रीमती/सुश्री को भूकम्प
प्रभावित लाभग्राही जिल्ला गाउँपालिका/नगरपालिका
वडा नं.गाउँ/टोल निवासी श्री
..... सँग नाता सम्बन्ध कायम रहेको छ ।

भूकम्प प्रभावित लाभग्राही श्री/श्रीमान/श्रीमती/सुश्री
सर्वेक्षण निस्सा नं. ले उहाँको तर्फबाट मलाई यस आवास पुनर्निर्माण एवं
प्रवलीकरण वा मर्मत संभार कार्यक्रम अर्न्तगत लाभग्राहीसँगको सम्झौता पत्रमा हस्ताक्षर
गर्न अख्तियारी दिएको कुरा अनुरोध गर्दछु । उक्त नाता प्रमाणपत्र तथा अख्तियारी माथि
सम्बन्धित गाउँपालिका/नगरपालिकाले आवश्यक जाँचबुझ गरी प्रमाणित गरेकाले
लाभग्राहीसँगको अनुदान सम्झौता पत्रमा हस्ताक्षर गरिपाउँ भनी यो निवेदन पेश गर्दछु ।

माथि उल्लिखित विवरण ठीक छन् भुट्टा ठहरिए कानूनबमोजिम सजाय भोग्न तयार छु ।

अख्तियारवाला निवेदकको हस्ताक्षर: अख्तियारी दिने लाभग्राहीको हस्ताक्षर:

नाम: नाम:

ठेगाना: ठेगाना:

ना.प्र.प.नं. सर्वेक्षण निस्सा नं.

प्रमाणित गर्ने गाउँपालिका/नगरपालिका अधिकारीको

हस्ताक्षर:

नाम:

पद:

संलग्न हुनुपर्ने कागजात:

१) नागरिकताको प्रमाणपत्र

२) नाता प्रमाणित गरिएको सम्बन्धित गाउँपालिका वा नगरपालिकाको पत्र

फाराम २:

लाभग्राही भन्दा फरक व्यक्तिको नाममा जग्गा भएको अवस्थामा आवास बनाउन

स्वीकृति दिने फारामको नमूना

निजी आवास पुनर्निर्माणका लागि

जग्गा प्रयोग गर्न स्वीकृति दिने सम्बन्धमा

(जग्गाधनीले भर्ने फाराम)

दर्ता नं.: मिति:

जो जससँग सम्बन्धित छ

..... जिल्ला गाउँपालिका/नगरपालिका वडा
नं. निवासी श्री को
नाति/नातिनी/बुहारी श्री को छोरा/छोरी/श्रीमती
वर्ष को भूकम्प प्रभावित लाभग्राही/लाभग्राहीको प्रतिनिधि
श्री/श्रीमान्/श्रीमती/सुश्री ले मेरो नाममा रहेको
..... जिल्ला गाविस/नगरपालिका वडा
नं. मा रहेको कित्ता नं. को जग्गामा हाल निजी
आवास पुनर्निर्माण गर्न अनुमति दिन अनुरोध गरेकाले मैले आफ्नो राजीखुसीले निजलाई
सो कार्यका लागि स्वीकृति दिएको व्यहोरा सादर अनुरोध छ ।

जग्गाधनीको हस्ताक्षर: लाभग्राही वा आधिकारिक प्रतिनिधिको

जग्गाधनीको नाम:

हस्ताक्षर:

नाम:

ठेगाना:

सर्वेक्षण निस्सा नं.

प्रमाणित गर्ने अधिकारीको हस्ताक्षर:

प्रमाणित गर्ने अधिकारीको नाम:

प्रमाणित गर्ने अधिकारीको पद:

जोखिमयुक्त वस्ती स्थानान्तरण तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धी कार्यविधि, २०७३

सम्बत् २०७२ बैशाख १२ गतेको विनाशकारी भूकम्प र त्यसपछिका परकम्पका कारणबाट प्रभावित जोखिमयुक्त वस्तीका वासिन्दा एवं घर परिवारहरूको आवश्यक व्यवस्था मिलाउन भूकम्पबाट प्रभावित संरचनाको पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धी ऐन, २०७२ को दफा ३१ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी प्राधिकरणले देहायको कार्यविधि बनाएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यस कार्यविधिको नाम "जोखिमयुक्त वस्ती स्थानान्तरण तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धी कार्यविधि, २०७३" रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि स्विकृत भएको मितिदेखि लागू हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा:-

(१) "कार्यालय" भन्नाले प्राधिकरण, प्राधिकरणको काम गर्ने गरी तोकिएको कार्यालय, आयोजना एवं सचिवालयसमेतलाई जनाउनेछ ।

(२) "जोखिमयुक्त वस्ती" भन्नाले भौगर्भिक अध्ययन प्रतिवेदनको आधारमा प्राधिकरणबाट जोखिमयुक्त वस्ती भनी यकिन भएका स्थानान्तरण गर्नुपर्ने वस्ती वा वस्तीका घर परिवार समेत सम्भन्नु पर्छ ।

(३) "लाभग्राही" भन्नाले भूकम्पबाट प्रभावित निजी आवास लगत संकलन कार्यक्रमबाटप्राधिकरणले लाभग्राही सूचीमा समावेश गरेका घर परिवार सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले लाभग्राही सूचीमा समावेश नभए तापनि जोखिमयुक्त वस्ती भनी यकिन भएका वस्तीका घर परिवारहरूलाई समेत जनाउँछ ।

- (४) "स्थानीय तह" भन्नाले गाउँपालिका वा नगरपालिका सम्भन्नु पर्छ ।
- (५) "उपभोक्ता समिति" भन्नाले लाभग्राहीहरूमध्येबाट प्रचलित कानून बमोजिम गठन भएका उपभोक्ता समितिहरूलाई जनाउँछ ।

३. वस्ती स्थानान्तरण गर्नुपर्ने परिवारको तथ्याङ्क संकलन: (१)
भौगर्भिक अध्ययन प्रतिवेदनको आधारमा वस्ती एवं वस्तीका घर परिवारलाई देहायबमोजिम वर्गीकरण गरिनेछ ।

- (क) केही गर्नु नपर्ने वस्ती एवं वस्तीको घरपरिवार ।
- (ख) संरक्षण एवं आवश्यक सुधार गर्नुपर्ने वस्ती एवं वस्तीका घरपरिवार ।
- (ग) स्थानान्तरण गर्नुपर्ने वस्ती वा वस्तीका घर परिवारहरू ।
- (२) जोखिमयुक्त वस्तीका लाभग्राही सूचीमा नाम समावेश भएका स्थानान्तरण हुने वा हुनु नपर्ने घर परिवारहरूको छुट्टाछुट्टै तथ्याङ्क संकलन गरिने छ ।
- (३) उपदफा (१) बमोजिम संकलन भएको तथ्याङ्कमा समावेश भएका लाभग्राहीलाई साविकदेखि बसोवास गरी आएको वस्तीमा आवश्यक सुधार एवं संरक्षण गरी बसोवास योग्य भएको अवस्थामा त्यस्ता वस्तीका लाभग्राहीलाई निजी आवास पुनर्निर्माण अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७३ बमोजिमको रकम उपलब्ध गराइनेछ ।
- (४) यस कार्यविधि बमोजिम जोखिमयुक्त वस्ती भनी यकिन भएका वस्तीका लाभग्राहीले आफ्नो इच्छा अनुसार सम्बन्धित जिल्ला वा भूकम्प प्रभावित जिल्ला मध्ये नजिकको जिल्लामा बसाई सराई गर्न सक्नेछन् । त्यस्ता घर परिवारलाई आफैँ सुरक्षित जग्गा व्यवस्थापन गर्ने गरी नेपाल सरकारले तोके बमोजिमको अनुदान जग्गा खरिद सम्बन्धी लिखित प्रमाणको आधारमा सहयोगस्वरूप प्राधिकरणमार्फत एकमुष्ट उपलब्ध गराइनेछ ।

निजले उक्त जग्गामा बसोवास गर्नेछ, साथै जोखिमयुक्त वस्तीमा बसोवास गर्न पाउने छैन । त्यस्तो जग्गामा निजी आवास पुनर्निर्माणको लागि निजलाई भूकम्पबाट प्रभावित निजी आवास पुनर्निर्माण अनुदान वितरण कार्यविधि, २०७३ बमोजिमको रकम उपलब्ध गराइनेछ ।

- (५) उपदफा (३) बमोजिम दिइएको रकमबाट जग्गा खरिद गरेको प्रमाण लाभग्राहीले सम्बन्धित प्राधिकरणद्वारा तोकिएको कार्यालयमा बुझाउनु पर्नेछ । श्रीमान श्रीमतीको हकमा जग्गाधनी प्रमाण पूर्जा उपलब्ध गराउदा संयुक्त रूपमा उपलब्ध गराइनेछ ।
- (६) उपदफा (३) बमोजिम लाभग्राहीले खरिद गरेको जग्गा दश वर्षसम्म कुनै व्यहोराले हक हस्तान्तरण गर्न पाउने छैन ।

४. जोखिमयुक्त वस्ती स्थानान्तरण: (१) जोखिमयुक्त वस्तीका लाभग्राहीहरू मध्येबाट कम्तिमा दश परिवार हुने गरी आफैले उपभोक्ता समिति गठन गरी सो समितिले छनौट गरेको सुरक्षित स्थानमा एकीकृत वस्ती विकास गरी वस्ती स्थानान्तरण गर्न प्रोत्साहन गरिने छ । निजहरूलाई सुरक्षित जग्गा व्यवस्थापन गर्न माथि उपदफा ३ को उपदफा (३) मा भएको व्यवस्था बमोजिम सहयोग उपलब्ध हुनेछ । यसरी जग्गा प्राप्त भएपछि निजलाई निजी आवास पुनर्निर्माण अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७३ बमोजिमको रकम उपलब्ध गराइनेछ ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिम एकीकृत वस्ती विकास गरी वस्ती स्थानान्तरण गर्न चाहने लाभग्राहीहरूको जग्गा एकीकृत गरी प्राधिकरण वा प्राधिकरणले तोकेको कार्यालयबाट स्थानान्तरण तथा पुनर्स्थापना योजना तयार गरी क्रमिक रूपमा पूर्वाधार विकास गर्न छुट्टै कार्यक्रम बनाइने छ ।

स्पष्टीकरण: यो दफाको प्रयोजनको लागि पूर्वाधार विकास भन्नाले स्थानीय तहको सहमतिमा एकीकृत वस्तीका लागि चाहिने आधारभूत आवश्यकता पूर्ति गर्न निर्माण गरिने संरचना जस्तै सडक, खानेपानी, विद्युत, स्वास्थ्य केन्द्र, शिक्षण संस्थाको क्रमिक रूपमा स्थापना गर्ने समेत बुझ्नु पर्दछ ।

(३) त्यस्ता स्थानान्तरण गर्ने वस्तीहरूमा लाभग्राहीलाई स्थानान्तरण गर्नुपर्दा भूकम्पबाट प्रभावित संरचनाको पुनर्निर्माणको लागि जग्गा प्राप्त एवं जग्गा दर्ता सम्बन्धी कार्यविधि, २०७२ बमोजिम गर्नु पर्नेछ ।

५. **पूर्वाधार निर्माणमा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायको सहभागिता:** (१) एकीकृत वस्ती विकासमा आवश्यक भौतिक पूर्वाधार विकासका कामहरू गर्दा उपभोक्ता समिति वा तोकिएका कार्यालयहरूमार्फत गरिने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायसँग क्षेत्रगत योजना सम्बन्धी पूर्वाधारका लागि काम गर्दा/गराउँदा खरिद कार्यविधि बमोजिमको सीमाभित्र रही काम गराउन सकिने छ ।

(३) एकीकृत वस्तीमा निर्माण हुने पूर्वाधार विकासको सुपरीवेक्षण राष्ट्रिय पुनर्निर्माणप्राधिकरण वा प्राधिकरणले तोकेको कार्यालयले गर्नेछ ।

६. **जीविकोपार्जन सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन:** (१) एकीकृत वस्तीमा स्थानान्तरण भै आएका लाभग्राहीहरूलाई तिनीहरूको परम्परागत सीप वा जीवन निर्वाहको माध्यम पुनर्स्थापना गर्दा उपभोक्ता समिति गठन गर्नु पर्नेछ । उपभोक्ताका मागका आधारमा सम्भाव्यता अध्ययन गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

(२) यस कार्यविधि बमोजिम सञ्चालन हुने आयआर्जन सम्बन्धी कार्यक्रम सरकारी वा गैरसरकारी संस्थाबाट समेत गराइने छ ।

(३) आय आर्जन कार्यक्रमको स्वीकृति, संयोजन एवं अनुगमन जिल्ला समन्वय समितिको सचिवालयबाट गरिनेछ । सचिवालय खडा नभएका जिल्लाका हकमा उक्त कार्य जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालयबाट गर्नु पर्नेछ ।

(४) एकल महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्ग एवं विपन्न व्यक्तिलाई जीविकोपार्जन तथा आय आर्जन कार्यक्रममा प्राथमिकता दिइनेछ ।

७. **पूर्वाधार विकासमा सहयोग:** भूकम्प प्रभावित जिल्लाहरूमा समुदायबाट स्थानीय तहको सहमतिमा एकीकृत वस्ती विकासका लागि माग भई आएमा राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण वा प्राधिकरणले तोकेको जिल्लास्थित निकायमा निवेदन दिएमा स्वीकृति दिन सकिनेछ । त्यस्ता वस्तीहरूमा पूर्वाधार विकासका काममा क्रमशः सहयोग पुऱ्याइनेछ ।

८. **अन्य निकायबाट हुने कामहरू:** यस कार्यविधि बमोजिम गरिने कार्यहरू स्थानीय तह, सरकारी तह एवं गैरसरकारी संस्थाहरू तथा उपभोक्ता समितिको काम निश्चित गरिएका मापदण्ड एवं प्रचलित कानून बमोजिम गरिनेछन् ।

९. **ऋण सुविधा :** भूकम्पपीडित लाभग्राहीले पाए सरहको ऋण सुविधा एवं सहुलियत जोखिमयुक्त वस्तीका वासिन्दाको पुनर्निर्माणमा समेत उपलब्ध गराउन बाधा पुग्ने छैन ।

१०. **आयोजना स्वीकृति :** वस्ती स्थानान्तरण एवं पुनर्स्थापना सम्बन्धी आयोजना स्वीकृति र कार्यान्वयन गर्ने निकाय राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणले तोके बमोजिम हुनेछ ।

११. **प्रचलित कानून बमोजिम हुने :** जोखिमयुक्त वस्तीका भूकम्पपीडित लाभग्राहीहरूको काममा संलग्न निकायहरूको भूमिका यस कार्यविधिमा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ । यसमा उल्लेख नभएका विषयहरू अन्य प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछन् ।

भूकम्पपीडितलाई बसोवासयोग्य जग्गा खरिद सम्बन्धी मापदण्ड, २०७४

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : यो मापदण्डको नाम “भूकम्पपीडितलाई बसोवासयोग्य जग्गा खरिद सम्बन्धी मापदण्ड, २०७४” रहेको छ। यो मापदण्ड कार्यकारी समितिबाट स्वीकृत मिति २०७४/०२/२२ बाट लागू हुनेछ।

२. लाभग्राहीको पहिचान : भूकम्प प्रभावित निजी आवास पुनर्निर्माण अनुदान वितरण (पहिलो संशोधन) कार्यविधि, २०७३ बमोजिम लाभग्राहीको सूची यकिन गर्ने।

३. घडेरी जग्गा खरिदको लागि निवेदन दिनुपर्ने : खरिद गर्न चाहेको जग्गाको विवरण सहितको निवेदन लाभग्राहीले राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणको जिल्ला समन्वय समितिको सचिवालय वा तोकिएको कार्यालयमा दिनु पर्नेछ। निवेदनको नमूना अनुसूचीमा संलग्न गरिएको छ।

४. निवेदनमा खुलाउनु पर्ने विषय तथा सिफारिश : त्यस्तो जग्गा खरिद गर्नु अघि लाभग्राहीले लिने जग्गाको जग्गाधनीको नाम, जग्गाधनीको ठेगाना, जग्गा रहेको ठेगाना, क्षेत्रफल, कित्ता नं. समेत राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणको जिल्ला समन्वय समितिको सचिवालय वा तोकिएको कार्यालयमा निवेदन दिँदा खुलाउनु पर्नेछ। माथि बुँदा नं. ३ बमोजिम निवेदन दिँदा स्थानीय तहबाट जग्गा नभएको/अन्यत्र बसोबासको लागि उपयुक्त जग्गा नभएको व्यहोराको सिफारिश पत्र पेश गर्नुपर्ने छ।

५. आफ्नो एकासगोलको परिवारको नाममा जग्गा हुनेका सम्बन्धमा:

आफ्नो वा एकासगोलको परिवारको नाममा बसोवासयोग्य जग्गा हुने भूकम्पपीडितले यो मापदण्ड बमोजिम अनुदान रकम पाउने छैनन् । आफ्नो वा परिवारको नाममा नेपाल राज्यभर जग्गा नहुने/ बसोवासयोग्य जग्गा नहुने लाभग्राहीले घरवास खरिदको लागि सुरक्षित बसोवास योग्य घडेरी जग्गा आफ्नो वा आफ्नो एकासगोलको परिवारको नाम नभएको व्यहोरा खुलाउनु पर्नेछ । पछि कुनै कारणबाट भुट्टा ठहरिएमा प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही हुनेछ ।

६. खरिद गर्ने जग्गाको क्षेत्रफल : घरवासको लागि बसोबासयोग्य जग्गा खरिदको क्रममा जग्गाको हक हस्तान्तरण हुँदा कित्ता काटका लागि तोकिएको न्यूनतम क्षेत्रफलभन्दा बढी हुनु पर्नेछ ।

७. खरिद गर्न चाहेको जग्गा रहेको स्थान खुलाउनु पर्ने : घरवासको लागि खरिद गरिने जग्गा आफ्नो साविक गाउँपालिका, नगरपालिका वा सीमाना जोडिएको अन्यत्र जिल्लाभित्र पर्ने भए सो समेत खुलाउनु पर्नेछ ।

८. सचिवालय वा तोकिएको कार्यालयको भूमिका : सचिवालय वा तोकिएको कार्यालयले उक्त व्यक्ति लाभग्राही हो होइन यकिन गरी कार्यविधि बमोजिम भए नभएको उपयुक्तता समेत हेरी जग्गा खरिदको लागि स्वीकृति दिन सक्नेछ । त्यसरी खरिद भएको जग्गाको लागि अनुदान रकम भुक्तनी दिनु पर्नेछ ।

९. रकम निकाशा उपलब्ध गराउनु पर्ने : राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणले जिल्लामा लाभग्राही संख्याको आधारमा आवश्यक रकम जिल्ला समन्वय समितिको सचिवालय वा तोकिएको कार्यालयमा निकाशा उपलब्ध गराउने छ ।

१०. अनुदान रकम उपलब्ध गराइने : सचिवालयबाट स्वीकृत भएको पत्र बमोजिम लिखतको प्रतिलिपि र जग्गा धनी प्रमाणपूर्जाको प्रतिलिपिको आधारमा दुईलाख रूपैयाँमा नबढ्ने गरी लिखत मूल्य बराबरको रकम सचिवालय वा तोकिएको कार्यालयबाट

लाभग्राहीलाई अनुदानको रूपमा भुक्तानी हुनेछ ।

११. जग्गाको स्वामित्व सम्बन्धमा : यस मापदण्ड बमोजिम खरिद गर्ने जग्गा श्रीमान् / श्रीमतीको नाममा संयुक्त रूपमा खरिद गर्नु पर्नेछ । एकल व्यक्तिको हकमा यो बुँदा लागू हुने छैन ।

१२. घरको निर्माण शुरु गर्नुपर्ने : खरिद गरेको उपर्युक्त बमोजिमको जग्गामा लाभग्राहीले पुनर्निर्माणको लागि तीन किस्तामा अनुदान प्राप्त गरी तीन महिनाभित्र घर निर्माण शुरु गर्नु पर्नेछ ।

१३. हक हस्तान्तरण सम्बन्धी व्यवस्था : यसरी खरिद गरेको जग्गा दश वर्षसम्म बेचबिखन गरी हक हस्तान्तरण गर्न पाइने छैन ।

१४. साविकमा बसोबास गरी आएको जग्गा छोड्नु पर्ने : यसरी जग्गा खरिद गरी घर निर्माण गर्ने लाभग्राहीहरूले साविकको स्थानमा बसोबास गर्दै आएको जोखिमयुक्त वस्तीको जग्गा तथा सरकारी, सार्वजनिक एवं वनक्षेत्रको जग्गामा बसोबास गर्न पाइने छैन ।

१५. कार्यान्वयनको क्रममा द्विविधा भएमा : यो मापदण्ड कार्यान्वयनको क्रममा द्विविधा भएमा भूकम्पबाट प्रभावित निजी आवास पुनर्निर्माण अनुदान वितरण कार्यविधि (पहिलो संशोधन), २०७३ एवं जोखिमयुक्त वस्ती स्थानन्तरण तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धी कार्यविधि, २०७३ बमोजिम हुनेछ ।

अनुसूची १

मापदण्डको बुँदा नं. ३ सँग सम्बन्धित

श्रीमान कार्यालय प्रमुखज्यू

राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण

जिल्ला समन्वय समितिको सचिवालय ।

विषय : अनुदान रकम पाउँ भन्ने बारे ।

महोदय,

उपर्युक्त सम्बन्धमा मैले बसोबास गरी आएको घरजग्गा भौगर्भिक अध्ययन प्रतिवेदनको आधारमा असुरक्षित रहेको र मेरो एकासगोलको परिवारको नाममा नेपाल राज्यभर जग्गा नभएको /अन्यत्र बसोवासका लागि उपयुक्त जग्गा नभएको हुँदा भूकम्पबाट प्रभावित निजी आवस पुनर्निर्माण अनुदान वितरण कार्यविधि (पहिलो संसोधन) २०७३ को अनुसूची- १ को बुँदा नम्बर १ र जोखिमयुक्त वस्ती स्थानान्तरण तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धी कार्यविधि, २०७३ को अधिनमा रही स्वेच्छिक रूपमा स्थानान्तरण हुन चाहेकोले सोही कार्यविधिको व्यवस्था अनुरूपको अनुदान रकम उपलब्ध गराइ दिनु हुन निवेदन पेश गरेको छु ।

निवेदकको विवरण

१. नाम :	उमेर :
२. निवेदकको साविकको ठेगाना :	बाजेको नाम :
क) जिल्ला :	ग) वार्ड नं. :
ख) न.पा./गा. पा. र वार्ड नं.	घ) टोल :
ङ) हालको न.पा./गा. वि. स. र वार्ड नं.	

३. विस्थापित भई बसेको भए हालको ठेगाना :

क) जिल्ला : ग) वार्ड नं. :

ख) न. पा./गा.पा. : घ) टोल :

४. यस अगावै लाभग्राही सूचीमा परेको भए सो को विवरण

क) लाभग्राहीको नाम :

ख) सर्भे स्लिपमा रहेको संकेत नं.

५. स्वेच्छक रूपमा स्थानान्तरण हुन चाहेको स्थानको विवरण :

क) जिल्ला : ख) न.पा./गा. पा.

ग) वार्ड नं. : घ) टोल :

ङ. जग्गाधनीको नाम : च) सिट नं./कित्ता नं. :

छ) क्षेत्रफल : ज) स्वामित्वको प्रकार :

झ) मूल्य : झ) जग्गा धनीको मञ्जुरी भए /नभएको :

६. स्थानीय तहको सिफारिश

क) साविकमा बसोबास गरेको स्थानको स्थानीय तहबाट नेपाल राज्यभर जग्गा नभएको सिफारिश :

ख) साविकमा बसोबास गरेको स्थानको स्थानीय तहबाट नेपाल राज्यभर बसोबास योग्य जग्गा नभएको सिफारिश :

ग) हाल जग्गा खरिद गर्न चाहेको स्थानको स्थानीय तहबाट खरिद गर्न चाहेको जग्गा हदबन्दीमा नपरेको, स्वामित्व एवं भोग सम्बन्धी विवाद नभएको एवं सरकारी, सार्वजनिक तथा वनक्षेत्रको जग्गा नमिचिएको व्यहोराको सिफारिश

७. खरिदको लागि प्रस्तावित जग्गा बसोबासको लागि उपयुक्त भए नभएको (कार्यालयले भने)

क) उपयुक्त देखिएको

ख) उपयुक्त नदेखिएको

ग) सम्बन्धित पदाधिकारीको हस्ताक्षर

घ) कार्यालयको छाप

माथि उल्लिखित व्यहोरा साँचो हो, भुटा ठहरेमा प्रचलित कानूनबमोजिम सहुँला बुझाउँला ।

.....

निवेदक

पुनर्निर्माण सम्बन्धी गुनासो व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७४

मिति २०७२ वैशाख १२ गतेको विनाशकारी भूकम्प तथा त्यसपछिका परकम्पका कारणबाट क्षतिग्रस्त निजी आवास पुनर्निर्माण, अन्य भौतिक पूर्वाधारहरूको पुनर्निर्माण, आर्थिक तथा सामाजिक पुनर्स्थापना सम्बन्धी गुनासोहरू सरल एवं व्यवस्थित तवरबाट व्यवस्थापन गरी सम्बोधन गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

भूकम्पबाट प्रभावित संरचनाको पुनर्निर्माण सम्बन्धी ऐन, २०७२ को दफा ३१ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणको कार्यकारी समितिले देहायको पुनर्निर्माण सम्बन्धी गुनासो व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७४ बनाएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस कार्यविधिको नाम “पुनर्निर्माण सम्बन्धी गुनासो व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७४” रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि कार्यकारी समितिले स्वीकृत गरेको मितिदेखि लागू हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,-

(क) “ऐन” भन्नाले भूकम्पबाट प्रभावित संरचनाको पुनर्निर्माण सम्बन्धी ऐन, २०७२ सम्भन्नु पर्छ ।

(ख) “प्राधिकरण” भन्नाले ऐनको दफा ३ बमोजिम गठित राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण सम्भन्नु पर्छ ।

- (ग) “पुनर्निर्माण” भन्नाले भूकम्पबाट भएको क्षतिको दीगो, दरिलो र योजनाबद्ध रूपमा आर्थिक, सामाजिक वा भौतिक विकास, नवनिर्माण तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धी कार्य सम्भन्नु पर्दछ ।
- (घ) “गुनासो” भन्नाले कार्यविधिको दफा ३ बमोजिम लाभग्राहीले दफा ४ मा उल्लेख भएका माध्यमबाट प्राधिकरणमा दर्ता गर्न सक्ने उजुरीलाई सम्भन्नुपर्छ ।
- (ङ) “लाभग्राही” भन्नाले भूकम्पबाट प्रभावित निजी आवास पुनर्निर्माण अनुदान वितरण (पहिलो संशोधन) कार्यविधि, २०७३ को दफा ३ बमोजिम पहिचान गरिएका निजी घरका घरधनीलाई बुझाउँदछ ।
- (च) “स्थानीय तह” भन्नाले गाउँपालिका, नगरपालिका, उपमहानगरपालिका र महानगरपालिकालाई जनाउँदछ ।
- (छ) “वडाध्यक्ष” भन्नाले स्थानीय तहको गाउँपालिका/नगरपालिकाको निर्वाचित वडाध्यक्षलाई जनाउँदछ ।
- (ज) “नगरपालिका” भन्नाले नगरपालिका, उप- महानगरपालिका र महानगरपालिका समेतलाई जनाउँदछ ।

३. गुनासोकर्ता: भूकम्पबाट प्रभावित ३१ जिल्लाका व्यक्तिहरूले प्राधिकरणको पुनर्निर्माण सम्बन्धी काममा चित नबुझेमा गुनासो गर्न सक्नेछन् । यस्ता गुनासोहरू स्थानीय तहको गाउँपालिका/नगरपालिका तथा वडा कार्यालयहरूमा र प्राधिकरणका जिल्ला एवं केन्द्रीय निकायहरूमा दर्ता गर्न सकिनेछ ।

४. गुनासो दिने माध्यम: गुनासो गर्दा विद्युतीय माध्यम वा निवेदनमार्फत दर्ता गर्न सकिनेछ ।

५. गुनासोको वर्गीकरण: प्राप्त भएका गुनासोहरूलाई देहायबमोजिम वर्गीकरण गरिनेछ:

- (१) निजी आवास पुनर्निर्माणसँग सम्बन्धित गुनासो,
- (२) अन्य गुनासोहरू (जस्तै: हेलो सरकार, प्राधिकरणको टोल फ्री सेवा वा अन्य निकाय वा संस्थाबाट प्राप्त गुनासो)

६. गुनासो दर्ता गराउने सम्बन्धी व्यवस्था: (१) भूकम्पबाट प्रभावित निजी घरका घरधनीहरूले निजी आवास पुनर्निर्माणसँग सम्बन्धित तोकिएको फाराम भरी गुनासो दर्ता गराउन सक्नेछन् ।

- (२) कार्यालयमा प्राप्त गुनासोहरू छुट्टै रजिष्टरमा दर्ता गर्नु पर्नेछ । गुनासो दर्ता गरेपछि गुनासो दर्ता निस्सा सम्बन्धित व्यक्तिलाई दिनु पर्नेछ ।
- (३) गुनासो दर्ता गर्नका लागि देहायका निकायहरूलाई तोकिएको छ:
 - (क) भूकम्पबाट प्रभावित व्यक्ति बसोवास गरेको गाउँपालिका/नगरपालिकाका वडा कार्यालयहरू,
 - (ख) स्थानीय तहमा रहेका गाउँपालिका एवं नगरपालिकाका कार्यालयहरू,
 - (ग) राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणका जिल्ला एवं केन्द्रीय निकाय ।

७. गुनासो दर्ता गर्दा संलग्न गर्नुपर्ने कागजातहरू: गुनासोकर्ताले निजी आवास पुनर्निर्माण सम्बन्धी गुनासो दर्ता गर्दा गुनासो फारामसाथ देहायको कागजात संलग्न गर्नु पर्नेछ ।

- (१) सर्वेक्षण निस्सा,
- (२) लाभग्राहीको सूचीमा नाम समावेश भएको भए सो सम्बन्धी विवरण,
- (३) सर्वेक्षण छुटेको तथा अन्य गुनासोको हकमा निवेदन मात्र दिए पुग्ने ।

८. गुनासो व्यवस्थापन प्रक्रिया: (१) गुनासो दर्ता गर्ने प्रत्येक कार्यालयले प्राप्त गुनासो व्यवस्थापनका लागि सम्बन्धित समितिमा पठाउने छ। समितिले गुनासो व्यवस्थापन गरी आफै निर्णय गर्ने र नसकिने भए कारण सहित गुनासो दर्ता भएको पन्ध्र दिनभित्र सम्बन्धित गुनासो व्यवस्थापन समितिमा पठाउनु पर्नेछ।

(२) यसरी गुनासो सम्बन्धित समितिमा पठाईएकोमा सोही व्यहोरा खोली सो को जानकारी गुनासोकर्तालाई दिनु पर्नेछ।

९. वडास्तरीय गुनासो व्यवस्थापन समिति: (१) वडास्तरीय गुनासो व्यवस्थापन समितिको गठन देहायबमोजिम हुनेछ:

(क) गाउँपालिका/नगरपालिकाको वडाको वडाअध्यक्ष- संयोजक

(ख) सम्बन्धित वडामा प्राधिकरणबाट खटाईएको/तोकिएको इन्जिनियर/सव इन्जिनियर - सदस्य

(ग) सम्बन्धित वडा कार्यालयको सचिव - सदस्य सचिव

(२) समितिको सचिवालय गाउँपालिका/नगरपालिकाको सम्बन्धित वडा कार्यालयमा रहनेछ।

(३) समितिको बैठकमा आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित व्यक्तिलाई आमन्त्रण गर्न सकिनेछ।

(४) सदस्य सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ:

(क) वडा कार्यालयमा प्राप्त गुनासोहरूको संकलन गर्ने,

(ख) अन्य निकायहरूमा दर्ता भई कारवाहीको लागि प्राप्त हुन आएका गुनासोहरूको संकलन गर्ने,

(ग) संकलित गुनासोको विषय अनुसार वर्गीकरण गरी वडास्तरीय गुनासो व्यवस्थापन समितिको बैठकमा पेश गर्ने।

(घ) समितिले गरेका निर्णयहरू कार्यान्वयन गर्ने, गराउने।

(५) वडास्तरीय गुनासो व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ :

(क) वर्गीकरण गरिएका मध्ये सामान्य विवरणात्मक त्रुटि (जस्तै: लाभग्राहीको नाम वा थर वा ठेगाना वा नागरिकता नम्बर वा नागरिकता जारी मिति वा जन्म मिति वा बाबु वा बाजेको नाम वा थर वा ससुरा वा पतिको नाम वा थर आदिमा सामान्य त्रुटी) भएका कारणले सम्झौता गर्न नसकेको गुनासोको हकमा केन्द्रीय आयोजना कार्यान्वयन इकाईले जिल्लामा उपलब्ध गराएको लाभग्राहीको नाम नामेसी, तीन पुस्ते र लाभग्राही पहिचान नम्बरसँग अन्य विवरण भिडान गरी लाभग्राहीसँग सम्झौता गर्ने गरी यकीन गर्ने । सोको जानकारी गाउँपालिका/नगरपालिका, जिल्ला समन्वय समिति एवं प्राधिकरणको जिल्ला समन्वय समितिको सचिवालय र प्राधिकरणमा उपलब्ध गराउने ।

(ख) प्राधिकरणबाट गरिएको सर्वेक्षणको आधारमा निजी आवास पुनर्निर्माण गर्नका लागि तीन लाख रूपैयाँ अनुदान प्राप्त गर्ने गरी सम्झौता गरेका तर पुनर्निर्माण हुने क्रममा घर भत्काउनु नपर्ने भई प्राविधिकको सिफारिशमा भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि प्रयोग गरी प्रबलीकरण गर्नुपर्ने अवस्थामा उक्त घरधनी लाभग्राहीलाई प्रबलीकरणको वर्गमा राखी सोही अनुरूप अनुदान सम्झौता परिमार्जन गर्ने । सो बिमोजिमको विवरण प्राधिकरणको केन्द्रीय सूचना प्रणालीमा अद्यावधिक गर्न यथाशीघ्र सम्बन्धित गाउँपालिका/नगरपालिकामार्फत प्राधिकरणमा उपलब्ध गराउने, सोको जानकारी जिल्ला समन्वय समितिको सचिवालयलाई दिने । केन्द्रीय सूचना प्रणालीमा अद्यावधिक भई आएपछि सोको कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।

(ग) माथि बुँदा नं. (ख) मा उल्लेख भएबमोजिम कुनै लाभग्राहीले उक्त रकमबाट प्रबलीकरण नगरेमा वा सम्बद्ध प्राविधिकबाट निरीक्षणको क्रममा भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि अनुरूप प्रबलीकरण गरेको नदेखिएमा प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही गर्ने, गराउने वा समितिबाट कारवाही गर्न नसकिने विषयहरू कारण खोली गाउँपालिका/नगरपालिकामा सिफारिश गरी पठाउने ।

(घ) नेपाल सरकार, प्राधिकरणको निर्देशक समिति, कार्यकारी समिति,

गाउँपालिका/नगरपालिका स्तरीय गुनासो व्यवस्थापन समिति एवं केन्द्रीय गुनासो व्यवस्थापन समितिले विभिन्न मितिमा गरेका निर्णयहरू र स्वीकृत कार्यविधिहरू बमोजिम गुनासो फछ्यौट गर्ने ।

- (ड) समितिले फछ्यौट गर्न नसकेका गुनासोहरू कारण खुलाई राय प्रतिवेदनसहित गाउँपालिका/नगरपालिकास्तरीय गुनासो व्यवस्थापन समितिमा पठाउने ।
- (च) माथि बुँदा नं (क) बाहेकको अवस्था परी नाम नामेसी नभिडेमा समितिको रोहवरमा सर्जिमिन मुचुल्का उठाई लाभग्राहीको यकीनसाथ सिफारिश गरी निर्णयको लागि गाउँपालिका/नगरपालिकास्तरीय गुनासो व्यवस्थापन समिति मार्फत प्राधिकरणको केन्द्रीय गुनासो व्यवस्थापन समितिमा पठाउने र लाभग्राहीको सूचीमा समावेश गर्ने निर्णय भई आएमा लाभग्राहीसँग सम्झौता गर्ने, गराउने ।
- (छ) कुनै लाभग्राहीको एक भन्दा बढी ठाउँबाट सूचीमा नाम समावेश भएको अवस्थामा सम्बन्धित दुवै निकायको समन्वयमा लाभग्राहीलाई कुनै एक स्थानमा आवास निर्माण गर्न छनौट गराई अर्को स्थानबाट लाभग्राहीको सूचीबाट निजको लगतकट्टा गरी गराई सोको जानकारी गाउँपालिका वा नगरपालिकामार्फत प्राधिकरणमा पठाउने । यस्तो अवस्थामा निजी आवास पुनर्निर्माणको लागि लिएको अनुदान रकम असुल उपर गराई सम्बन्धित गाउँपालिका/नगरपालिका/जिल्ला समन्वय समितिको निजी आवास अनुदान जाने खातामा जम्मा गरी गराई सोको एक प्रति भौचर प्राधिकरणको केन्द्रीय कार्यालयमा पठाउने ।
- (ज) वडास्तरीय गुनासो व्यवस्थापन समिमिको बैठकबाट निर्णय हुन नसकेका विषयसँग सम्बन्धित गुनासोहरू सम्बन्धित गाउँपालिका वा नगरपालिकास्तरीय गुनासो व्यवस्थापन समितिमा पठाउने ।
- (झ) सर्वेक्षणमै नाम छुटेको वा लाभग्राही सूचीमा नाम नआएको तर घर भूकम्पले क्षतिग्रस्त भएको भन्ने प्रकृतिका गुनासोहरूको हकमा भूकम्पले घर क्षति भए नभएको यकीन गरी पुनसर्वेक्षण गर्नुपर्ने वा पुन स्थलगत जाँच गर्नुपर्ने/नपर्ने यकीन गरी स्पष्ट सिफारिशसहित सम्बन्धित गाउँपालिका वा नगरपालिकास्तरीय गुनासो व्यवस्थापन समिति र प्राधिकरणमा पठाउने ।

- (ब) निजी आवास प्रबलीकरण गर्नका लागि एक लाख रूपैयाँ अनुदान प्राप्त गर्ने गरी सम्झौता गरेका तर प्रबलीकरणका क्रममा उक्त घर भत्किएमा वा भत्काउनु पर्ने अवस्था भई पुनर्निर्माण गर्नुपर्ने भनी ईन्जिनियरबाट प्रमाणित भएमा वडास्तरीय गुनासो व्यवस्थापन समितिले सर्जमिन मुचुल्का उठाई उक्त घरधनी लाभग्राहीहरूलाई पुनर्निर्माणको वर्गमा राख्न सिफारिश साथ गाउँपालिका/नगरपालिका मार्फत स्वीकृतिका लागि प्राधिकरणको केन्द्रीय कार्यालयमा पठाउने र सो को जानकारी प्राधिकरणको जिल्ला समन्वय समितिको सचिवालयलाई दिने । केन्द्रीय गुनासो व्यवस्थापन समितिबाट निर्णय भै सूचना प्रणालीमा अद्यावधिक भई आएपछि सोको कार्यान्वयनका लागि सम्बन्धित वडा सचिवलाई पठाउने ।
- (ट) फछ्यौट भएका तथा गाउँपालिका वा नगरपालिकास्तरीय गुनासो व्यवस्थापन समितिमा पठाएका गुनासोको बारेमा गुनासोकर्तालाई जानकारी दिने ।

१०. गाउँपालिका/नगरपालिकास्तरीय गुनासो व्यवस्थापन समिति :

(१) गाउँपालिका/नगरपालिकास्तरीय गुनासो व्यवस्थापन समितिको गठन देहायबमोजिम हुनेछ ।

(क)	प्रमुख, गाउँपालिका/नगरपालिका	-संयोजक
(ख)	उप- प्रमुख, गाउँपालिका/नगरपालिका	- उप-संयोजक
(ग)	प्राधिकरणबाट गाउँपालिका/नगरपालिकामा
खटाईएको/तोकिएको ईन्जिनियर	-सदस्य
(घ)	प्रमुख, नजिकको नेपाल प्रहरीको इकाई	-सदस्य
(ङ)	कार्यकारी अधिकृत, गाउँपालिका/नगरपालिका	- सदस्य सचिव
- (२) गुनासोको विषयसंग सम्बन्धित अन्य व्यक्ति वा पदाधिकारीलाई आवश्यकता अनुसार गुनासो व्यवस्थापन समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।
- (३) संयोजकको अनुपस्थितिमा उप-संयोजकले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछन् ।

- (४) गाउँपालिका/नगरपालिकास्तरीय गुनासो व्यवस्थापन समितिको सचिवालय गाउँपालिका/नगरपालिकाको कार्यालयमा रहनेछ।
- (५) गाउँपालिका/नगरपालिकाका गुनासो व्यवस्थापन समितिको सदस्य सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछः
- (क) गाउँपालिका/नगरपालिकामा दर्ता भएका गुनासोहरू एवं वडास्तरीय तथा अन्य निकायमार्फत प्राप्त गुनासोहरूको अभिलेख राख्ने,
- (ख) प्राप्त गुनासोको वर्गीकरण गर्ने र प्रकृति छुट्ट्याउने,
- (ग) वर्गीकृत गुनासोहरू गाउँपालिका/नगरपालिकास्तरीय गुनासो व्यवस्थापन समितिको बैठक पेश गर्ने।
- (घ) गुनासो व्यवस्थापन समितिको बैठकबाट भए गरेका निर्णयहरू कार्यान्वयन गर्ने, गराउने।
- (६) गाउँपालिका/नगरपालिकास्तरीय गुनासो व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछः
- (क) बि. सं. २०७२ साल बैशाख १२ गते अगावै सम्बन्धित मालपोत कार्यालयमा अंशबण्डा कागज पारित गरेका र लाभग्राही सूचीमा नाम समावेश भएका घर परिवारलाई छुट्टै घर परिवारमा गणना गरी अलग घर निर्माणका लागि अनुदान रकम उपलब्ध गराइनेछ। तर अंशबण्डा कागज अड्डाबाट पारित नगरेको भएतापनि २०७२ बैशाख १२ गते अगावै मानौं छुट्टै घर बनाई बसेको रहेछ र केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागद्वारा भूकम्प प्रभावित लगत संकलन कार्यक्रम अर्न्तगत संकलन गरिएको तथ्यांकमा समावेश भई लाभग्राही सूचीमा नाम समावेश भएको रहेछ भने छुट्टैभिन्न भई अलग अलग घर बनाई बसोबास गरेको सर्जिमिन मुचुल्काको आधारमा पुष्टी भएमा अलग/अलग घर पुनर्निर्माणका लागि त्यस्तो भूकम्प प्रभावित घरधनीलाई समेत छुट्टै घर परिवारमा गणना गर्ने।
- (ख) सार्वजनिक जग्गा, सरकारी र वन क्षेत्रको जग्गा बाहेक विभिन्न किसिमका गुठी, विर्ता र गुठी अधिनस्थ जग्गा, मोही लागेको जग्गा, स्ववासी, बेनिस्सा, गाउँ ब्लक, शहर ब्लक, कोदाली, आँकडा, बिटौरी, उखडा समेतका जग्गामा

बसोबास भई घर क्षति भएका लाभग्राहीका हकमा निज बसोबासीसँग घरबास भएको जग्गाको भोग सम्बन्धी कुनै निस्सा रसिद वा पूर्जा भए सो निस्सा रसिद वा पूर्जाको आधारमा स्थानीय तहले गरिदिएको सिफारिश र त्यस्तो निस्सा रसिद वा पूर्जा नभएको अवस्थामा सोही व्यहोराको सिफारिश एवं क्षतिग्रस्त घरबास भएको हकमा कम्तिमा दुई जना संधियारहरूले घरबास भएको तथा भोगचलन गरेको हो भनी गरिदिएको सर्जिमिन मुचुल्काका आधारमा त्यस्ता घरधनी लाभग्राहीसँग घर निर्माण अनुदान सम्भौता गर्न स्वीकृति दिने ।

- (ग) वडास्तरीय गुनासो व्यवस्थापन समितिबाट प्राधिकरणको केन्द्रीय कार्यालयमा पठाउन सिफारिशसाथ आएका गुनासोहरू उपर छानवीन गरी आवश्यक ठहरे सिफारिश सहित प्राधिकरणको केन्द्रीय कार्यालयमा पठाउने ।
- (घ) नेपाल सरकार, प्राधिकरणको निर्देशक समिति एवं कार्यकारी समितिले विभिन्न मितिमा गरेका निर्णयहरू र स्वीकृत कार्यविधिहरू बमोजिम गुनासो फछ्यौट गर्ने, गराउने ।
- (ङ) वडास्तरीय गुनासो व्यवस्थापन समितिको निर्णयउपर केही गुनासोहरू भएमा त्यस्ता गुनासोहरू फछ्यौट गर्ने ।
- (च) समितिले फछ्यौट गर्न नसकेका गुनासोहरू कारण खुलाई राय प्रतिवेदनसहित प्राधिकरणमा पठाउने ।

११. केन्द्रीय स्तरमा गुनासो व्यवस्थापन : (१) केन्द्रीयस्तरमा प्राप्त गुनासो व्यवस्थापनको संयोजन प्राधिकरणको सूचना तथा संचार शाखासँगको समन्वयमा सामाजिक परिचालन तथा व्यवस्थापन महाशाखाले गर्नेछ । गुनासो व्यवस्थापनका सम्बन्धमा उक्त महाशाखाको कार्य देहायबमोजिम हुनेछ:

- (क) स्थानीय तहका गुनासो व्यवस्थापन समितिबाट सिफारिशसाथ प्राप्त हुन आएका गुनासोहरूको अभिलेख राख्ने,
- (ख) प्राधिकरण एवं स्थानीय तहबाट प्राप्त गुनासोहरूको वर्गीकरण गर्ने र प्रकृति छुट्ट्याउने,
- (ग) निजी आवास पुनर्निर्माणसँग सम्बन्धित व्यवस्थापकीय सूचना प्रणाली

(MIS) मा रहेको गुनासोकर्ताको क्षतिग्रस्त भनिएको निजी आवासको तालिका (Matrix), निजी आवासको तस्वीर (image) आदि सूचनाहरू तथा आवश्यकता अनुसार अन्य सूचनाहरू समेत लिई विश्लेषण गर्ने ।

- (घ) माथि बुँदा नं. (ग) बमोजिमको निर्णय लिँदा आवश्यकता अनुसार विज्ञहरूको समेत राय परामर्श लिन सकिने ।
- (ङ) माथि बुँदा नं. (ग) बमोजिम पुनर्निर्माण तथा प्रबलीकरणको लाभग्राही सूचीमा समावेश हुने/नहुने देखिएका निजी घरधनीको विवरण सिफारिश साथ केन्द्रीय गुनासो व्यवस्थापन समितिको बैठक पेश गर्ने ।
- (च) विश्लेषणको आधारमा पुनर्सर्वेक्षण एवं स्थलगत जाँच र निरीक्षण गर्नु पर्ने देखिन आएमा केन्द्रीय गुनासो व्यवस्थापन समितिको बैठकमा पेश गर्ने ।
- (छ) स्थानीय तहका गुनासो व्यवस्थापन समितिहरूबाट रायसाथ प्राप्त सिफारिशहरूको विश्लेषणको आधारमा फर्ह्युट गर्ने । फर्ह्युट गर्न नसकिने प्रकृतिका विषयहरू केन्द्रीय गुनासो व्यवस्थापन समितिको बैठकमा पेश गर्ने ।
- (ज) कार्यकारी समिति तथा केन्द्रीय गुनासो व्यवस्थापन समितिको बैठकबाट भए गरेका निर्णयहरू कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।
- (झ) निजी आवास पुनर्निर्माण भन्दा फरक विषयका प्राधिकरणसँग सम्बन्धित अन्य गुनासोहरूको सम्बन्धमा नेपाल सरकार, प्राधिकरणको निर्देशक समिति एवं कार्यकारी समितिले विभिन्न मितिमा गरेका निर्णय तथा मौजुदा कार्यविधि बमोजिम आवश्यक निर्णयका लागि प्राधिकरणका सचिवसमक्ष पेश गर्ने ।
- (ञ) वर्गीकृत गुनासोहरूमध्ये प्रशासनिक प्रकृतिका गुनासोहरू आवश्यक कारवाहीका लागि सम्बन्धित पदाधिकारी/निकाय/समितिलाई लेखी पठाउने ।
- (ट) गाउँपालिका/नगरपालिकास्तरीय गुनासो व्यवस्थापन समितिको निर्णयउपर केही गुनासोहरू भएमा त्यस्ता गुनासोहरू फर्ह्युटका लागि सिफारिश साथ कार्यकारी समितिमा पेश गर्ने ।

१२. केन्द्रीय गुनासो व्यवस्थापन समिति : (१) केन्द्रीय गुनासो व्यवस्थापन समितिको गर्न देहायबमोजिम हुनेछ:

- (क) प्राधिकरणले तोकेको कार्यकारी समिति सदस्य - संयोजक
 - (ख) गुनासोसँग सम्बन्धित महाशाखा प्रमुख, राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण - सदस्य
 - (ग) सहसचिव (प्रा.) राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण - सदस्य
 - (घ) सूचना तथा सञ्चार शाखा प्रमुख, राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण - सदस्य
 - (ङ) उप-सचिव, सामाजिक परिचालन तथा गुनासो व्यवस्थापन शाखा - सदस्य-सचिव
- (२) समितिको बैठकमा अवश्यकता अनुसार कार्यकारी समिति सदस्य, सम्बन्धित विज्ञ तथा पदाधिकारीलाई आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।
- (३) केन्द्रीय गुनासो व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ:
- (क) गुनासो व्यवस्थापन महाशाखाबाट पेश हुन आएका बुँदा नं ११ (ङ), (च) र (छ) बमोजिमका बिषयमा नेपाल सरकार, प्राधिकरणको निर्देशक समिति र कार्यकारी समितिका निर्णयहरू तथा स्वीकृत कार्यविधि बमोजिम निर्णय लिने । कुनै गुनासोकर्ता लाभग्राहीको सूचीमा पर्ने देखिएमा अथवा प्रवलीकरणको सूचीमा रहेको गुनासोकर्ता नयाँ आवास पुनर्निर्माणको सूचीमा पर्ने भै आर्थिक दायित्व थपिने देखिएमा निर्णयार्थ कार्यकारी समितिमा सिफारिश साथ पेश गर्न निर्णय लिने ।
 - (ख) गाउँपालिका/नगरपालिकास्तरीय गुनासो व्यवस्थापन समितिको निर्णयउपर केही गुनासोहरू भएमा त्यस्ता गुनासोहरू फछ्यौट गर्ने ।

१३. विविधः (१) जुनसुकै तहको गुनासो व्यवस्थापन समितिले कुनै व्यक्तिले भुट्टा विवरण पेश गरी निजी आवाज अनुदानतर्फको रकम लिएको पाएमा निजबाट त्यस्तो रकम सरकारी बाँकी सरह असूल उपर गर्ने समेतको प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही गर्न सम्बन्धित निकाय वा जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा लेखी पठाउनेछ ।

(२) आवश्यकता अनुसार प्राधिकरणले गुनासो सम्बन्धी कार्यको अनुगमन गर्न/गराउन सक्नेछ ।

(३) प्राप्त गुनासोको उचित समयभित्र फर्ख्यौट गर्नु सम्बन्धित निकायको कर्तव्य हुनेछ ।

(४) गुनासोको विषयमा भएको निर्णयको जानकारी गुनासो कर्तालाई दिइनेछ ।

(५) रिसईवी तथा पूर्वाग्रह राखी असत्य वा भुट्टा विवरण दिने, गाली वा धम्की दिने वा कार्यालयको समय र स्रोत खेर जाने जाने दुःख दिने नियतले गुनासो गर्ने व्यक्तिउपर प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही हुनेछ ।

१४. कार्यविधिमा परिमार्जन तथा संशोधनः (१) यस कार्यविधिको कार्यान्वयनमा कुनै समस्या देखिएमा कार्यकारी समितिले आवश्यकता अनुसार परिमार्जन तथा संशोधन गर्न सक्नेछ ।

(२) यो कार्यविधि अन्य प्रचलित कानूनसँग बाभिन गएमा बाभिएको हदसम्म प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

१५. खारेजी र बचाउः पुनर्निर्माण र पुनस्थापना सम्बन्धी गुनासो व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७३ खारेज गरिएकोछ । उक्त कार्यविधि अनुसार भए गरेका काम कारवाहीहरू यसै कायविधि बमोजिम भए गरेको मानिनेछ ।

अनुसूची- १

आवास पुनर्निर्माण कार्यक्रम

गुनासो दर्ता फाराम

कार्यालय प्रयोजनको लागि मात्र	
गुनासो फाराम क्रम संख्या..... दर्ता नं.	
गुनासो दर्ता स्थान:-जिल्ला..... गाउँपालिका/नगरपालिका..... वडा नं..... टोल/वस्ती.....	
मिति:	

१. गुनासो गर्न चाहने व्यक्तिको विवरण

१. गुनासो गर्न चाहने व्यक्तिको विवरण	
नाम, थर :-	लालपूर्जा प्रमाणपत्र नं..... जारी मिति:
बाबुको नाम, थर:	नागरिकता प्रमाणपत्र नं..... जारी मिति:

बाजेको नाम,थर:	जिल्ला:
जम्मा परिवार संख्या:	गाउँपालिका/नगरपालिका:
सर्वेक्षण निस्सा नं.	टोल/वस्ती:
	सम्पर्क फोन नं.

<p>२. आफू बसेको जग्गाको कानूनी स्वामित्व के हो?</p> <p>१. निजी</p> <p>२. संस्थागत/गुठी</p> <p>३. सरकारी/सार्वजनिक</p> <p>४. अन्य ...</p>	
३. गुनासोको किसिम (लागू हुने जति सबैमा चिन्ह लगाउने)	गुनासो विवरण संक्षेपमा उल्लेख गर्ने

१. सर्वेक्षण छुटेको
२. सर्वेक्षण गरिएको विवरण त्रुटीपूर्ण रहेको
३. एक भन्दा बढी व्यक्ति घरधनीको रूपमा रहेको
४. आवश्यक कागजात पेश गर्न नसकिएको
५. भत्केको घर रहेको जग्गा आफ्नो नाममा नरहेको
६. जग्गा सम्बन्धी अन्य समस्या
७. वस्ती स्थानान्तरण वा पुर्नस्थापना गर्नुपर्ने
८. अन्य

ख) बैंक खाता तथा भुक्तानी सम्बन्धी

१. बैंकमा खाता खोल्न समस्या भएको
२. बैंक खातामा रकम जम्मा नभएको
३. बैंक खातामा पर्याप्त रकम जम्मा नभएको
४. अन्य

ग) आवास पुनर्निर्माण सम्बन्धी

१. बनिरहेको घरको जाँचपास गर्न समस्या भएको
२. आवास अनुदान लिनु भन्दा पहिले नै घर बनाएको र जाँचपासमा समस्या भएको ।
३. अन्य

घ) अन्य गुनासो

१.
२.

४. गुनासोकर्ता वा निजको परिवारको स्वामित्वमा अन्य स्थानमा आवासीय घर?

१. छ २. छैन

छ भने, घरधनीको नाम घर रहेको जिल्ला: गाउँपालिका/नगरपालिका.....
वडा नं..... टोल.....

भूकम्पपछि घरको अवस्था: १. क्षति नभएको २. आंशिक क्षति भएको ३. पूर्ण क्षति
भएको ।

५. गुनासो फारामसँगै प्रमाण स्वरूप पेस गरिएका कागजातहरू:

१. नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि २. जग्गाधनी (लालपूर्जा) प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि
३. सर्वेक्षण निस्सा ४. वसाई सराई प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि ५. लाभग्राही घरधनी
वारेशनामा ६. अर्कैको नाममा भएको जग्गामा घर निर्माणको लागि पूर्वस्वीकृति ७.
नाता प्रमाणित प्रमाणपत्र ८. अन्य (उल्लेख गर्ने)

गुनासो कर्ताको हस्ताक्षर:

मिति

(सामाजिक परिचालक सिफरिशकर्ताको) नाम, थर..... मिति:

हस्ताक्षर

कार्यालय प्रयोजनको लागि मात्र

क्र.सं.	दर्ता भएको गुनासोको प्रकृति	गुनासो सम्बोधन भएको/ नभएको	भएकोभए गुनासो सम्बोधन गर्ने निकाय	नभएको भए सिफारिश गरिएको निकाय	माथिल्लो निकायमा पठाएको प्रमाणित गर्ने अधिकारी	सम्बोधन भएपछि खबर गरेको वा माथिल्लो निकायमा पठाएको मिति
१.		क. भयो ख. भएन ग. सिफारिश गरिएको	क. गाउँपालिका ख. नगरपालिका ग. राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण	क. गाउँपालिका ख. नगरपालिका ग. राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण		
२.		क. भयो ख. भएन ग. सिफारिश गरिएको	क. गाउँपालिका ख. नगरपालिका ग. राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण	क. गाउँपालिका ख. नगरपालिका ग. राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण		
३.		क. भयो ख. भएन ग. सिफारिश गरिएको	क. गाउँपालिका ख. नगरपालिका ग. राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण	क. गाउँपालिका ख. नगरपालिका ग. राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण		

गुनासो सम्बोधनको विवरण

सम्बोधन गर्ने अधिकारीको नाम, थर

पद मिति

हस्ताक्षर

अनुसूची - २

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण
आवास पुनर्निर्माण कार्यक्रम

गुनासो दर्ता रसिद

गुनासो दर्ता नं.

गुनासो कर्ताको नाम र थर

सम्बन्धित लाभग्राहीको नाम र थर:

स्थायी ठेगाना:.....

गुनासो दर्ता गरिएको निकाय: जिल्ला:

गाउँपालिका /नगरपालिका वडा नं.

गुनासोको किसिम

गुनासो दर्ता गर्नेको नाम र थर पद

हस्ताक्षर..... मिति

निजी आवास अनुदान वितरण एवं पुनर्निर्माण समय सीमा तालिका

राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणले निजी आवास पुनर्निर्माणका लागि अनुदान लिने अन्तिम मिति निश्चित गरेको छ । निर्देशक समितिको बैठकको निर्णय अनुसार प्राधिकरणले समय सीमा तोकेरै अनुदान लिन लाभग्राहीलाई आग्रह गरेको हो ।

प्राधिकरणले निर्धारण गरेको तालिकाअनुसार लाभग्राहीले २०७५ असार मसान्तभित्र निजी आवास पुनर्निर्माण सम्बन्धी सम्पूर्ण अनुदान लिई सक्नु पर्नेछ ।

निजी आवास पुनर्निर्माणको लागि अनुदान सम्झौता भई घर निर्माण शुरु गरेको संख्या कम रहेको सन्दर्भमा लाभग्राहीहरूबाट घर पुनर्निर्माणको कार्यमा तीव्रता दिने उद्देश्यले भूकम्पप्रभावित ३१ जिल्लामै लागू हुने गरी समयसीमा निर्धारण गरिएको हो ।

निर्धारित तालिकाअनुसार पहिचान भएका सबै लाभग्राहीहरूले आगामी कार्तिक मसान्तभित्र अनुदान सम्झौता गरी प्रथम किस्ता लिइसक्नु पर्नेछ ।

यस्तै २०७३ पुस मसान्तसम्म प्रथम किस्ता प्राप्त गरेका निजी घरधनीले २०७४ पुस मसान्तसम्म र आगामी कार्तिक मसान्तभित्र प्रथम किस्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीले आगामी चैत्र मसान्तभित्रै दोस्रो किस्ता लिई सक्नु पर्नेछ ।

यसैगरी २०७४ पुस मसान्तभित्र दोस्रो किस्ता प्राप्त गर्ने निजी घरधनीले २०७५ जेठ मसान्तभित्र तेस्रो किस्ताको अनुदान लिइसक्नु पर्नेछ भने २०७४ चैत्र मसान्तभित्र दोस्रो किस्ता प्राप्त गर्ने निजी घरधनीले २०७५ असार मसान्तसम्म अन्तिम अर्थात् तेस्रो किस्ता लिई सक्नु पर्ने छ ।

२०७४ असार २८ गते सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा बसेको प्राधिकरण निर्देशक समितिको बैठकले अनुदान प्राप्त गर्ने तालिका स्वीकृत गरेपछि प्राधिकरणले निजी आवास पुनर्निर्माणका लागि समय सीमा तोकी थप अभियानकारूपमा कार्यक्रम संचालन गर्ने निर्णय गरेको हो ।

समय सीमाको सारांश

२०७२ बैशाख १२ गतेको विनाशकारी भूकम्प र त्यसपछिका पराकम्पहरूबाट क्षति पुगेका ३१ जिल्लाहरूका भूकम्पपीडित निजी घरधनी लाभग्राहीले देहायबमोजिमको समय सीमाभित्र पुनर्निर्माण कार्यलाई सम्पन्न गर्ने गरी कार्य विवरण र समय तालिका यस प्रकार तोकिएको छ ।

क्र.सं.	विषय	समय सीमा
१	अनुदान सम्झौता गरी प्रथम किस्ता प्राप्त गर्ने समय अवधि	२०७४ कार्तिक मसान्तभित्र
२	२०७३ पौष मसान्तसम्म प्रथम किस्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीले दोश्रो किस्ता लिई सक्ने समय अवधि	२०७४ पौष मसान्तभित्र
३	२०७४ असार मसान्तभित्र प्रथम किस्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीले दोश्रो किस्ता लिई सक्ने समय अवधि	२०७४ चैत्र मसान्तभित्र
४	२०७४ पौष मसान्तभित्र दोश्रो किस्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीले तेश्रो किस्ता लिई सक्ने समय अवधि	२०७४ जेष्ठ मसान्तभित्र
५	२०७४ चैत्र मसान्तभित्र दोश्रो किस्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीले तेश्रो किस्ता लिई सक्ने समय अवधि	२०७५ असार मसान्तभित्र

पछिल्लो तथ्याङ्कअनुसार निजी आवास पुनर्निर्माणका लागि अनुदान सम्झौता भएका ६ लाख ३५ हजार २ सय ८९ घरधुरीमध्ये ६ लाख ०५ हजार ३ सय ८५ घरधुरीले पहिलो किस्ता लिइसके पनि ६५ हजार एघार घरधुरीले मात्र दोस्रो किस्ता लिएका छन् ।

अनुदान लिए पनि घर पुनर्निर्माण सम्पन्न गर्ने म्याद नतोकिंदा लाभग्राहीमा जहिले निर्माण शुरु गरे पनि हुन्छ भन्ने धारणा देखिएका कारण पनि समय सीमा निर्धारण गर्नुपर्ने अवस्था आएको हो ।

प्राधिकरणले लाभग्राहीलाई अनुदान लिने प्रक्रियामा ढीलाई नहोस भनेर अग्रिम रूपमै रकम प्रभावित जिल्लामा पठाइसकेको छ । तथापि, दोस्रो र तेश्रो किस्ता लिनेको संख्या उत्साहजनक रूपमा अघि नबढे पछि अन्ततः समय सीमा तोकेरै अभियानका रूपमा कार्यक्रम शुरु गरिएको हो ।